

KERESZTÉNY KIS KÖNYVTÁR

Dr. SCHERMANN EGYED

✱

A BÚCSÚ

BUDAPEST

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

A BÚCSÚ

MÁSODIK, ÁTDOLGOZOTT ÉS BŐVITETT KIADÁS

IRTA

Dr. SCHERMANN EGYED

PANNONHALMI BENCÉS

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA

BUDAPEST, 1926.

Nihil obstat.

Dr. Nicolaus Töttössy
censor dioecesanus.

Nr. 2711.

Imprimatur.

Strigonii, die 22. Augusti 1925.

Julius Machovich
vic. generalis.

Imprimatur.

Remigius
Archiabbas.

Kiadja a Szent-István-Társulat.
Stephaneum nyomda és könyvkiadó r. t. Budapest.
Nyomdaigazgató: Kohl Ferenc.

ELŐSZÓ.

Mivel az egyházi törvénykönyv a búcsúk terén is több változtatást eszközölt, a búcsúk történeti ismerete is jelentékenyen fejlődött, új jámbor társulatok is keletkeztek és a régebbiek is újabb búcsúkat és kiváltságokat kaptak az apostoli Szentszéktől, azért nagyon kíváncsok volt az átdolgozás és a bővítés.

Búcsúval ellátott imádságokat csak egész kivételesen közöltem, mivel az imádságos könyvek elég ilyen fohászt és imádságot tartalmaznak. Főcélom volt a búcsú lényegének ismertetése és azon föltételeknek pontos közlése, melyek szükségesek a búcsúk megnyerésére.

Adja Isten, hogy könyvem új kiadása is sok lélek fölbuzdulására, vigasztalására és megszenlítésére szolgáljon, valamint a szenvedő lelkek megnyerésére.

Kelt Pannonhalmán, 1925 május 11-én.

A szerző.

I. RÉSZ.

A búcsúról általán.

1. Bevezetés.

1. Arra vagyunk hivatva, hogy a mennyországba, Istennek színről-szinre való boldogító, örök látására jussunk el. Ámde a mennyországba semmi megfertőzött nem mehet be, hanem csak a teljesen tiszták, kikhez a bűnnek semmi szennyje, szeplője sem tapad többé, mert *a tiszta szívűek látják meg az Istent.*¹ Ha tehát vétkezünk, meg kell tisztulnunk. Megtisztulunk pedig bűnbánat, vezeklés által. A bűnbánat szentségében, ha kellő módon járulunk hozzá, Isten megbocsátja a megbánt bűnöket, visszaadja a megszentszelő kegyelemnek menyegzős öltönyét, elengedi az örök büntetést egészen, sőt az ideigvaló büntetésnek is nagyobb-kisebb részét a bánat nagysága szerint, de egészen az utóbbit csak akkor, ha igen erős és tökéletes a bánatunk. Az ideiglenes büntetések letörlesztése végett ad föl a gyóntatóatya elégtételt és evégett önkéntes ve-

¹ Mát. 5, 8.

zeklést is kell végezni jóságos cselekedetekben való buzgólkodás által, különösen pedig azon kell lennünk, hogy búcsúban részesüljünk.

2. *Mindenki becsülje nagyra a búcsút vagyis a már megbocsátott bűnökért járó ideiglenes büntetéseknek az Isten előtt érvényes elengedését, melyben az egyházi felsőbbség az élőket feloldozásképen, a megholtakat pedig könyörgés-képen az egyház közkincséből részesíti.* (911. k.)

A búcsú tehát *nem a bűnnek megbocsátása*, mert hiszen, hogy búcsúban egyáltalán részesülhessünk, már a kegyelem állapotában kell lennünk, tehát a bűnnek már megbocsátva kell lennie; nem is az örök büntetés elengedése, mert ez az elengedés egyszerre történik a halálos bűnnek megbocsátásával; hanem a búcsú azon *ideiglenes* büntetéseknek elengedése, melyeket, miután Isten már megbocsátott és kegyelmébe visszafogadott, mégis a tökéletes megtisztulás végett vagy itt a földön vagy a tisztítóhelyen el kellene szenvednünk, mivel a mennyországba csak a teljesen tiszta szívűek mehetnek be, kik a bűnbéli tartozásnak legutolsó garasát is letörlesztették már. A búcsú tehát nem ment föl azon kötelességünkől, hogy a felebarátunknak okozott kárt lehetőleg helyrehozzuk, az okozott botrányt ismét jóvátegyük, életünket megjavítsuk és bűnbánó életet éljünk.

Búcsúban nem is a bűnbánat szentségében részesülünk, hanem ezen szentségen kívül, ha teljesítjük a feltételeket.

3. A búcsú intézménye szorosan összefügg a *szentek egyességéről és az egyház közkincséről* szóló hitigazságokkal.

A Hiszekegyben így imádkozunk: *Hiszem a szenteknek egyességét.* Ezen hitcikkelynek értelme ez: Az Isten országának három része, három tartománya van, t. i. a küzdő egyház a földön, továbbá a szenvedő egyház a tisztítóhelyen és a diadalmas egyház a mennyországban és ezen hármás egyház közt felbonthatatlan hármás szövetség van, sőt nemcsak szövetség, hanem életteljes, szoros kapcsolat van, a három egyház együttvéve egy titokzatos test, melynek Krisztus a feje és éltetője, ahogy az embernél is a fej, a törzs és a kezek-lábak egy élő, szoros egészet alkotnak. És ahogy az emberi testnek egyes részei közt vérkeringés van, úgy Krisztus titokzatos testében is van meleg és melegítő, éltető vérkeringés, amely egyeseknek érdemét másokhoz is elvezeti. (1. Ján. 1, 7.) Ezen éltető vérkeringés minden egyenlőtlenséget és különbséget megszüntet, egyesek fölöslegével másoknak hiányát pótolja és még a halálnak nagy szakadéka fölé is a szent szeretetnek hidját építi, úgy hogy a megholtakkal sem szűnik meg az érintkezés, hanem imádkozunk és áldozatokat mutatunk be a szenvedő lelkekért. Ha pedig még a halottakkal való összeköttetés sem bomlik föl, akkor a földön élőknek, kik Isten ugyanazon országának, a harcoló egyháznak tagjai és akik a mennybeli szentekkel élő kapcsolatban vannak,

mint egy nagy család gyermekeinek, mint a szentek polgártársainak és Isten házanépének egymás közt is élénk és éltető kapcsolatban kell lenniök, úgy hogy törődjenek egymással, javát akarják egymásnak, imádkozzanak egymásért.¹

Az egyház azáltal részesít minket búcsúban, hogy a kulcs hatalom erejénél fogva Krisztusnak és a szenteknek fölös érdemeit ránk alkalmazza, a diadalmas egyháznak érdemeit átvezeti a harcoló és szenvedő egyházba. Krisztus Urunk ugyanis mint valóságos Isten *végtelen értékű* elégtételt szolgáltatott mennyei Atyjának az egész emberiség bűneiért.² Hasonlóan a szentek igen sok vezeklést vittek végbe, melyre nekik nem volt szükségük és így igen sok *fölös érdemet* halmoztak össze szent életükkel. Így pl. Szűz Mária és Keresztelő szent János igazi bűnbánó életet éltek, anélkül, hogy bűnösök voltak volna. De a többi szentek is, minél tovább éltek, annál szentebbül éltek, annál inkább kerülték a bűnt és annál több jócselekedetet és vezeklést vittek végbe, annál több érdemet gyűjtöttek és így, bár korábbi bűneiket régen levezekelték, mégis vezeklő életmódjukkal igen sok fölös érdemet halmoztak össze, sőt sokan közülük sohasem követtek el halálos bűnt és mégis úgy vezekelték és sanyargatták magukat, mintha a legnagyobb bűnösök voltak volna. Szóval a szen-

¹ Faulhaber: Wir Akademiker und die Kirche. 22. 1.

² 1. Ján. 2, 2.

tek, kik gyarló emberi testben angyali életet éltek, sok-sok érdemet gyűjtöttek és gyűjtenek most is folyton, mert az egyházban mindig voltak, vannak és lesznek szentek, *mivel egyházunk szent és a szenteknek nevelő iskolája*. Krisztus Urunknak és a szenteknek ez a sok fölös érdeme az egyháznak *kimeríthetetlen közkincse*, melyből bölcs belátása szerint meríthet és osztogathat gyermekeinek és ezt meg is teszi, midőn búcsúban részesít bennünket vagyis Krisztusnak és a szenteknek érdemeit ránk alkalmazza. Midőn tehát az egyház búcsúban részesít bennünket, bűnbeli tartozásunkat, melyet magunknak kellene letörlesztenünk megfelelő elégtétellel, Krisztusnak és a szenteknek érdemeivel fizeti meg közkincséből.

4. *Hitigazság, hogy az egyháznak van hatalma búcsúk engedélyezésére*, mert Krisztus Urunk *egyetemes* megkötözési és föloldozási hatalmat adott neki. Ezt a trienti zsinat nyíltan kimondta 25. ülésében és a tőle szerkesztett *hitvallásnak* is egyik cikkelye. — A búcsú-engedélyezés teljes hatalma a pápát, mint Krisztus földi helytartóját, az egyház látható fejét és szent Péter törvényes utódját illeti meg, kinek Krisztus általános és egyetemes hatalmat adott a megkötözésre és föloldozásra, amit másként *kulcs hatalomnak* mondunk, mivel maga Krisztus mondta, hogy a mennyek országának vagyis az egyháznak kulcsait adja Péternek, úgy hogy amit föloldoz a földön, az a mennyben is föl van oldva, vagyis

az Isten úgy tekinti, mintha ő maga tette volna. A pápa tehát, mivel az egyháznak összes hatalma benne van egyesítve (218. k. 1. §.) és összes kincsei rá vannak bízva és így a már említett *egyházi közkincset* is ő kezeli (912. k.), azért teljes hatalommal rendelkezik a búcsúk dolgában, míg a többi egyházi elöljárók, a bíborosok, a pápai követek, az érsekek és püspökök csak korlátolt hatalommal rendelkeznek. (912. és 913. kk.)

Búcsúban nemcsak az *élők*, hanem azok a *megholtak* is részesülhetnek, kik Krisztusban vagyis vele a megszentelő kegyelem által egyesítve haltak meg és még a tisztítótűzben szenvednek, vagyis, akik egyrészt nem kárhoztak el, de másrészt még a mennyországba sem mehettek be, mivel még nem tisztultak meg teljesen. De más módon részesíti az egyház az *élő* híveket és más módon a *megholtakat* búcsúban. Az *élők* fölött ugyanis valóságos joghatósága van a pápának, ők igenis alattvalói és így a kulcs hatalom erejénél fogva valósággal *föloldozhatja* őket nemcsak a bűnöktől, hanem a büntetésektől is olyformán, hogy az egyház közkincséből megfizet értük, vagyis Krisztusnak és a szenteknek fölös érdeméből annyit alkalmaz rájuk, amennyi szükséges bűnbeli tartozásuknak letörlesztésére és ennek az alkalmazásnak *csalatközhatatlan* eredménye van, hacsak az, akit a pápa búcsúban részesít, a maga részéről akadályt nem gördít eléje. — A *megholtak* ellenben már nem

alattvalói a pápának, tehát őket nem oldozhatja föl, hanem csakis úgy részesítheti őket bűcsúban, hogy Krisztusnak és a szenteknek érdemeit följánlja értük Istennek és kéri őt, hogy fogadja el. Ennek a följánlásnak eredménye szintén csalhatatlan annyiban, hogy Isten általában elfogadja ezt a följánlást a megholtakra, mivel a pápának hatalmat adott arra, hogy a megholtakra is alkalmazza a bűcsúkat; de annyiban már nem csalatkozhatatlan ez a felajánlás, hogy épen annak a halottnak használjon, akiért felajánljuk. Istennek ugyanis lehetnek okai, hogy a följánlást nem fogadja el azonnal vagy teljes mértékben, vagy nem fogadja el épen azért a halottért, akiért a bűcsút följánljuk. De *általában* biztosra kell venni, hogy Isten az ő szent és szeretett jegyesének vagyis az egyháznak kérését-könyörgését nem utasítja vissza, különösen, midőn oly drága és megbecsülhetetlen értékű dolgot ajánl föl neki, amilyen Krisztusnak és a szenteknek érdeme; biztosra kell venni, hogy a följánlott bűcsúkból semmi sem vész kárba, ha nem kapja is épen az, akinek szánjuk, vagy legalább nem kapja meg teljesen. Az illető megholt esetleg elkárhozott, esetleg már a mennyországban van, tehát nincs szüksége a bűcsúra, vagy már nem szorul rá teljesen, mivel egy része is kiszabadítja őt a tisztítóútból.

Az élőket tehát *fölordozásképen*, a megholtakat pedig *könyörgésképen* részesíti az egyház bűcsúban.

De jól megjegyzendő, hogy csak azok a búcsúk alkalmazhatók megholtakra, melyekről a pápa ezt határozottan kifejezte.

A dolog természeténél fogva semmi sem gátná azt, hogy más *élő* emberek számára is nyerjünk búcsút vagyis a megnyert búcsút nekik ajándékozzuk, de a pápa ezt nem engedi meg. (930. k.) Szívesen megengedi, hogy a szenvedő lelkeken segítsünk, mert ők nem tudnak segíteni önmagukon; de nem engedi meg, hogy élő embereken segítsünk búcsúkkal, mert ők maguk is segíthetnek önmagukon, vagyis ők maguk is végezhetnek jócselekedeteket, vezekelhetnek és így részesülhetnek búcsúban. Ha egyik ember a másik helyett nyerne búcsút, ezzel csak annak hanyagságát mozdítaná elő, úgy hogy még oly csekély vezeklést és erénygyakorlatot is elmulasztana, amennyi a búcsúk megnyerésére szükséges.

2. A búcsúk rövid története.

1. A búcsú keletkezése és első kialakulása a legszorosabban összefügg az egyház bűnbánati és vezeklési gyakorlatának fejlődésével. A búcsú keletkezésére nézve döntő jelentőségű az éles különbségtétel a bűnbánat szentségén *belül* való kiengesztelés és föloldozás közt és a büntetésnek a szentségen *kívül* való elengedése közt.

Már az ősegyházban is előfordult a vezeklésnek *enyhítése*. Szent Pál apostol egy korinthusi

embert vérfertőzés miatt kiközösített az egyházból. Midőn a bűnös magába szállt és súlyosan vezekelt, az apostol az egyházközség kérelmére megrövidítette vezeklési idejét és visszavette az egyházba, szóval enyhítette vezeklését, de ez nem volt mai értelemben vett búcsú. Az üldözések idején elbukottakra (lapsi) kiszabott vezeklési időnek a vértanúságra menőknek kérelmére való megrövidítése is szent Ciprián idejében a III. században nem volt igazi búcsú, hanem csak enyhítés. Az ideiglenes büntetések egy részének elengedése megtörtént ugyan az ilyen bűnösöknek az egyházzal való kibékülésekor (a reconciliatio-kor) vagyis a szentségi föloldozáskor, de a búcsú a büntetésnek a szentségen kívül való elengedése. A különböző zsinatokról és püspököktől a kánoni büntetésekben engedélyezett enyhítések is csak enyhébb vezeklést állítanak a szigorúbb helyébe és különben is csak esetről-esetre történt ez. A vezeklésnek teljes elengedése azonban nem történt meg.

A VII.-században Írországból és Angliából egészen új gyakorlat kezdődött a bűnbánati fegyelemben, t. i. a *megváltások* (redemptiók) vagyis a vezeklési gyakorlatoknak más jócselekedetökké való átváltoztatása, más cselekedetekkel való megváltása. Ez a gyakorlat azután szokás folytán és a zsinatoknak és püspököknek rendelkezései által csakhamar az egész egyházban elterjedt.

Az akkori időnek bűnbánati könyvei, melyek

a bűnbánat szentségének kiszolgáltatásánál tan-
könyvekül szolgáltak, minden súlyos bűnnek
büntetését egész pontosan megállapították. A
büntetés mértéke megfelelt az ősegyház szigorú-
ságának és a korai középkor büntetőjogának.
De a megszabott büntetéseknek végrehajtása
sokszor a legnagyobb nehézségbe ütközött. T. i.
akárhányszor egyetlen súlyos bűnre évekig tartó
vezeclés volt szabva heti többnapos szigorú
bőjttel kenyéren és vízen és egyéb vezeclési gya-
korlatokkal. Mivel pedig ezt a szigorú büntetést
nem lehetett mindig végrehajtani, azért imád-
ságra, alamizsnára és bőjtre változtatták át az
egyházi elüljárók. De ezek a megváltások (át-
változtatások) nem jelentik a büntetés *elenge-
dését*, mint a búcsúnál, hanem csak a vezeclés-
nek *átváltoztatását*. De ezek a megváltások út-
ját egyengették az igazi búcsúnak. A megváltást
kezdetben mindig csak *egy-egy esetben* engedé-
lyezték a bűnbánó érületére és helyzetére való
tekintettel. Későbbben azonban *általános* megvál-
tások is előfordultak, úgy hogy mindenki, aki
teljesítette a feltételeket, a vezeclés mérséklésé-
ben részesült. De ez még mindig csak megváltoz-
tatás volt, nem pedig elengedés, bár szabály sze-
rint a vezeclésnek enyhítése is volt, tehát már
közeledett az igazi búcsúhoz, amelyben szabály
szerint szintén a vezeclés mérséklése foglalta-
tott, bár lényegileg ennek elengedése akart
lenni. A búcsúnál is rendszeren jócselekedetet
kíván az egyház, de ehhez épen a cselekedetre

való tekintettel és érte való jutalmul a vezeklésnek egyházilag adott elengedése járult.

A megváltások mellett *egyes vezeklési elengedések*, melyeket az egyház templomok építésére és zárandoklatokra juttatott adományokért adott, szintén búcsúk engedélyezésére vezettek. Ez egyes esetekben a X. század óta történt a püspökök részéről. A XI. században pedig már *általános* ilyen elengedések is előfordultak. A Rómába (és máshová) való zárandoklást sokan abban a reményben végezték, hogy a vezeklés elengedésében részesülnek ezen jócselekedetért. A IX. század óta egyes pápák, főleg II. Sándor (1061—73.) egyes római zárandokokat valóban ilyen *elengedésben* részesítettek. .

Ez pedig esetről-esetre adott búcsú volt. Ezeket az elengedéseket a pápáknak csak általánosítaniok kellett vagyis csak ezt kellett kijelenteniök: Minden zárandok, aki bűnbánó érülettel keresi föl az apostolok sírját, a vezeklés elengedésében részesül és akkor életbe lépett a római zárandoklat általános búcsúja, amellyel a XII. században valóban találkozunk.

2. Az átmenet az *egyes* vezeklési megváltásoktól és elengedésektől az *általános* búcsúkra a XI. század folyamán történt meg lassan. Előmozdította a búcsúk engedélyezését az a gondolat, hogy ezáltal sok egyházi és közhasznú érdeklet és művet fejleszteni lehet. Már maga az alamizsna is mint jócselekedet elengedte az ideiglenes büntetésnek egy részét és most az egyház

a Krisztustól nyert hatalmánál fogva a büntetésnek további részét is elengedte, melyet az alamizna nem eszközölhetett volna. Az ilyen jócselekedetek végzésére való biztatásul olyan lelki kegyelmeket engedélyezett az egyház, melyek megfeleltek a kor szellemének. A hívő középkor nagyra becsülte ezeket a kegyelmeket mint a lélek üdvösségének biztosítására szolgáló eszközöket.

De ezek a búcsúk csak *élőknek* engedélyeztetek. Egészen a XIII. századig nem volt ismeretes a megholtakra alkalmazható búcsú. A megholtaknak Nagy szent Gergelytől elrendelt földolgozásai csak imádságok, könyörgések voltak a megholtakért. A megholtaknak a kiközösítéstől való földolgozása megszerezte nekik az egyházi könyörgést és az egyházi temetést, melytől addig meg voltak fosztva.

Általános búcsúk az alamizsnáért és bizonyos templomok látogatásáért csak a XI. század óta bizonyíthatók és akkor is ritkák. Rendesen templomok *fölszentelésekor* engedélyeztek ilyeneket a püspökök. A pápák csak a század második felében engedélyeztek néha ilyeneket, de a XII. században már gyakrabban, különösen II. Kallixt. (1119—24.) II. Ince a János-lovagoknak, majd pedig II. Lucius (1144.) a templariusok testvérülteinek tagjai számára a vezeklés hetedik részének elengedését adták meg. III. Sándor már sok búcsút engedélyezett templomlátogatásért és alamizsnáért. A jeruzsálemi zarándok-

latért 1 évi, a rómaiért a távolság szerint 1—3 évi búcsút engedélyezett. Templomszenteléskor csak néhány napit adott. III. Ince (1198—1216.) a keresztes hadjárat búcsúján kívül csak néhány csekély egyebet engedélyezett. Hidépítésért is engedélyeztek a pápák búcsút. — A püspökök bőkezűbbek voltak ebben az időben és azért a IV. lateráni zsinat (1216.) mérsékletre intette őket.

3. Nagyon fejlesztették a búcsúk ügyét a *keresztes hadjáratok*. II. Sándor 1063-ban azon harcosoknak, kik Spanyolországban a mórok ellen küzdenek, teljes búcsút engedélyezett, de ez meglehetősen ismeretlen maradt. Ellenben híressé lett az a búcsú, melyet II. Orbán pápa 1095-ben a clermonti zsinaton hirdetett ki: a keresztes hadjáratban való részvétel pótolja a teljes vezeklést. Ilyen teljes búcsút a későbbi keresztes hadjáratokért is lehetett megnyerni. VIII. Gergely (1187.) nemcsak a résztvevőknek, hanem azoknak is, kik maguk helyett mást küldtek a harcba vagy a költségek fedezéséhez járultak hozzá, búcsút engedélyezett, ha fontos ok volt rá, hogy valaki ne személyesen harcoljon. A búcsú nagyságát a püspökök állapíthatták meg. — A IV. lateráni zsinat a személyes résztvevőknek, valamint azoknak, kik saját költségükön helyettest küldtek a harcba, teljes búcsút engedélyezett, a pénzadományokért és egyéb segítségért ennek nagysága és az adományozónak bűnbánó érzülete szerint pedig rész-

legeset is. A későbbi pápák ismételték ezt az engedményt.

A hittudósok csak a XII. század második felében kezdtek a búcsúval foglalkozni, tehát a gyakorlat megelőzte az elméletet, mint sok másban. Egyhangúlag tanították a hittudósok, hogy a búcsúnak nemcsak az egyház előtt, hanem Isten előtt is teljes érvénye van; továbbá egyhangúlag tanították azt is, hogy a búcsú nem a bűnnek, hanem csak a büntetésnek elengedése, mert hiszen a búcsú megnyeréséhez mindenkor a kegyelem állapota vagy a töredelmes gyónás volt szükséges.

A XIII. század a búcsú gyakorlatában és a reá vonatkozó tanításban is haladást mutat. Bizonyos templomok látogatásáért a pápák a XIII. század közepéig rendszeren csak 1 évi és 40 napi búcsút engedélyeztek, míg 1350 körül már 7 évit lehetett megnyerni.

A leggyakoribb búcsúk ebben az időben a keresztes hadjáratok búcsúi voltak, mivel az egyház a Szentföldnek a pogányoktól való visszaszerzését nagyon kívánatosnak tartotta és az abban való közreműködést igen üdvös cselekedetnek tekintette.

Egyre gyakoribb lett a fölmentés a keresztes hadjáraton való részvételre vonatkozó fogadalom alól bizonyos pénzösszeg lefizetéséért, de mindig csak fontos okból. És nemcsak a harcosok nyertek búcsút, hanem a földerítő szolgálatot végzők, a gyarmatosok, a harcosok nejei,

a harcra buzdító szónokok és a szónoklatok hallgatói, valamint az inquisitorok is.

4. Újítás volt ebben az időben a *jubileumi búcsú*, melyet VIII. Bonifác 1300-ban engedélyezett. Amint az ószövetségben a jubileumkor minden tartozást elengedtek, úgy engedte el az egyház is a jubileumkor az Istennel szemben való tartozást, a bűnőknek ideiglenes büntetését. VIII. Bonifác mindenkinek, aki Rómába zarándokolt 1300-ban gyónás és templomlátogatás feltétele alatt teljes búcsút engedélyezett. Soha azelőtt nem tapasztalt nagy számban sereglettek ekkor a népek a legtávolabbi országokból is Rómába (2 millióra becsülték őket) jeléül annak, hogy a búcsút igen nagyra becsülték. És nem is lehet azt mondani, hogy csekély fáradságért részesültek teljes búcsúban, ha figyelembe vesszük, hogy az akkori közlekedési viszonyok mellett sok fáradalommal, nélkülözéssel és veszéllyel volt kapcsolatos az út és hogy ily hosszú úton és magában Rómában is, az apostolok sírjának látogatásakor (rómaik 30 napon át, idegenek 15 napon át) igen sokat imádkoztak és ezenfelül gyónniuk is kellett.

A XIII. századnak egyik különlegessége volt még a *gyónási levél* alapján engedélyezett búcsú is. A XII. század végéig a hívek csak plébánosuknál vagy megbízottjánál gyónhattak, majd utóbb a kolduló szerzeteseknél is, kiket a pápák az összes hívek gyóntatására fölhatalmaztak. Aki másnál akart gyónni, annak külön en-

gedélyre volt szüksége. Így tehát az ú. n. gyónási levelek keletkeztek, melyek az illető bűnöst más papnál való gyónásra hatalmazták föl, aki ezzel együtt a szükséges joghatóságot is megkapta. És lassanként ezzel a joghatósággal bizonyos részleges búcsúk engedélyezésére való fölhatalmazás is együtt járt. Az első ilyen levelet IX. szent Lajos francia király kapta 1265-ben, midőn keresztes hadjáratra indult. V. Celesztin óta (1294.) néha teljes búcsút is lehetett nyerni ilyen levéllel kapcsolatban. Ilyen levelet a jövőre vonatkozólag is, főleg a halál órájára lehetett kapni, de a visszaélések meggátlása végett XXII. János pápa (1316—34.) azt a kiegészítést tette, hogy a gyónási levél sem érvényes azon bűnökre nézve, melyeket valaki az adott kegyben való bizalmára támaszkodva követ el.

A *haldoklók búcsúja* a XI. században keletkezett különös alakban. Egyes egyházi intézetek jötevőit a püspökök néha részleges, bizonyos időre szóló búcsún kívül arról is biztosítottak, hogyha a búcsú érvényének tartama alatt meghalának, minden büntetéstől megszabadulnak. A XII. és XIII. században a keresztes vitézek kapták azt a biztosítást, hogy teljes búcsúban részesülnek, ha a harcba menetel alatt meghalnak vagy a csatában elesnek. Ezen, a pápától és püspököktől *általánosan* adott búcsúkhöz a XIV. században egyéniek is járultak, melyeket egyesek a gyónási levéllel kapcsolatban nyerhettek. 1319 óta a haldoklóknak ez a búcsúja na-

gyon gyakorivá lett. Pestises betegségeknek egész egyházmegyékre kiterjedő általános búcsúk is engedélyeztettek. Szabály szerint a gyóntatónak kellett ezt a búcsút az illetőre alkalmaznia. De már VI. Kelemen megengedte a hithirdetőknek, hogy szükség esetén gyóntatónak közreműködése nélkül közvetlenül is részesülhessenek a haldoklók búcsújában.

A *megholtakra* alkalmazható búcsút a XIV. század közepén engedélyezett először az egyház, de a hívek önhatalmilag már a keresztes hadjáratok idején ajánlották föl a hadjáratok fáradalmait, majd pedig magát a búcsút is a halottakért.

A pápák közül először III. Kalixt engedélyezett búcsút a megholtak javára 1457-ben a Kastiliáért való keresztes hadjárat alkalmából, majd pedig egy székesegyház építése alkalmából. IV. Sixtus 1476-ban a megholtakra alkalmazható teljes búcsút engedélyezett az egész egyházban. A jubileumi búcsút 1500-ban lehetett elsőízben a megholtakra alkalmazni. Részleges ilyen búcsúk még ritkábbak voltak. IV. Sixtus a sok téves nézettel szemben egész határozottan kimondotta, hogy a megholtakra csak *könyörgésképen* alkalmazható búcsú.

Az egyház közkincsével, melynek a búcsúknál nagy jelentősége van, csak 1230-ban kezdtek a hittudósok foglalkozni, de azután ugyanazon XIII. század folyamán a nagy egyháztanítók a búcsúról szóló tanítást teljesen tisztázták

és kifejlesztették, úgy hogy azóta lényeges fejlődés és kiegészítés már nem igen történt.

Lassanként az egyház sok mindenféle jócselekedetért engedélyezett búcsút: templomok és iskolák építéséért, templomok látogatásáért, mise és prédikáció hallgatásáért, a Szentségnek kíséréseért, midőn betegekhez vitték, nagy egyházi ünnepélyeken és körmeneteken való részvételért és bizonyos imádságok elmondásáért; továbbá kórházak és egyéb jámbor intézetek létesítéséért, a foglyok kiváltásáért, hidak, védőgátak és utak építéséért is lehetett búcsút nyerni.

A búcsúk kihirdetésével egyházi szónokok kaptak megbízást, az alamizsnák és egyéb pénzek gyűjtésével pedig az ú. n. quaestorok. Akiknek javára a búcsú szólt (pl. templom építése, jámbor intézetek létesítése stb.), azok nagyon rajta voltak, hogy lehetőleg széles körökben történjék kihirdetése. Így azután kellemetlenségek, sőt visszaélések harapóztak el, mert többször csalók is hirdettek búcsút vagy akik igazít hirdettek is, nagyon sürgették bizonyos jámbor intézetek létesítéséhez vagy a mohamedánok ellen való védekezéshez az anyagi hozzájárulást, sőt ijesztésektől, erőszakosságoktól sem riadtak vissza egyesek.

Sok visszaélés is történt a búcsúk ügyével és a pápák és zsinatok többször kénytelenek voltak tiltakozni ezek ellen és akárhány terjesztett búcsút koholtnak kijelenteni, egyes valódiakat vagy kéteseket visszavonni. Sokan pénzszerzésre

használták fel a búcsúkat, mint a fejedelmek és városok. A középkor végén a fejedelmek a keresztes háborúkra és a törökök ellen fordítandó költségeket, melyek a búcsúk révén befolytak, adósságaik törlesztésére használták fel. A római szent Péter-templom építése alkalmából brandenburgi Albrecht mainzválasztófejedelem kapott X. Leótól, 1515-ben egyháztartománya számára 8 évig érvényes búcsút. A befolyó jövedelemnek felét visszatarthatta, a másik felét Rómába kellett küldenie. Ez a búcsú adta meg Luthernek az ürügyet az egyház ellen való nyílt fellépésre, bár belsőleg már régen elszakadt tőle. De hithű papok is nagyon kikeltek a sok visszaélés ellen. Hitbeli ellenségei voltak a búcsúnak az albigensisek és a valdensisek, továbbá Wicliff János és Husz János, valamint a jozefinismus.

Valódi reformot, mint sok más téren is, a trienti zsinat létesített, amely tisztázta a búcsúról szóló tanítást, üdvösnek jelentette ki a búcsút és elítélte a visszaéléseket. Ennek folyománnyaként V. szent Pius 1567-ben visszavonatta mindazon búcsúkat, melyeknek megnyeréséért pénzadományok voltak kikötve és ezenkívül elrendelte, hogy az apostoli Szentszék engedélye nélkül búcsúk hirdetésénél nem szabad pénzgyűjtéseket rendezni.

A búcsú mérhetetlen áldással járt mindenkorra. A XV. századnak nagyszerű csúcsíves templomait, a felebaráti szeretetnek legszebb tevékenységét, az egyházban és államban a leg-

nagyobb közhasznú intézményeket a búcsúnak köszönjük. A könyvnyomtatás fejlesztésére is búcsúkat engedélyezett az egyház, kit ellenségei a tudományok ellenségének, a sötétség terjesztőjének szeretnek mondani. De a kulturális hatásoknál sokkal értékesebbek a *valláserkölcsi* hatások. A jubileumi évnek és a búcsúk megnyerésére kitűzött egyéb időknek régente olyan hatásuk volt, mint manapság a lelkigyakorlatoknak és népmisszióknak, igazi valláserkölcsi megújódást eredményeztek a legszélesebb körökben.¹

De vajjon az egyháznak jelenlegi bőkezűsége mellett nem kell-e attól tartani, hogy közkincse, melyből a búcsút osztogatja, egyszer csak elfogy? Épen nem. Mert ezt a közkincset lényegileg és elsősorban Krisztusnak *végtelen* és kifogyhatatlan érdemei teszik; továbbá a búcsúnak oly üdvös hatása van, hogy a megnyerésére való üdvös törekvés által számtalan lélek megszenteltetik. folyton nagyobb szentségre jut, *főls érdemeket gyűjt* és így még egyre gyarapítja a közkincset, ahelyett hogy fogyasztaná.

¹ Nikolaus Paulus: Geschichte des Ablasses im Mittelalter. Schöningh-Paderborn, 1922. és 1923. III kötet és Kath. Kirchenzeitung. Salzburg, 1924. 64. Jahrg. Nr. 3, 5 und 6.

3. A bűcsűk osztályozása.

A bűcsűknak többféle nemük van. Legnevezetesebbek ezek:

1. *Van teljes és nem teljes bűcsű.* a) *A teljes bűcsű az, amely az egyház szándéka szerint az ideiglenes büntetést teljesen és minden maradék nélkül eltörli; nem teljes az a bűcsű, amely az ideigvaló büntetésnek csak bizonyos részét törli el, pl. a 100 napi bűcsű.*

De bár a teljes bűcsű az egyház szándéka szerint minden büntetést teljesen eltöröl, a valóságban mégis csak az részesül benne *teljesen*, akinek minden bűne kivétel nélkül meg van bocsátva. Mivel pedig a legtöbb ember, bár a kegyelem állapotában van, azaz *halálos* bűneinek bocsánatát elnyerte, mégis egyik-másik bocsánatos bűnét nem bánja meg, hanem továbbra is ragaszkodik hozzá, azért ennek bocsánatát sem nyeri el addig, míg meg nem bánja és így, ha még úgy teljesíti is különben a teljes bűcsű elnyerésére szükséges feltételeket, mégsem részesül benne teljesen, hanem csak a megbocsátott bűnöknek megfelelő mértékben, míg ellenben a még hátra lévő bűnök büntetésének továbbra is alávetve marad, mert *míg a bűn nincs megbocsátva, addig a büntetés elengedéséről szó sem lehet*, mert a bűnös mindig büntetésre méltó.

Igaz ugyan, hogy *a bocsánatos bűnök megbocsátását nemcsak a gyónásban nyerjük meg, sőt*

a gyónás nem is szükséges ehhez, hanem más jószágos cselekedetek végzése által is megnyerjük, pl. egyéb szentségekhez való járulás által és ezek közt elsősorban az Oltáriszentség vétele által, továbbá misehallgatás által, szentelt tárgyaknak, különösen a szenteltvíznek töredelmes és áhítatos használata által, alamizsnálkodás, töredelmes imádság által. De bármiféle jócselekedetről van is szó, akár a bűnbánat szentségéhez, akár más szentséghez való járulásról, vagy más üdvös cselekedetről, mindig csak azon föltétel alatt részesülhetünk bocsánatos bűneink bocsánatában, hogy valahogyan *megbánjuk* őket, elfordulunk tőlük és többé nem akarjuk elkövetni, szóval, hogy legalább olyan bánatunk van, amely ellenkezik az illető vétékkel. Míg ragaszkodunk valamely bűnhöz, ha még annyira bocsánatos és csekély is, addig a neki megfelelő büntetés elengedését nem nyerhetjük meg, mert az okozat vagyis a büntetés csak akkor szűnhetik meg, ha megszűnt az ok vagyis a bűn. Jóllehet tehát az egyház a maga részéről többször engedélyez *teljes* bűcsút, mellyel a bűnbeli tartozást teljesen és maradék nélkül leróhatjuk, mi mégis csak oly mértékben részesülünk eme bűcsúban, amily mértékben megkaptuk már a bocsánatos bűnök bocsánatát is. Mivel pedig többkevesebb bocsánatos bűnünk a hozzá való ragaszkodás miatt vagyis meg nem bánása miatt nincs megbocsátva, azért a teljes bűcsúban nem teljesen, hanem csak részben részesülünk. Ha

azt mondjuk, hogy nincs vétünk, magunkat csaljuk meg és az igazság nincs bennünk. (1. Ján. 1, 8.)

Azért mondja a törvénykönyvnek 926. kánonja: „A teljes bűcsű oly értelemben engedélyeztetik, hogyha valaki nem nyeri meg teljesen, mégis részben nyeri meg lelki állapotának megfelelően“.

b) *A nem teljes bűcsű* az ideiglenes büntetésnek csak egy részét törli el. Manap az egyház 40 naptól egészen 50 vagy 100 évig terjedő nem teljes bűcsűkat szokott engedélyezni. De ha az egyház bizonyos imádságok elmondásáért vagy egyéb jócselekedetek végzéséért 100 napi vagy 300 napi bűcsút ad, ez nem azt jelenti, hogy ezzel a tisztítóhelynek szenvedését 100 vagy 300 nappal megrövidítjük, hanem hogy ezzel annyi ideiglenes büntetésnek elengedésében részesülünk, amennyiben részesülnénk, *ha a régi szigorú egyházi fegyelem szerint annyi napig vezekelnénk*. Hogy tehát a *valóságban* ilyféle nem teljes bűcsűk megnyerése által mennyit törlesztünk le az ideiglenes büntetésből, azt az Isten igazságosságára kell bízunk; mert miként a régi időben a letörlesztésnek mértéke a vezeklőnek buzgalmától függött, úgy most is a kisebb-nagyobb áhítattól, buzgalomtól és bánatos érzülettől függ, mellyel a bűcsű megnyerésének föltételeit teljesítjük. Szóval pl. 7 évi bűcsű megnyerésével nem rövidítjük meg a tisztítóhely szenvedéseit épen 7 évvel, hanem annyival, amennyivel a régi vi-

lágban megrövidítettük volna, ha 7 évi penitenciát azaz elégtételül szolgáló vezeklést kaptunk volna gyóntatónktól és ennyit végeztünk volna is.

A 40 napi búcsúnak az egyház nyelvén *quadragesima* a neve és annyi ideiglenes büntetésnek elengedését jelenti, amennyit letörlesztenénk, ha a régi szigorú *bőjti* törvény szerint 40 napig kenyéren és vizen böjtölnénk.

2. Vannak búcsúk, melyeket *napjában többször* is meg lehet nyerni és olyanok, amelyekben *egy-egy napon csak egyszer* részesülhetünk.

Vajjon valamely búcsú napjában egyszer vagy többször nyerhető-e el, ez az egyház fejétől függ és ő az engedélyezésnél ezt határozottan ki is mondja, vajjon egyszer vagy többször nyerhető-e meg. Általában véve pedig a teljes búcsúk, ha az ellenkező nincs határozottan kimondva, napjában csak egyszer nyerhetők el, még akkor is, ha a feltételeket többször teljesítjük; ellenben a részleges búcsúk, ha az ellenkező nincs kimondva, annyiszor nyerhetők el naponként, ahányszor a feltételeket teljesítjük. (928. k.) A teljes búcsúk közül az ú. n. toties-quoties búcsúk napjában annyiszor nyerhetők, ahányszor a feltételeket teljesítjük; a nem teljesek közül egyeseknél külön ki van mondva, hogy egyszer napjában ekkora búcsú nyerhető.

3. Vannak helyi, tárgyi és személyi vagy más szóval helyekhez, tárgyakhoz és személyekhez kötött búcsúk.

a) A *helyhez* kötött búcsúk azok, melyek köz-

vetlenül valamely szent helyhez, pl. templomhoz, kápolnához, keresztúthoz, kegyképhez, missziós emlékkereszthez stb. vannak kötve, úgy hogy a búcsú megnyerése végett az ilyen szent helyet meg kell látogatni. Ha templomhoz van kötve valamely búcsú, akkor az a templom lerombolásával nem vész el, feltéve, hogy 50 éven belül ismét fölépítik ugyanott vagy majdnem ugyanott ugyanazon szentnek vagy titoknak címére. (924. k. 1. §.)

b) A *tárgyakhoz* kötött búcsúk azok, melyek közvetlenül valamely *hordozható* tárgyhoz vannak kapcsolva, pl. szentolvasóhoz, éremhez, feszülethez, skapuláréhoz. Egy-egy tárgyhoz vagy helyhez más-más címen többféle búcsú is kapcsolható; de ugyanazon jócselekedettel, melyhez többféle címen van búcsú kapcsolva, nem lehet többféle búcsút nyerni, kivéve, ha ez a jócselekedet szentgyónás vagy szentáldozás, vagy pedig külön ki van mondva, hogy így történhetik. (933. k.)

Így pl. ha a keresztútát járjuk meg és ezalatt a fájdalmas olvasót imádkozzuk Krisztus szenvedéséről elmélkedve, nem nyerjük meg mind-egyik ájtatosság búcsúját, hanem csak az egyikét.

c) A *személyhez* kötött búcsúk azok, melyek közvetlenül személyeknek engedélyeztetnek bizonyos jámbor cselekedetek elvégzéséért, függetlenül bizonyos helytől vagy tárgytól. Néha a búcsú személyi és tárgyi egyszerre, pl. sok társulati búcsú.

4. A búcsúk elnyerésének föltételei.

Az *általános* feltételek, melyek *bármely* búcsú megnyeréséhez szükségesek, a következők:

1. Hogy valaki egyáltalán képes, alkalmas legyen a búcsúk megnyerésére, megkereszteltnek kell lennie, de ne legyen kiközösítve, a *kegyelem* állapotában kell lennie legalább a megszabott jócselekedetek elvégzésének a végén és a búcsút engedélyezőnek alattvalója. (925. k. 1. §.)

a) Első követelmény tehát, hogy az illető *meg legyen keresztelve*, mert a nem keresztények nem tartoznak az egyház joghatósága alá, nem tartoznak Krisztus titokzatos testéhez, tehát az egyháznak jótéteményeiben sem részesülhetnek.

b) A *kiközösített* keresztények, bár a keresztesség alapján némileg Krisztus testéhez tartoznak ugyan, mégis bűntényük büntetéséül meg vannak foszlva az egyház igazi tagjainak sok jogától (lásd 2257—2267. kk.), egyebek közt a búcsúk megnyerésétől, az egyháznak szokott könyörgéseitől és nyilvános imáitól. (2262. k. 1. §.)

c) Okvetlenül szükséges a *kegyelem állapota*, még pedig isteni jogon, legalább akkor, midőn valaki a megszabott jócselekedetek közül az utolsót elvégzi, hogy magamagának búcsút nyerhessen; mert addig, míg valaki halálos bűnben van és így örök büntetésre méltó, nem lehet szó az ideiglenes büntetés elengedéséről. Ezt a követelményt, hogy a búcsúban részesülőnek a ke-

gyealem állapotában kell lennie, az egyház azzal is kifejezi, hogy a búcsú engedélyezésénél ezt a kifejezést szokta használni: megnyerik azok, *kik legalább töredelmes szívvel* végzik a megszokott jócselekedeteket, vagyis akik vagy már a kegyealem állapotában vannak, vagy legalább tökéletes bánattal vagy gyónással megszerzik. De a teljes búcsúnak *teljes* megnyeréséhez, mint már láttuk, nem elégséges a kegyealem állapota vagyis a *halálos* bűnöktől való mentesség, hanem szükséges ezenfelül a *bocsánatos* bűnöktől való olynemű mentesség is, hogy az illető már semmiféle bocsánatos bűnhöz se ragaszkodjék, mert addig, míg valaki bármiféle bűnéhez ragaszkodik, azaz nem bánja meg, nem nyerheti meg a neki megfelelő ideiglenes büntetés elengedését. Szóval, minél tisztább a szívünk a bűntől, annál teljesebb mértékben nyerhetjük meg a teljes búcsút.

Ha az egyház a búcsú megnyerésére többféle jócselekedet elvégzését rendeli el, akkor nem szükséges az, hogy *valamennyit* a kegyealem állapotában végezzük, hanem elégséges, ha a kegyealem állapota megvan az *utolsó* cselekedet bevégzésekor, mert épen akkor nyerjük meg a búcsút. Akik tehát pl. a templomlátogatást még bűn állapotában végzik és csak utóbb gyónnak, mégis megnyerhetik a búcsút.

Vajjon a megholtak számára nyerhet-e búcsút az, aki halálos bűnben van, bizonytalan.

d) Végre szükséges, hogy a búcsút megnyerő

a búcsút engedélyezőnek alattvalója legyen, mert a búcsú engedélyezése joghatósági tény, amely csak alattvalók fölött gyakorolható.

A püspöktől engedélyezett búcsúban azonban, hacsak az engedélyezés kifejezetten mást nem tartalmaz, nemcsak hívei részesülnek, kiknek az egyházmegye területén rendes lakóhelyük vagy tartózkodási helyük van, akár tartózkodnak ott valósággal, akár átmenetileg idegen egyházmegyében vannak, hanem az egyházmegye területén tartózkodó idegenek, hontalanok és a kivett (exemt) összes személyek is, amilyenek a kiváltságolt szerzeteknek tagjai.

2. De hogy a búcsú megnyerésére alkalmas alany azokat valóban megnyerje, szükséges, hogy legalább általános szándéka legyen a megnyerésre és hogy a megszabott jócselekedeteket a meghatározott időben és megfelelő módon is az engedélyezés tartalma szerint elvégezze. (925. k. 2. §.)

a) Szükséges tehát, hogy *szándékunk* legyen a búcsú megnyerésére, mert a búcsú oly kegyadomány, melyet az egyház nem erőszakol senkire. De elégséges az *általános szándék*, melyet valaki fölkellett magában és vissza nem vont. Nem gátolja a búcsú megnyerését az a körülmény, hogy a jócselekedetek elvégzése közben az illető nem gondol a megnyerhető búcsúkra, sőt talán nem is ismeri ezeket, azaz nem tudja, hogy jócselekedeteihez búcsú van kapcsolva vagy ha tudja is ezt, mégsem tudja, hogy miféle bú-

csú jár értük; ennél fogva, *bár nagyon ajánlatos*, hogy mindennap reggel fölkeltsük magunkban azt a szándékot, hogy meg akarjuk nyerni mindazon búcsúkat, miket napi jócselekedeteinkkel megszerezhetünk, *ez nem szükséges*, mert elég az egyszer fölkelteni és vissza nem vont szándék. -- Hasonlóképen az sem szükséges, hogy minden egyes megnyert búcsút *külön* ajánljunk föl a szenvedő lelkekért, mert itt is elégséges az *egyszeres tett* elhatározás.

b) Szükséges, hogy *elvégezzük az összes jócselekedeteket*, melyeket az egyház a búcsú megnyerésére megszabott, mert ezek a jócselekedetek a búcsú megnyerésének feltételei. Ez a szükségesség *feltétlen* és azért a tudatlanság, tévedés, vagy jóhiszeműség vagy lehetetlenség nem mentő ok, mert itt oly jótéteményről van szó, melyet az egyház a feltételek teljesítése nélkül egyáltalán nem ad meg. Szóval, aki a megszabott jócselekedetekből bármiféle okból jelentékeny részt elmulaszt, nem nyeri meg a búcsút; ha azonban csak egész jelentéktelen kis részt hagy el, mint pl. a szentolvasóból egy vagy két Üdvözlégyet, legalább, ha nem hanyagság az oka, valószínűleg mégis megnyerheti a búcsút, mert lényegileg teljesíti a feltételt

Ha több jócselekedetet kell elvégezni a búcsú megnyerésére, akkor *mindegy, akármilyen sorrendben végezzük*, a fő az, hogy el ne mulasztuk és nagyobb megszakítás ne legyen köztük.

Még az is szükséges, hogy az említett jócsele-

kedeteket a meghatározott időben végezzük, ha ilyen idő van megállapítva a búcsúk megnyerésére, mint pl. a jubileumi búcsúnál vagy az egyes ünnepekhez kötött búcsúknál, amiről különben még bővebben lesz szó a következő paragrafusban.

Ha az engedélyező iratban a jócselekedetek végzésének bizonyos *módja* van meghatározva, akkor ezt is meg kell tartani; általában pedig komolyan, áhítatosan, töredelmes lélekkel kell elvégeznünk a megkívánt jócselekedeteket, mert minél nagyobb buzgalommal, összeszedettséggel, áhítattal és töredelemmel, szóval igazi vezéklési szándékkal és szellemmel végezzük őket, egysülve Krisztus elégtételével és érdemeire támaszkodva, annál teljesebben részesülünk a búcsúban.

Olyan cselekedettel, melynek elvégzésére valaki a törvénynél vagy parancsnál fogva van kötelezve, nem lehet búcsút nyerni, hacsak engedélyezésében kifejezetten más nincs mondva; aki azonban a szentségi elégtételül neki meghagyott jócselekedetet végzi, amelyhez esetleg búcsú is van kapcsolva, egyszerre a szentségi elégtételt is elvégezheti és a búcsút is megnyerheti. (932. k.)

Tehát a vasárnapi vagy ünnepi *kötelező* misehallgatással, illetőleg templomlátogatással nem lehet megnyerni azon búcsúkat, amelyek megnyerésének egyik feltétele a templomlátogatás, hanem a templomnak e célból való külön láto-

gatása szükséges, hacsak valamelyik búcsúnál kifejezetten nincs kimondva, hogy a *kötelező* misehallgatással is eleget lehet tenni. — Ugyan-
így vagyunk a *kötelező* böjttel és egyéb jócselekedetekkel is.

Ha valaki a húsvéti időben a szentáldozáshoz járul, hogy eleget tegyen az egyház törvényének, ezzel egyszersmind az olyan búcsút is megnyerheti, amelynek egyik feltétele a szentáldozáshoz való járulás.¹ Itt tehát kifejezetten ki van mondva, hogy egyszerre lehet a törvénynek is eleget tenni és a búcsút is megnyerni. De a *ju-bileumi* búcsú mindig külön szentáldozást kíván.

Végre, ha szerzetes testületekben a szabályok vagy a szokás, anélkül, hogy bűn terhe alatt köteleznének, bizonyos imádságok elmondását vagy egyéb jócselekedetek elvégzését kívánják, eme cselekedetek elvégzésével a szabálynak is eleget lehet tenni és a kapcsolatos búcsúkat is meg lehet nyerni.

5. A közönségesen megszabott jócselekedetek.

Ezek a jócselekedetek a következők: *gyónás, szentáldozás, a templomlátogatás és a szóbeli imádság.*

1. A *gyónás*. Szükséges a gyónás, ha a búcsú engedélyezésében azt mondja az egyház, hogy azok nyerik meg, akik meggyónnak és akkor

¹ Búcsúk kongregációja 1844 május 10.

azoknak is meg kell gyónniok, kiket lelkiismeretük nem vádol halálos bűn elkövetéséről. De nem minden búcsúnál kívánja az egyház a gyónást, pl. a kereszttúti ájtatosság elvégzéséért gyónás nélkül is sok búcsú nyerhető, mint majd látni fogjuk.

A bármiféle búcsúk megnyeréséhez esetleg szükséges gyónást el lehet végezni az illető napon, melyhez a búcsú kötve volt, közvetlenül megelőző nyolc napon belül; a szentáldozást pedig az illető napnak vigiliáján (vagyis az előző napon); mindkettőt pedig a teljes nyolcadon belül is. (931. k. 1. §.)

Szóval, ha valamely ünnephez búcsú van kötve a gyónás feltétele alatt, akkor nemcsak magán az ünnepen lehet a gyónást elvégezni, hanem már az előző nyolc nap valamelyikén, vagy az ünnepre rá következő nyolc nap valamelyikén is.

2. A *szentáldozás* is nemcsak azon a napon végezhető, melyre a búcsú engedélyezve van, hanem a jubileum kivételével már az előző napon is, valamint a rá következő nyolc napon belül. A gyónás elvégzésére tehát az egyház kétheti időt enged (egyet az ünnep előtt és egyet utána), a szentáldozásra pedig kilenc napot (az ünnep vigiliájától a nyolcad befejezéséig). Ha ugyanegy napon több oly búcsút lehet megnyerni, amelyek mindegyike gyónást és szentáldozást kíván, akkor, mint a 933. k-nál már láttuk, elég egy gyónás és szentáldozás, mert hiszen egy napon

csak egyszer szabad áldozni és csak egy gyónásnak van értelme és célja. — Ha meghatározott templomban lehet bűcsút nyerni látogatásával, nem szükséges, hogy a szentáldozást is épen ott végezzük el, hanem máshol is lehet, hacsak határozottan ki nincs mondva, hogy épen ott kell az Úr asztalához járulni. Ugyanígy vagyunk a gyónással is. És ha abban a templomban áldozunk, melynek látogatásával nyerhetünk bűcsút, akkor a szentáldozással járó látogatáson kívül nem szükséges külön látogatás; csak a többi felleltelt teljesítsük.

A háromnapi vagy egyhetes stb. szentgyakorlatok végzéséhez kapcsolt bűcsúknak megnyeréséhez elég az is, ha a szentgyakorlatok *befejezése után* nyolc napon belül gyónunk és áldozunk. (931. k. 2. §.)

Azok a hívek, akik, ha nincsenek törvényesen akadályozva, legalább havonként kétszer szoktak gyónni vagy a kegyelem állapotában vannak és megfelelő jámbor szándékkal naponként szoktak áldozni, habár egyszer vagy kétszer tartózkodnak is tőle a hét lefolyása alatt, megnyerhetik az összes bűcsúkat külön gyónás nélkül is, amely különben ama bűcsúk megnyeréséhez szükséges volna, a jubileumi bűcsúk kivételével. (931. k. 3. §.)

Ez tehát a gyakori gyónóknak és áldozóknak nagy kiváltsága.

E szerint azok, akik havonként legalább kétszer szoktak gyónni, külön gyónás nélkül is

megnyerik az összes búcsúkat, melyek gyónás feltétele alatt vannak engedélyezve; ugyanez a kiváltságuk van azoknak is, kik naponként szoktak áldozni, még akkor is, ha a hétnek egyik vagy másik napján elhagyják ezt valami észszerű okból. Akik tehát hetenként legalább ötször járulnak az Úr asztalához, a búcsúk megnyerése végett nem tartoznak gyónni, föltéve mindig, hogy a kegyelem állapotában vannak és megfelelő jámbor szándékkal áldoznak, nem pedig hiúságból, megszokásból, pusztán gépiesen, minden magasabb és nemesebb indító ok nélkül.

3. *A templomlátogatás.* Ha nincs megparancsolva valamely meghatározott templomnak látogatása, akkor elég bármely templomnak vagy nyilvános kápolnának azon szándékkal való látogatása, hogy Istent tiszteljük; ha pedig valamely akadály miatt, pl. mivel be van zárva az ajtó, vagy nagy sokadalom tölti meg, nem mehetünk be a templomba vagy kápolnába, akkor elég, ha közelében imádkozunk. Több oly búcsúnak megnyeréséhez, melyeknek mindegyike templomlátogatást kíván, valóban annyiszor kell a templomba bemennünk és ott imádkoznunk, ahány búcsút meg akarunk nyerni.¹

Ha a templomlátogatást testületileg vagy körmenetileg közösen végezzük, akkor nem elég, hogy csak a körmenet vezetői menjenek be a

¹ Búcsúk kongreg. 1864 febr. 29.

templomba, valamint az sem elég, hogy a körmenet összes résztvevői egyszerűen csak keresztül menjenek a templomon, hanem szükséges, hogy annyian menjenek be és imádkozzanak ott, ahányan beférnek.¹

Ha valamely szerzetnek vagy egyházmegyének vagy különböző szerzeteknek összes templomaiban lehet valamely meghatározott búcsút megnyerni, akkor ezt annyszor lehet megnyerni, ahány ilyen templomot meglátogatunk,² bár egy-egy templomba csak egyszer megyünk.

A mindkét nemű hívek, akik a helyi Ordinariusuk engedélyével létesített intézetben, melynek nincs saját temploma vagy nyilvános kápolnája, a tökéletességre való törekvésből, vagy tanítás, nevelés céljából, vagy betegség okából közös életet élnek, valamint az összes személyek, akik gondozásuk végett tartózkodnak ugyanott, valahányszor a búcsúk megnyerése végett valamely meg nem határozott templomnak vagy nyilvános kápolnának meglátogatása van megszabva, meglátogathatják saját házi kápolnájukat, amelyben misehallgatási kötelezettségüknek eleget tehetnek, csak teljesítsék kellőképpen a többi megszabott jócselekedetet. (929. k.) Ha tehát az intézetnek van temploma vagy nyilvános kápolnája vagy pedig meghatározott templomnak látogatása van megszabva, akkor ez az engedmény nem érvényes.

¹ S. Paenitent. 1901 okt. 18.

² Búcsúk kongreg. 1905 szept. 13.

Valamely naphoz kötött búcsú megnyerésére, ha templom vagy kápolna látogatása szükséges ehhez, ez a látogatás az előző napnak déli 12 órájától egészen magának az illető napnak éjféléig történhetik. (923. k.)

4. *A szóbeli imádság.* Ez az imádság a pápa szándékára mondandó. Az ő szándéka pedig a kath. vallás terjedése, az anyaszentegyház föl-magasztaltatása, a bűnösök megtérése, a keresztény fejedelmek és népek közt való béke és az eretnokségek kiirtása. De nem szükséges, hogy a pápának ez a szándéka minden részletében ismeretes legyen előttünk vagy hogy imádkozás közben ráemlékezzünk, rágondoljunk, hanem teljesen elegendő, ha *általában* a pápa szándékára imádkoznak. Bizonyára nagyobb áhítattal fogunk ugyan imádkozni, ha ismerjük a szándékot, mivel ez a szándék az Istent szerető lelket nagyon megindítja, de mégsem szükséges ez az ismeret, mert aki igazán óhajt búcsút nyerni, az amúgy is buzgón fog imádkozni.

Már most *miféle* imádságot kell elmondani a pápa szándékára? Az bizonyos, hogy teljes búcsú elnyerésére nem elégséges néhány kevés imádságnak pusztán belső gondolati elvégzése, hanem *szóbeli* imádságot kell végezni, úgy hogy bár nem kell hangosan vagy hallhatóan imádkozni, mégis ajkunkkal ki kell mondanunk az imádság szavait.¹ Aki csak szívében imádkozik,

¹ Búcsúk kongreg. 1888 szept. 13.

vagyis csak elgondolja az imádság tartalmát, szövegét, de ajkait és nyelvét egyáltalán nem mozgatja és nem mondja ki a szavakat, az nem nyer búcsút, miként a 934. k. 1. §. is mondja: „Ha a búcsúk megnyerése végett általában véve a pápa szándékára végzendő imádság van megszabva, akkor nem elégséges a csupán belső imádság; a szóbeli imádságot pedig a hívek belátásuk szerint választhatják meg, ha nincs megállapítva különös imádság“.

Hogy mennyit kell imádkozni a pápa szándékára, az nincs határozottan megállapítva, de általában azt tanítják, hogy hat Miatyánknak és Üdvözlégynek vagy más ezzel fölerő imádságnak elmondása elégséges. A Portiuncula-búcsú megnyerésére 6 Miatyánk, Üdvözlég és Dicsőség van megszabva mint legkevesebb és ezt irányítóul lehet venni más búcsúknál is.

A pápa szándékára mondandó imádságot el kell végezni azon időn belül, amelyre a búcsú engedélyezve van.

Ha át van helyezve az ünnep, amelyhez a búcsú kapcsolva van, akkor ez a szabály: az ünnepekhez vagy az ünnép előtt, vagy után, vagy a nyolcada alatt végzendő könyörgésekhez vagy kilencedekhez, hétnapi vagy háromnapi imádságokhoz kapcsolt búcsúk szintén át vannak helyezve arra a napra, amelyre az ilyen ünnepek törvényesen át vannak téve, ha az illető ünnepnek van ugyan papi zsoltosmája és miséje, de nincs külső (a nép számára való) ünneplése és

örökre át van léve más napra, vagy ha csupán csak a külső ünneplés van áthelyezve akár ideiglenesen, akár örökre, de maga a zsolozsma és mise megmarad az igazi napon. (922. k.)

Más szóval, ha *nyilvános* (kötelező) ünnep megülése van áthelyezve, akkor a búcsú is át van helyezve; ha *nem nyilvános* ünnep megülése örökre át van helyezve, akkor a búcsú is át van téve; ha pedig a nem nyilvános ünnep csak ideiglenesen van áthelyezve, akkor a búcsú megmarad az igazi napnál.

Ha meghatározott imádság van kijelölve, akkor a búcsú megnyerhető, bármiféle nyelven mondjuk el az imádságot, csak bizonyosak legyenek a fordítás hűségéről akár a S. Paenitentiának, akár azon helyek valamelyik Ordinariusának (püspökének) nyilatkozatából, ahol általában az a nyelv; de teljesen megszűnik a búcsú bármely hozzáadás, elhagyás vagy közbeiktatás folytán. (934. k. 2. §.)

Ha tehát a búcsúkkal ellátott imádságok, bármely nyelvre vannak is fordítva, egyházhatósági jóváhagyással vannak ellátva, akkor nyugodtak lehetünk, mert a megyéspüspök jóváhagyása elég biztosítékot nyújt a fordítás hűségéről.

Egyes imádságokat, ha többen együttesen végzik, fölváltva szokás elmondani, pl. az olvasót, a litániákat, a zsoltárokat, a kereszti ájtatosságot. Ezt a szokást akkor is követhetjük, ha búcsút akarunk nyerni: „A búcsú megnyerésére elég az imádságot társsal fölváltva elmondani

vagy lélekben figyelemmel kísérni, míg más elmondja“. (934. k. 3. §.)

Ha nincs külön kimondva, akkor nem szükséges az imádságot térdelve elmondani; pl. az *Úrangyalára* nézve (amely helyett húsvétból Szentháromság előtti szombatig a *Mennynek királyné asszonya* című Antifonát kell mindig állva mondani) ki van mondva, hogy vasárnapon állva, egyéb napokon, még ünnepeken is, térdelve kell elvégezni a búcsú megnyerése végett.

Láttuk most már azon jócselekedeteket, melyeket az egyház közönségesen megszab a búcsúk megnyerésére. Sok hívő azonban nem tudja teljesíteni ezen feltételeket, azaz nem tudja elvégezni ezen feltételek egyikét-másikát és azért az egyház mint jóságos anya az ilyen emberekre nézve külön intézkedett, hogy ők se nélkülözzék a búcsúk jótéteményét. Így a 935. k. kimondja, hogy a *gyóntatók* a jócselekedeteket, melyek a búcsúk megnyerésére meg vannak állapítva, másokra változtathatják át azok számára, akik törvényes akadály miatt nem végezhetik el őket. De ezt a gyóntatók csak a gyónáson belül tehetik meg, ha ennek ellenkezője nincs külön kimondva.¹

Így különösen a templomlátogatás kötelessége okozhat egyeseknek nehézséget, mivel vagy nem érnek rá, vagy betegek, vagy előregedettek és nem bírnak járni.

Aki tehát akaratától nem függő akadály miatt egyik vagy másik feltételt nem tudja teljesíteni a búcsú meg-

¹ XIV. Benedek const. Convocato 1749 nov. 25.

nyerésére, az forduljon gyóntatójához és ő majd más jócselekedetet szab meg számára e célból.

A *némák* megnyerhetik a *nyilvános* (közös) imádságokhoz kapcsolt búcsúkat, ha az ugyanott imádkozó többi hívővel egyesülve elméjüket és szívüket Istenhez emelik; ha pedig *magán* imádságokról van szó, akkor elég, ha lélekben mondják el, vagy jelekkel fejezik ki, vagy szóbeli kimondás nélkül olvassák. (936. k.)

II. RÉSZ.

Néhány búcsúról különösen.

A) Helyekhez és időkhöz kötött búcsúk.

1. A kiváltságolt oltár búcsúja.

1. Kiváltságoltnak közönségesen az olyan oltárt nevezzük, amelyhez az a különös búcsú van kötve, hogy az ott miséző pap azon megholt hívő lelkére, akiért miséz, teljes búcsút alkalmazhat. Ezen búcsú, ha az egyház szándékát tekintjük, rögtön kiszabadítja az illető megholt hívőnek lelkét a tisztítóútból; ha pedig az alkalmazás fogamatját tekintjük, akkor ez olyan búcsú, melynek mértéke megfelel az isteni irgalom tettségének. Más szóval ezen búcsúnak nincs csálhatatlan fogamatja; az egyház ugyan a maga részéről annyi érdemet és elégtételt alkalmaz közkincséből az illető megholtra, amennyi elegendő a tisztítóhelytől való kiszabadítására; de mivel az Úrsten nem tartozik a felajánlást elfogadni, azért mind maga az elfogadás, mind pedig ennek mértéke az ő irgalmasságától függ. Az Úrstennek ugyanis olyan okai lehetnek, amelyek miatt

a felajánlást vagy nem fogadja el azonnal, vagy nem teljes mértékben, vagy nem fogadja el épen azon halottért, akin a búcsúval segíteni szeretnénk. Ez az oka annak, hogy egy halottért többször, sőt sokszor is misézünk, hogy az egyház évfordulati miséket is elfogad és hogy a kiváltságos oltárnál is több misét mondunk ugyanazon halottért.

2. Ezen búcsú közt, meg a halottakra alkalmazható egyéb búcsúk közt csak az a különbség van, hogy *a kiváltságolt oltárnak búcsúját biztosabban alkalmazhatjuk* a megholtakra és biztosabban éri el célját. Mert egyrészt ez a búcsú a mise bemutatásán kívül nincs egyéb feltételhez vagy lelki állapothoz kötve, még a kegyelem állapotához sem, mivel a mise lényeges hatása független a pap életszentségétől; másrészt pedig magának a bemutatott miseáldozatnak van ereje és foganatja az isteni igazságosságnak kiengesztelésére és minden akadálnak elhárítására, amely meggátolja a búcsúnak az illető lélekre való alkalmazását.

3. Az oltárkiváltság kettős: *van helyi és személyi* kiváltság. A *helyi* határozott oltárhoz van kötve és mindenki élhet vele, aki ott miséz; a *személyi* kiváltságot bizonyos papok élvezik, ha akár bizonyos jámbor társulatnak tagjai, melynek megvan ez a kiváltsága, akár a szeretetnek hősi cselekedetét gyakorolják, amelyről később lesz szó, akár pedig külön folyamodásra kapják meg és ők azután élhetnek vele, akármely törvé-

nyes helyen miséznek is. Ez utóbbit azok, akik kérik, rendszeren a hétnek három vagy négy napjára szokták megkapni az ap. Szentszéktől és ha valaki többféle címen is élvez ilyen kiváltságot, valamennyivel élhet, hacsak valamelyiknél határozottan más nincs kimondva. Akinek *személyi* kiváltsága van a hét egyes napjaira, az a többi napon a *helyi* kiváltság alapján is alkalmazhat valamely szenvedő lélekre teljes búcsút.

4. Régente az egyház csak ritkán adta meg ezt a kiváltságot, de a XVIII. század óta engedékenyebb.

A nevezetesebb engedélyezések a következők:

a) XIII. Benedek pápa 1724 aug. 20-án az egész földkerekség minden székesegyházának örök időkre és minden napra engedélyezett egy kiváltságolt oltárt, amelyet a megyéspüspököknek (érseknek, pátriárkának) egyszersmindenkorra ki kell jelölnie.

b) XIII. Kelemen 1759 május 19-én az előbb említett kiváltságot minden társas káptalani, apátsági és plébániai templomra kiterjesztette olyformán, hogy hét évig minden napra egy kiváltságolt oltárunk van, feltéve, hogy a megyéspüspök vagy az apát ezt a kiváltságot kéri egyházmegyéje, illetőleg apátsági temploma számára és a hét év leteltével újabb hét évi meghosszabbításért folyamodik.

c) Idők folyamán a különféle papi kiváltságolt szerzetek is hasonló kiváltságot kaptak templomaik számára.

A XIII. Kelemen-féle kiváltság tehát mindig csak hét évre szólt és ennek leteltével meghosszabbításáról kellett gondoskodni, mert különben megszűnt.

Most azonban az egyházi törvénykönyvnek 916. kánonja ilyen időbeli megszorítás nélkül mindenkorra megadja a kiváltságot a következő módon: a püspökök, nullius apátok vagy prelátusok (ilyen a pannonhalmi főapát), az apostoli vikáriusok és prefektusok és az exemt (kivett) papi szerzetek nagyobb elöljárói egy örökös mindennapi kiváltságot oltárt jelölhetnek és jelenthetnek ki, feltéve, hogy más ilyen nincs ott, székes- vagy apátsági, vagy társas egyházaikban, konvent templomaikban, plébániai templomaikban, plébániáihoz hasonló templomaikban,¹ de nem a nyilvános vagy félig nyilvános kápolnáknak, hacsak a plébániatemplommal nincsenek egyesítve vagy annak pótlására nem szolgálnak. A kiváltság, tehát csak az illetékes egyházi felsőbbbség kijelölése és kijelentése után van meg.

d) Halottak napján minden szentmisének olyan kiváltsága van, mintha kiváltságot oltárnál mutatnák be.

Azokon a napokon, amelyeken a negyvenórás szentségimádás van valamely templomban, annak minden oltára kiváltságot. (917. k.)

¹ Ez olyan helyekre vonatkozik, különösen a pogány missziók területein, ahol még nincsenek rendes plébániák.

Ez tehát átmeneti kiváltság. Nálunk Magyarországon nem szokásos a teljes negyvenórás szentségimádás, hanem csak reggel hattól este félhétig.

e) IX. Pius 1852 szept. 10-én megengedte, hogy azok a papok, akik a tisztítóhelyen szenvedő lelkek javára a szeretet hősi cselekedetét gyakorolják (amelyről még szó lesz), az évnek minden napján *személyes oltárkiváltságot* élvezzenek.

Több jámbor társulat is van, amelynek paptagjai a társulat elhunyt tagjaiért való misézésnél személyes oltárkiváltságot élveznek; sőt a hétnek néhány napján másokért való misézésnél is. Hosszas volna ezeket a társulatokat és eme kiváltságaikat felsorolni. Kiki legjobban tudhatja, hogy azon társulatnak, amelynek tagja, miféle kiváltságai vannak e téren.

5. A *föltételek*, amelyek alatt az oltárkiváltság búcsúját meg lehet nyerni, a következők:

a) Az oltárnak, ha helyi kiváltságról van szó, szilárdnak kell lennie, nem pedig hordozható oltárnak (portatile), de nem szükséges, hogy liturgikus értelemben vett mozdíthatatlan oltár legyen és oltárkövét szükség esetén ki is lehet cserélni újabbal. Faoltár is lehet kiváltságolt.

b) A miséző pap részéről szükséges, hogy a misét is azon halottért mondja, akire a teljes búcsút akarja alkalmazni, mert nem lehet úgy eljárni, hogy egyik halottért misézünk, másokra pedig a búcsút alkalmazzuk. Ha a misét élőkért mondja

a pap vagy élőkért és holtakért egyszerre miséz, akkor erről a búcsúról nem lehet szó.¹

c) Ezt a búcsút még halottak napján is mindig csak *egy megholtra* lehet alkalmazni. Aki tehát több halottért vagy az összes elhunyt hívekért miséz, annak meg kell határoznia azt, akire a búcsút alkalmazni akarja; ha pedig egy halottért miséz, akkor ugyanarra a búcsú is alkalmaztatik, bár ajánlatos ezen esetben a búcsú följelölésének külön szándéka is.

d) A *mise* szempontjából nem szükséges, hogy épen gyásmise legyen, vagy hogy az illető halottért külön imádságot szőjünk bele, ha színben misézünk, hanem bármiféle mise is lehet, bár a megholtak iránt való kegyeletből illő, hogy amikor az egyházi szabályok megengedik, gyásmise legyen, vagy legalább megfelelő imádság legyen benne.²

e) A kiváltságolt oltár búcsúja nem gátolja azt, hogy a miséző a szentáldozással külön, önmagára vagy az elhunytakon alkalmazható búcsút nyerjen.

Ha a papnak több címen van személyi oltár-kiváltsága, mégis egy-egy misével csak egy teljes búcsút alkalmazhat.

2. A keresztúti ájtatosság.

A keresztúti ájtatosság elvégzése a *legkönnyebb és legüdvösebb módok egyike* sokféle

¹ Búcsúk kongreg. 1901 jan. 23.

² S. Off. 1913 márc. 31.

nagyszámú búcsú megnyerésének. Ezen búcsúk megnyerése végett ugyanis egyrészt sem gyónás, sem szentáldozás, sem szóbeli imádság nincs megállapítva, másrészt pedig az Üdvözítő szenvedéséről való elmélkedés a legalkalmasabb eszköz igazi bűnbánó érzület fölkeltesére, tehát a kellő lelkiállapot biztosítására.

Rége óta csak azok a zarándokok nyertek búcsút, akik elmentek a Szentföldre és annak szent helyeit látogatták, mert a szó szoros értelmében az az igazi keresztút, melyet az Üdvözítő Pilátus házából a Kálvária-hegyéig tett meg, ahol keresztre feszítették. Mivel azonban a legtöbb hívő nem mehet el a Szentföldre, azért a pápák idővel megengedték, hogy egyéb helyeken, templomokban és kápolnáknak, valamint hegyoldalon az Üdvözítő szenvedését ábrázoló szobrok vagy képek alkalmazzassanak és ezen helyek látogatásához ugyanazon búcsúkat kötötték, melyeket eredetileg csak a jeruzsálemi keresztút megjárásáért lehetett megnyerni.

I. Mielőtt magával a keresztúti ájtatossággal foglalkoznánk, röviden a keresztút érvényes föllállítására vonatkozó szabályokat is összefoglaljuk.

a) *Fölhatalmazás a föllállításra.* Ez a föllállítás a ferencrendűek szerzetének van fenntartva. A ferencrendiek általános főnöke, valamint az ap. Szentszék más világi vagy szerzetes papokat is megbizhat a föllállítással, de ez mindig csak írásban történhetik. A püspököknek pedig az emlí-

tett hatóságok olyan fölhatalmazást is szoktak adni, amelyet ők tovább adhatnak más papoknak, de ők is írásban tartoznak megadni a megbízást. Mindenkor szorosan kell ragaszkodni az írásbeli fölhatalmazás szavaihoz.

b) *Szükséges okmányok.* A föllállításhoz érvénytelenség terhe alatt a következő előzetes írásbeli okmányok szükségesek: 1. *Írásbeli fölhatalmazás* azon pap számára, aki a föllállítást végzi; ő pedig, ha nem saját püspökétől kapta, a föllállítás előtt a püspöknél bemutatni tartozik; 2. a hely Ordinariusának *írásbeli* engedélye külön minden egyes keresztút föllállításához, kivéve az exemt azaz kivett helyeknél; 3. azon hely plébánosának *írásbeli* beleegyezése, kinek területén akarják a keresztútat föllállítani, hacsak a hely nincs kivéve az ő joghatósága alól;¹ végre 4. azon templom, kolostor vagy jámbor intézet elöljárójának *írásbeli* beleegyezése, ahol a keresztútat föl akarják állítani.

Írásbeli folyamodványt kell benyújtani az Ordinariusához a föllállítás megengedéseért, de ez már nem szükséges az érvényességhez.

A föllállítás után pedig jegyzőkönyvet kell fölvenni a megtörtént föllállításról és a helyi irattárban eltenni, hogy mindenkor bizonyítani lehessen a kellő föllállítást, de ez sem szükséges az érvényességhez.

¹ Pl. szerzetesektől vezetett kórház vagy magánkápolna.

De vannak esetek, hogy egyik-másik okmány nem szükséges. Pl. ha a püspök apostoli fölhatalmazás alapján valamely papját megbízza a fölállítással, ebben az engedély is benne foglaltatik; ha maga a plébános folyamodik a fölállítás megengedéséért, az ő beleegyezése úgyis megvan.

c) *A fölállítás módja.* 1. Mindenekelőtt 14 kereszt szükséges a jeruzsálemi állomások jelzése végett. A búcsúk eme keresztkekhez fűződnek és keresztkek nélkül nem lehet búcsút nyerni. 2. Emé keresztkeknek érvénytelenség terhe alatt fából kell lenniök és feszületek ne legyenek rajtuk. Stációs képek vagy szobrok nem szükségesek, de szokásosak az elmélkedés megkönnyítésére; ép így általános szokás, hogy a kereszteket a képek fölött alkalmazzuk, de alattuk is lehet, valamint külön is a falon.

3. A 14 keresztet okvetlenül meg kell áldania annak, aki a keresztútát fölállítja, akár miután helyükre tette, akár előtte.¹

A bíborosok templomokban és még magánkápolnában is egyetlen áldással állíthatnak föl keresztútát az összes búcsúkkal. (239. k. 1. §. n. 6.)

4. Bizonyos távolságban legyenek egymástól az állomások. Ha a keresztútát a templomon kívül létesítik, akkor az első vagy utolsó állomás a templomban vagy más szent helyen legyen.

¹ A fölállítás szertartása a Ritualeban található. Pl. az esztergomi Rituale függelékében az 53. lapon.

Ugyanegy községben, templomban, kolostorban, intézetben több keresztút is fölállítható.

1908-ban, 1911-ben és 1914-ben az illetékes római kongregáció a keresztútak fölállításánál elkövetett összes lényeges hibákat orvosolta.

II. A keresztúti ájtatosság *búcsújának* megnyerésére a következő feltételek szükségesek:

a) A keresztútnak *mind a 14 állomását egy-másután meg kell látogatni* vagyis egyiktől a másikhoz elmenni. Ha az egyesek magányosan végzik az ájtatosságot, akkor ezt a feltételt mindig teljesíteni kell; ha többen együttesen végzik az ájtatosságot, mint közöset és nyilvánosat, szintén szükséges, hogy valamennyien állomásról állomásra haladjanak, föltéve, hogy a résztvevők száma és a hely nagysága azt zavar és rendellenesség nélkül tűri. Ha ugyanis zavartól kell tartani, akkor mindenki a helyén maradhat (a templomban vagy kápolnában) és csak az előimádkozó papnak kell két oltárszolgával az állomásokat végigjárnia és a szokott imádságokat mondania, míg a többiek felelnek; ha pedig a hely nagysága miatt vagy egyéb okoknál fogva nem lehet hallani az így előimádkozót, akkor egyik pap a szószéken vagy más alkalmas helyen mondhatja az imádságokat, egy másik pedig az oltárszolgákkal végigjárja az állomásokat. Ha pedig többen közösen végzik ugyan az ájtatosságot, de pap nélkül, akkor szintén valamennyi résztvevőnek kell állomásról állomásra járnia, ha lehet; ha pedig a hely szűk volta nem

tűri ezt, akkor elég, ha egyikük járja végig az állomásokat és mindegyiküknél a szokott imádságokat végzi. De ekkor is ajánlatos, hogy az összes résztvevők legalább térdet hajtsanak mindegyik állomásnál az előimádkozóval együtt.

Újabb időben azonban sok egyházmegyének az a kiáltása van, hogy mind a közös, mind a magánájtatosságnál mindenki megmaradhat helyén és ugyanott az egyes állomásokhoz föláll és ismét letérdel vagy akik állanak, térdhajlást végeznek. Az örökimádási apácáknak templomaiban is, ha a Szentség ki van téve, mindenki megmaradhat helyén és csak térdhajlást kell végezni az egyes állomásokhoz.

b) A 14 állomásnak meglátogatását *egyhuban*, jelentősebb megszakítás nélkül kell végezni. Csekély kis megszakítás, bármiféle okból történik is, nem gátolja a búcsúk megnyerését; sőt ha más *istentiszteleti* cselekmény miatt hosszabb is a megszakítás, nem baj. Így pl. lehet közben misét vagy szentbeszédet hallgatni, gyónni vagy áldozni és utóbb a keresztyűi ájtatosságot ott folytatni, ahol elhagytuk; nem szükséges, hogy ismét előlről kezdjük.

c) Az ájtatosság végzése alatt *Krisztus szenvedéséről kell elmélkedni*, kinek-kinek tehetsége szerint. Szóbeli imádság, mint már említve volt, nem szükséges; mindazonáltal különösen a közösen végzett ájtatosságnál jámbor szokás ez, amely nagyon ajánlatos. — Ami pedig az elmélkedést illeti, nem szükséges, hogy minden egyes állomásnál *külön* elmélkedést végezzünk. hanem elég, ha *általában* Krisztus szenvedéséről

elmélkedünk. Erre nézve elég, ha az egyszerű emberek, kik az elmélkedésben nem jártasok, tudják azt, hogy az egyes állomások keresztjei vagy képei azon szent helyeket jelzik, ahol az Isten Fia irántunk való szeretetből oly nagy szenvedéseket viselt el és e közben erejükhez mérten arra törekszenek, hogy szívükben igazi részvétet keltsenek a szenvedő Üdvözítő iránt, aki a mi bűneink miatt helyettünk szenvedett.

Akik tudnak olvasni, természetesen legjobban teszik, ha az imádságos könyvekben található vagy külön megjelent keresztúti imádságokat és elmélkedéseket végzik el.

A keresztúti ájtatosság végzéséért a pápák számos részint teljes, részint nem teljes búcsút engedélyeztek és valamennyit a tisztítóhelyen szenvedő lelkekre lehet alkalmazni. Határozott számot nem lehet tudni¹ és ilyent épen azért nem is szabad hirdetni; elég, ha a hívek tudják, hogy pápai engedmény alapján mindazon búcsúkat megnyerik, amelyeket a jeruzsálemi keresztút állomásainak látogatásával nyernének.

III. Ha valaki akadályozva van abban, hogy olyan helyet keressen föl, ahol keresztút van fölállítva, mégis megnyerheti az összes búcsúkat, ha olyan fészület birtokában van, amelyhez ezek a búcsúk kapcsolattak.

Ilyen fészületet először XIV. Kelemen enge-

¹ Paulus Miklós szakértő szerint hat teljes búcsú bizonyos eredetű. (Theologie und Glaube. 1913. I. füzet.)

délezett 1773 jan. 26-án. A megáldásra joguk van a szent Ferenc-rend elöljáróinak, a helyetteseiknek is és az egyetemes főnök, valamint az ap. Szentszék más papokat is föl jogosíthatnak erre. A megáldás egyszerű kereszttetéssel történik a megfelelő szándék mellett és egyszerre több feszületet is lehet megáldani és ugyanazon feszületre többféle más búcsú is alkalmazható, ha a megáldónak erre joga és szándéka van. Minden híborosnak is joga van, hogy egyszerű kereszttetéssel a keresztnak búcsúit alkalmazza a feszületekre. (239. k. 1. §. 6. p.)

Akiknek ilyen feszületük van és *akadályozva* vannak a keresztni állomások látogatásában, mégis megnyerhetik az összes búcsúkat. Tehát a betegek, a foglyok, a tengeren utazók, akik oly helyen élnek, ahol nincs keresztni vagy ha van is, de nem érnek rá, hogy oda elmenjenek, vagy nagyon távol laknak a templomtól vagy rossz utak gátolják őket az oda menetben, pl. a tanyákon lakókat. Ilyenek tehát az említett feszület birtokában otthon is megnyerhetik a búcsúkat.

A feltételek ezek:

1. *Töredelmes szívvel* és áhítattal legalább 20 Miatyánkot, Üdvözlégyet és Dicsőség az Atyának stb. imádságot kell elmondani, még pedig 14 Miatyánkot stb. a keresztni 14 állomásának látogatása helyett, öt Miatyánkot stb. Krisztus öt szent sebének tiszteletére és egyet a pápa szándékára. De úgy, mint a keresztni ájtatosságnál

említve volt, egyhuzamban kell ezeket az imádságokat elmondani. Hogy pedig töredelmes szívvel kell elmondani, ez csak annyit jelent, hogy vagy már a kegyelem állapotában kell lenni, vagy legalább tökéletes bánattal meg kell szerezni, mert máskülönben, mint már az általános részben láttuk, búcsúról szó sem lehet.

2. Imádkozás közben a feszületet kézben kell tartani. Ha többen együttesen mondják el a 20 Miatyánkot stb., elég, hogy egy tartson kezében ilyen feszületet.

3. A farsang végi engesztelő szentségimádás és a Szentsír látogatása a nagyhéten.

1. Akik a farsang vége felé vagy legvégén sok templomban szokásos szentségkitétel alatt, melynek célja az Úr Jézusnak megengesztelése a sok botrányért és kihágásért ilyen szándékkal szentségimádást végeznek, *teljes* búcsút nyernek *egyszer*, ha a szentségekhez való járulás mellett az engesztelő imádás alatt a pápa szándékára bizonyos ideig szóbeli imádságot mondanak.¹

2. Akik nagycsütörtökön vagy nagypénteken ájtatosan fölkeresik a Szentsírban imádás végett kitett Oltáriszentséget vagyis az Úr Jézust és ott egy ideig a pápa szándékára mondandó imádság közben időznek és vagy nagycsütörtökön vagy

¹ Búcsúk kongreg. 1765 július 23.

húsvét napján a szentségekhez járulnak, egyszer teljes bűcsút nyernek; minden további látogatásért pedig 10 évi és 10 quadragenás bűcsút nyernek.¹

4. A missziós keresztek fölkeresése.

X. Pius pápa 1913 aug. 13-án az egész földkerekségen minden szent misszió emlékére fölállított kereszthez a következő bűcsúkat kapcsolta:

1. A megholtakra is alkalmazható következő teljes bűcsúkat: a) az illető kereszt fölállítása vagy megáldása napján;

b) ezen fölállítás vagy megáldás évfordulóján;

c) a szentkereszt föltalálása ünnepén (május 3-án);

d) a szentkereszt fölmagasztalása ünnepén (szept. 14-én) vagy az utána való hét bármely napján.

A föltételek a közönségesek: gyónás, áldozás, a keresztnék és valamely templomnak vagy nyilvános kápolnának meglátogatása és ott a pápa szándékára mondandó imádság. Ha a kereszt magában a templomban van fölállítva, akkor külön templomlátogatás nem szükséges.

2. Ötévi és öt quadragenás bűcsút, amely szintén alkalmazható a megholtakra, egyszer napján azok nyerhetnek, akik legalább töredelmes szívvel vagyis a kegye-

¹ VII. Pius 1815 márc. 7.

lem állapotában valamely külső jellel, pl. letérdeléssel vagy legalább térd- vagy fejhajtással üdvözlük a keresztet és az Úr kínszenvedésének emlékére egy Miatyánkot, Üdvözlégyet és Dicsőség az Atyának kezdetű imádságot mondanak. Egyéb feltétel ezen nem teljes búcsúnál nincs.

Magával a szent misszióval is, ha résztvevünk, többféle búcsú, teljes is, szokott kapcsolatos lenni, melyet az illető missziós papok a szószékről szoktak kihirdetni. Erre nézve az egyes szerzeteknek különféle kiváltságaik vannak, egyiknek több, másiknak kevesebb és azért bajos itt valamennyit felsorolni.

5. A Szentgyakorlatokkal kapcsolatos búcsúk.

Szentgyakorlaton azt az eljárást értjük, hogy néhány napra (három, öt vagy nyolc napra) visszavonulunk a világtól (lehetőleg valamely jámbor házba vonulunk), összes gondjaitól és foglalkozásaitól és csakis lelkünk ügyével és annak megmentésével foglalkozunk. Lehet az ilyen szentgyakorlatokat magányosan is végezni, de manap egyre szokásosabbakká válnak a világi hívek részéről is a közös és zártlelkigyakorlatok e célra szolgáló házakban közös vezetés mellett. Hogy mekkora lelki haszonnal jár az ilyen lelkifürdő, megmondhatatlan. Sok ember csak ilyenkor ébred igazán annak a tudatára, hogy mi végre van a földön, mi az igazi feladata.

Az engedélyezett búcsúk, ha jezsuiták vezetése

alatt végzi valaki a szentgyakorlatokat, a következők:

- a) egy teljes a szentgyakorlatok végzéséért;
- b) egy teljes a szentgyakorlatok végén adandó apostoli áldásért (ha a szentgyakorlatok vezetőjének erre hatalma van);
- c) egy teljes a szentgyakorlatok után a 40. napon, ha ezen 40 napon át a jóban való állhatatlosságért bizonyos imádságokat mondunk.¹

Lásd még a 111. lap végén lévő kiváltságot.

6 Az újmisével és a gyermekek első áldozásával kapcsolatos búcsúk.

I. Hogy a katolikus papságnak méltóságát, melyet manap az összes népeknél minden lehető eszközzel kicsinyíteni és megvetetté tenni törek-szenek az egyház ellenségei, a hívő nép folyton kellően tisztelje és becsülje, XIII. Leó pápa 1886 jan. 16-án a következő búcsúkat kapcsolta az újmiséhez:

1. *Teljes* búcsút nyer maga az újmisézés első miséje napján, ha meggyónik, templomlátogatást végez és ezalatt a pápa szándékára imádkozik.

2. Ugyancsak *teljes* búcsút nyernek az újmisézésnek vérrokonai a harmadik fokig bezárólag, ha meggyónnak, megáldoznak, jelen vannak az újmisézésen és a pápa szándékára imádkoznak.

3. Hét évi és hét quadragenás búcsút nyer

¹ Beringer-Steinen: Die Ablässe. I. 15. Aufl. 382. 1.

minden hívő, aki áhítattal jelen van az újmisén és töredelmes szívvel vagyis a kegyelem állapotában a pápa szándékára imádkozik.

A keresztény nép azonban már előbb is, mikor még nem volt búcsú engedélyezve, igen nagyra becsülte az újmisét és az újmisésnek áldását, olyannyira, hogy közmondásossá lett: újmiséért érdemes egy pár csizmát is lőnkretenni, azaz nagy útat is megtenni.

II. X. Pius pápa 1905 júl. 12-én ugyanezen búcsúkat engedélyezte a gyermekek első áldozására vonatkozólag. Tehát: 1. *Teljes* búcsút nyer az áldozó, ha meg is gyónik és a pápa szándékára imádkozik. 2. *Teljes* búcsút nyernek az első áldozónak vérrokonai a harmadik fokig bezárólag, ha jelen vannak rokonuknak első áldozásánál, a szentségekhez járulnak és a pápa szándékára imádkoznak. 3. Hét évi és hét quadragenás búcsút nyer minden hívő, aki legalább töredelmes szívvel jelen van. És ezek a búcsúk a szenvedő lelkekre is alkalmazhatók.

7. Az apostoli áldás.

Itt elsősorban arról az áldásról van szó, melyet 1870 előtt maga a pápa szokott adni egyes főbb ünnepeken Róma három főtemplomának erkélyéről nemcsak az ott egybegyűltekre, hanem az egész földkerekség híveire. A mostani pápa megválasztása után szintén osztogatta ezt az áldást. Akik töredelmes szívvel vagyis a kegyelem állapotában jelen vannak ilyen áldás-

adásnál, teljes búcsút nyernek. Ajánlatos a szentségekhez való járulás.

Mivel azonban csak kevés ember oly szerencsés, hogy a pápai áldásnál jelen lehet, azért a pápák másokat is felhatalmaztak, hogy nevükben ezt az áldást adják teljes búcsúval. XIII. Kelemen 1762 szept. 3-án bizonyos megszorítást tett e téren, amennyiben az *egyes* szerzeteseknek vagy világi papoknak addig adott fölhatalmazásokat visszavonta, de nem a szerzetes testületeknek mint ilyeneknek adottakat.

I. Jelenleg minden megyéspüspök a meghatározott formula megtartásával évenként kétszer, még pedig húsvét napján és tőle kijelölendő más nyilvános nagyobb ünnepen adhatja ezt az áldást, akár ő maga mondja az ünnepélyes misét, akár csak jelen van azon, de csak megyéjén belül; a nullius apátok vagy prelátusok pedig (ilyen apát a pannonhalmi főapát), továbbá az apostoli vikáriusok és prefektusok (a missziós területeken), ha nincsenek is püspökökké szentelve, területükön belül csak egyik főbb nyilvános ünnepen. (914. k.)

Ezzel az áldással kapcsolatban a jelenlévő hívek teljes búcsút nyernek, ha a szentségekhez járulnak és a pápa szándékára imádkoznak. Más papot nem bízhat meg a püspök ezen áldásnak adásával.¹ Hogy a húsvéti szentáldozással a parancsnak is eleget lehet tenni és búcsút is nyerni, már az általános részben láttuk.

¹ S. Paenitent. 1922 ápr. 25.

II. Azok a szerzetesek, kiknek kiváltságuk van a pápai áldás adására, nemcsak a meghatározott formula használatára köteleztetnek, hanem a kiváltsággal csakis saját templomaikban, valamint a rendjükhöz kapcsolt apácáknak és harmadrendbelieknek templomaiban élhetnek; de nem tehetik ezt ugyanazon a napon és helyen, ahol és amikor a püspök adja az áldást. (915. k.)

A szerzeteseknek fölhatalmazása tehát már sokkal korlátozottabb: a) csak egyes szerzeteknek van meg ez a felhatalmazása vagy kiváltsága;¹ b) a meghatározott formulát kell használniok: ezt a formulát XIV. Benedek pápa állapította meg *Exemplis Praedecessorum* kezdetű körlevelében 1748 márc. 19-én; c) csak a fentebb elsorolt templomokban élhetnek a kiváltsággal; d) schasem adhatják az áldást ugyanazon helyen (városban) és napon, ahol és amikor a püspök adja, de évenként kétszer élhetnek fölhatalmazásukkal.²

III. Néha a pápa vagy a S. Paenitentiaria egyes világi vagy szerzetes papoknak külön is ad felhatalmazást a pápai áldásnak teljes búcsúval való adására; pl. a római zárándoklatból való visszatérés után vagy pedig a szentgyakorlatok vagy a népmisszió befejeztével. Ezen esetben

¹ Pl. Szent Ferenc harmadrendje tagjainak is, kik papok.

² A formula a római Ritualeban található. Pustet-féle kiadás, 1913, pag. 260. és Beringernél is.

rendesen nem szükséges meghatározott szertartásnak megtartása, hanem egyszerűen a felhatalmazás szavaihoz lehet alkalmazkodni, melyek szerint feszülettel való egyszerű keresztvetéssel történik az egész, miközben a pap mondja: Benedictio Dei Omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti descendat super vos et maneat semper. Amen. (S. R. C. 1911 die 11. Maii.)

8. Az úgynevezett *toties-quoties* búcsú.

Ez a kifejezés: „*toties-quoties*” annyit jelent, hogy az illető búcsút ugyanegy napon is annyi-szor lehet megnyerni, ahányszor a feltételeket teljesítjük vagyis ahányszor a megszabott jócselekedeteket elvégezzük.

A nem teljes búcsúknak jó részét napjában többször is meg lehet nyerni, ellenben a teljes búcsúknak legtöbbjét napjában csak egyszer nyerhetjük meg, akárhányszor végezzük el a föltételül megszabott jócselekedeteket. (928. k.) De mégis van néhány, jelenleg tíz, olyan teljes búcsú, amelyben ugyanazon a napon is többször lehet részesülni.

Ezen tíz teljes búcsú mindegyikénél a rendes föltételek vannak megszabva, vagyis a szentségekhez való járulás, templomlátogatás és ott a pápa szándékára mondandó imádság. Mivel ezeket a föltételeket az általános részben már egész részletesen láttuk, azért itt nem ismételjük, hanem az egyes búcsú főlemlítése mellett csak a

helyet említjük meg, ahol a búcsú megnyerhető. Különben itt nem is tárgyaljuk valamennyit, hanem csak azokat, amelyek Magyarországon is megnyerhetők.¹ Ezek a búcsúk, melyek a szenvedő lelkekre is alkalmazhatók, a következők:

I. A híres Portiuncula-búcsú aug. 2-án.

A monte-subaziói bencések szent Ferencnek ajándékozták az Assisi szomszédságában lévő kis templomot, amely az angyalok királynéjának volt szentelve és amelyet a nagy szent Portiunculának vagyis részecskének, az ő részecskéjének nevezett el. Szent Ferenc helyreállította a templomot és mint rendjének első templomát és bölcsőjét minden más templomnál jobban szerette és számára 1216-ban III. Honorius pápától azt az akkor még ritka kegyet kérte és kapta, hogy mindazok a hívek, akik töredelmes gyónás után a templomocskát meglátogatják és ott ájtatosan imádkoznak, teljes búcsút nyerhessenek. 1480-ig csakis ebben a templomban lehetett megnyerni a Portiuncula-búcsút, akkor pedig IV. Sixtus pápa a szent Ferenc-rend egyéb templomaira is kiterjesztette, de csak a rendtagok javára. A későbbi pápák az összes hívek számára is megnyerhetővé tették ezt a búcsút. Legújabbban XI. Pius pápa szabályozta és némileg korlátozta a búcsú megnyerését, amennyiben ismét jobban a szent Ferenc-rend kiváltságává akarja tenni.

A szabályozás a következő:

1. Minden templom, amely nincs 3 kilométernyi távolságban a Portiuncula-templomtól, elveszti az erre a búcsúra való jogot és valamely

¹ Mivel a Trinitariusoknak és az oltári Szentségről nevezett szerzetnek nálunk nincsenek házaik s templomaik, azért az ő búcsújukat nem tárgyaljuk. Egy harmadik ilyen búcsú végre a római szent lépcső látogatásával nyerhető meg.

intézet lakói, amelyhez templom vagy kápolna tartozik, csak akkor nyerhetik meg a búcsút, ha akadályozva vannak a háznak elhagyásában.

2. 1925 január 1-től kezdve csak azok a templomok maradnak meg a kiváltságban, amelyek *örök időkre* kapták, de csak azon feltétel alatt, hogy az ezen határozatban a jövő adományozásokra vonatkozó szabályokat megtartják, annak kivételével, amely a távolságra vonatkozik.

3. Ezen búcsúnak minden egyéb, határozott vagy határozatlan időre való engedélyezése 1925 január 1-én megszűnik. Ha pedig valamely templom számára ezután is kérik, csak úgy adja meg a S. Paenitentiaria, ha a helyi Ordinarius a kellően megokolt kérelem teljesítését ajánlja.

4. Ilyen kérelemnél elsősorban azok a templomok veendő figyelembe, amelyek *a)* vagy az angyalok királynéjának vannak szentelve (amelyeknek tehát aug. 2-án van a búcsújuk), vagy *b)* amelyeknek védő szentje assisi szent Ferenc, vagy *c)* amelyekben valamely ferencrendi társulat létezik (pl. szent Ferencnek 3. rendje). Csakis ilyen templomok hiányában kaphatják meg a búcsút a székesegyházak és plébániatemplomok.

5. De hogy az előbb említett templomok vagy nyilvános kápolnák megkaphassák a kiváltságot, szükséges az, hogy legalább 3 kilométernyi távolságban legyenek a ferencrendiek templomaitól vagy más olyan templomtól, amelynek már megvan a kiváltsága.

6. Ha különös okból félig nyilvános kápolna

is megkapja ezt a kiváltságot, akkor a búcsút csakis az a testület vagy a híveknek az az osztálya nyerheti meg, amelynek tulajdona a kápolna. (Ez igen jelentékeny megszorítás az eddigi gyakorlattal szemben.)

7. A helyi Ordinariusok, a plébánosok és az ilyen kiváltságolt templomok (kápolnák) igazgatói elégséges okból aug. 2. helyett, ha ez nem vasárnap, a rákövetkező vasárnapot állapíthatják meg a búcsú megnyerésének napjául. (Eddig csak egyes egyházmegyéknek volt meg ez az engedményük. Ezentúl pedig maga a templom igazgatója is az említett vasárnapot tűzheti ki, mivel ekkor a hívek jobban ráérnek.)

8. Míg a templomok nyitva vannak a búcsú megnyerése végett, szűz Máriának vagy szent Ferencnek ereklyéivel vagy legalább képeivel legyenek díszítve és nyilvános ájtatosságok is legyenek az illető napon. Imádkozzanak az angyalok királynéjének és szent Ferencnek tiszteletére vagy mondják el a Mindenszentek litániáját és az ájtatosság végén szentségi áldás legyen.

9. A búcsú megnyerésének feltételei: gyónás, szentáldozás, a szentély (templom vagy kápolna) meglátogatása és minden látogatáskor a pápa szándékára legalább hat Miatyánk, Üdvözlégység és Dicsőség az Atyának stb. elmondása.

10. Aug. 2-án vagy a reá következő vasárnapon a Portiuncula-búcsú megnyerése végett a 9. pontban említett összes feltételeket teljesíteniök kell azoknak is, akiknek az év egyéb nap-

jain az az engedményük van, hogy csupán hat Miatyánk, Üdvözlégy és Dicsőség elmondásával egyéb búcsúk mellett ezt a búcsút is megnyerhetik. Ezek pedig szent Ferenc három rendjének tagjai, úgymint 1. a férfiszereztesek rendje, melynek ágai a szorosan vett ferencesek, a minoriták és a kapucinusok; 2. a Klarissza-apácák; 3. a szerzetesek módjára közösen élő harmadrendbeliek s továbbá a lila skapulare társulatának tagjai stb. Mindezeknek tehát aug. 2-án vagy a reá következő vasárnapon templomlátogatást is kell végezniök a búcsú megnyerése végett.

A püspökök tehát most már nem állapíthatnak meg templomot, ahol ezt a búcsút meg lehet nyerni.

A nyilvános ájtatosságnak megtartása nem épen kötelező a búcsú megnyerése végett, de nagyon megfelel a Szentatya óhajának.¹

II. A *szentolvasó (rózsafüzér) ünnepéhez kötött búcsú*

Ezt a búcsút mindazon templomokban lehet megnyerni, amelyekben a szentolvasó társulata szabályszerűen megalakult. A szentolvasó ünnepé okt. 7-én van, de a külső ünneplés mindig október első vasárnapján, tehát a búcsú is ekkor nyerhető meg.

III. *Szept. 3. vasárnapján, vagyis a Fájdalmas*

¹ A. A. S. XVI. 347. Salzburgi Kirchenzeitung. 1924. n. 44. 380. I. Linzi Quartalschrift. 1924. 77. évf. 762. I.

Szűznek második ünnepén a *szerviták* rendjének minden templomában és mindazon templomokban, amelyekben a Fájdalmas Szűznek társulata szabályszerűen fennáll, nyerhető teljes búcsú.¹

IV. *Kármelhegyi Boldogasszony ünnepén*, júl. 16-án a Kármelita szerzeteseknek, akár a férfiaknak, akár az apácáknak, minden templomában és nyilvános kápolnájában nyerhető toties-quoties búcsú.²

Ha az ünnep a rákövetkező vasárnapra van áttéve, akkor a búcsúra nézve lásd az általános rész 5. paragrafusának 4. pontját a 41. lapon. Különösen erre nézve a híveket úgyis figyelmeztetni szokták akár a gyóntatók, akár a hitszónokok.

V. *Ürnapján* az örökimádási apácáknak templomaiban, kik a szegény templomok fölsegélyezésével is foglalkoznak, nyerhető ilyen búcsú.³

VI. *Június utolsó vasárnapján* mindazon templomokban, nyilvános és félig nyilvános kápolnáknak, amelyekben a Jézus Szíve hónapját naponkénti szent beszéddel ünnepélyesen megtartották vagy legalább szentgyakorlatok módjára 8 napon át volt szentbeszéd.⁴

VII. *Halottak napján*, nov. 2-án, vagy esetleg 3-án bármely templomban, nyilvános vagy félig nyilvános kápolnában bármely hívő megnyer-

¹ Búcsúk kongreg. 1888 jan. 27.

² Ugyanaz 1892 május 16.

³ Ugyanaz 1907 dec. 10.

⁴ Ugyanaz 1906 aug. 8. és X. Pius 1908 jan. 26.

heti a toties-quoties búcsút a közönséges föltételek mellett, de ez a búcsú csak a halottakra alkalmazható vagyis csak azok javára nyerhető meg.¹

Ezt a búcsút az egyház kezdetben csak a bencések és ciszterciták templomaira nézve engedélyezte; majd a szent Benedek reguláját követő összes szerzetesekre és végre az összes hívekre kiterjesztette. Tehát az összes toties-quoties búcsúk közül ezt nyerheti el a legtöbb hívő.

Ez a búcsú mindig halottak napjához van kötve, akár nov. 2-án, akár pedig, ha ez vasárnapra esik, nov. 3-án üljük meg.²

Azok a hívek, akik szent Benedeknek jubileumi (1880. évi) kereszttermét állandóan viselik, ugyanakkor *bármely* templom, nyilvános vagy félig nyilvános kápolna látogatásával még egy másik toties-quoties *teljes* búcsút is nyerhetnek a szokott feltételek mellett, de csak akkor, ha betegség, klauzura vagy 1000 lépésnél nagyobb távolság (15—20 perc) miatt akadályozva vannak bencés vagy cisztercita templom látogatásában.³

Ezen toties-quoties búcsúk engedélyezésére az szolgáltatott okot, hogy a szent Benedek-rend mindenkor különös szeretetet mutatott a szenvedő lelkek iránt és ezen rendből indult ki szent

¹ Ugyanaz 1907 febr. 27. és S. Off. 1914 jún. 25.

² S. Off. 1916 dec. 13.

³ Act. S. Sedis XL. 246.

Odilo fáradozására a halottak napjának megünneplése.

9. A jubileumi búcsú.

1. Az ószövetségi zsidóknál minden ötvenedik év kegyelmi év volt, midőn az eladósodottak, a foglyok és rabszolgák kegyelemben és elengedésben részesültek. A keresztény jubileumnak magasabb jelentősége van, mert ez olyan kegyelmi idő, melyben a pápa bizonyos feltételek alatt *teljes búcsút* hirdet és a gyóntatóknak egészen rendkívüli felhatalmazásokat ad.

Rendes és rendkívüli jubileumot különböztetünk meg; az előbbi minden 25. évben ismétlődik II. Pál pápa óta (1470.), az utóbbit a pápa különös körülmények vagy események alkalmából hirdeti. Az első jubileumot 1300-ban ünnevelték a keresztények.

A jubileum célja a lelki megújulás, főleg a bűnbánó érzület fölkeltése. Szentévnék is nevezetik a rendes jubileum, mivel egy teljes évig tart, t. i. dec. 25-től a következő év dec. 25-ig.

2. A jubileumi búcsú megnyerésének feltételei: 1. a szentségekhez való járulás és itt megjegyzendő, hogy a szentségeknek *parancsolt* fölvétele nem elég, pl. a húsvéti gyónás és áldozás; 2. Róma négy főtemplomának (szent Péter, szent Pál, a lateráni szent János és a S. Maria Maggiore templomának) látogatása, még pedig a rómaiak 20 napon át, a római zarándokok 10 napon át tartoznak ezt megtenni, de a gyóntatók

fontos okból kevésbbíthetik ezt; 3. a pápa szándékára mondandó imádság.¹ 3. A jubileum tartama alatt felfüggesztetnek, illetőleg megszorítatnak a lelki kegyelmek és a gyóntatóknak fölhatalmazásai Rómán kívül, úgy hogy búcsúkat a hívek a maguk számára nem igen nyerhetnek.

De nem függesztetnek föl a következő búcsúk: 1. a haldoklók búcsúja; sőt az összes többi búcsúkat a hívek csakis a megholtak javára nyerhetik meg; 2. az Úr angyaláért nyerhető búcsú; 3. a 40 órai szentségimádásnak búcsúi; 4. azok a búcsúk, melyeket a hívek az oltáriszentségnek a betegekhez való elkíséréséért nyerhetnek; 5. az Assisiben lévő Portiuncula-kápolna látogatásával kapcsolatos búcsúk; 6. azok a búcsúk, melyeket a bíborosok, pápai követek és püspökök ünnepélyes ténykedésekkor osztogatnak.

A *fölhatalmazások* közül csak a következők maradnak meg a szentév folyamán: 1. az egyházi törvénykönyvben adott fölhatalmazások, melyek nem alapulnak kiváltságon; 2. a pápai követeknek, megyés főpásztoroknak és szerzetes főnököknek az alattvalóik javára a külső fórum számára adott fölhatalmazásai; 3. a S. Paenitentiarától a megyés főpásztoroknak és gyóntatóknak a belső fórum számára adott fölhatalmazások. De ezeket a fölhatalmazásokat csak azoknak javára kell gyakorolni, akik akadályozva vannak a római zarándoklat elvégzésében.

¹ A rendkívüli jubileumnál még bőjt és alamizsna is kötelezők.

4. A következő személyek, kik nem mehetnek Rómába, már a szentév folyamán otthon is megnyerhetik a jubileumi búcsút: 1. a pápai clausurával bíró apácák az ujonccokkal és jelöltekkel, a bennlakó növendékekkel és a cselédekkel együtt; 2. egyszerű fogadalmas, nem pápai clausurás szerzetesnők is bennlakó növendékeikkel és cselédeikkel; 3. oblaták és jámbor nők, kik egyházi jóváhagyással közösen, bár fogadalmak nélkül élnek, összes házi népükkel együtt; 4. a közösen élő harmadrendbeli nők házi népükkel; 5. női otthonban (alapítványi intézetben) élő nők; 6. a trappisták, kamaldoliak és karthausiak; 7. a hadifoglyok, fogságban lévők, száműzöttek, deportáltak, kényszermunkára ítélték; 8. a betegség vagy gyenge egészség miatt a római zárándoklatban akadályozottak, a kórházi személyzet, a napi keresetükből élő munkások és a 70 éves öregek.

Ezek számára is a búcsú megnyerésének feltételei ugyanazok, csak épen a *római* templomok látogatása helyett gyóntatóik más jószágos cselekedeteket szabjanak meg. Az év folyamán azután ezek a személyek még egy ízben megnyerhetik, a jublieumi búcsút, de ezt már csak a megholtak javára.

5. *Ezen személyek* gyóntatóinak rendkívüli fölhatalmazásai vannak: minden fenntartott esettől és cenzurától, még az ap. Szentszéknek egész különösen fenntartottaktól is adhatnak nekik föloldozást a bűnbánat szentségében; csak

épen a legkülönösebben fenntartottaktól és a külsőleg elárult igazi eretnekségtől nem oldozhatnak föl; az apácákat fölmenthetik az ünnepestélyes professio után letett magánfogadalmaktól; az egyszerű fogadalmas szerzetesnőknek, oblatáknak, harmadrendieknek és a közösen élő egyéb nőknek magánfogadalmait, melyek nincsenek fenntartva az ap. Szentszéknek, átváltoztathatják egyéb jócselekedetekké, még ha esküvel erősítették is meg.

A szentév leteltével a pápa a jubileumi búcsút ki szokta terjeszteni az egész földkerekségre, úgy hogy a megszabott föltételek teljesítésével mindenki megnyerheti otthon is. Még azok is, akik a szentév folyamán Rómába zarándokoltak, valamint azok is, akik ebben akadályozva voltak és így otthon nyerték meg a jubileumi búcsút, a rákövetkező évben újból megnyerhetik ezt a búcsút.¹

10. A májusi ájtatosság búcsúi.

A májusi ájtatosság a legrégibb és legelterjedtebb ájtatosság, mely egy egész hónapig tart. Legjobban illett is, hogy a virágok hónapját szenteljük erre.

Már a XII. században lehet nyomát találni Spanyol-

¹ Beringer-Steinen: Die Ablässe. 15. Aufl. I. 549. s. kk. II. Noldin: De Sacramentis és XI. Pius pápa bullája: Infinita (1924 május 29.) és Ex quo kezdetű 1924 júl. 5. és Apostolico muneri 1924 július 30. kelt iratai.

országban, Német- és Franciaországban. Énekeket énekeltek Mária tiszteletére és költői, valamint természetes virágcsokrokat ajánlottak föl neki. Németországban 1350 körül Seuse Henrik domonkosnál találhatók első nyomai. Kölnben 1654-ben az első ájtatossági könyv jelent meg mindennapos elmélkedésekkel Szűz Mária tiszteletére. De ez a Mária-hónap még nem volt a május.

Az igazi első *májusi* ájtatossági könyv 1725-ben Olaszországban jelent meg Donese jezsuitától.

A májusi ájtatosság mostani alakjának kezdetét is Olaszországban kell keresni. Miután ott a XVIII. században elterjedt, Németországban csak 1840 óta terjedt és onnan jobban keletre.

Miután VII. Pius pápa búcsúkkal látta el, gyorsan kelt hódító útra és manapság általánosan ismeretes és kedvelt ájtatosság.

Búcsúi ezek: 300 napi mindennap, ha Szűz Máriát e hóban nyilvános vagy magányos ájtatossági, vagy egyéb erénygyakorlattal tiszteljük. — Teljes búcsú egyszer májusban vagy június első 8 napjának valamelyikén. Föltételek a szentségekhez való járulás és a pápa szándékára való imádság.¹

B) Tárgyakhoz kötött búcsúk.

Ilyen tárgyak a szentolvasók, keresztek, feszületek, szobrocskák, képek, érmek és skapulárék, de szükséges, hogy megfelelő anyagúak és alakúak legyenek és hogy kellő fölhatalmazással bíró pap a megállapított módon megszentelje.

¹ Beringer-Steinen i. m. I. 359. 1.

A tárgyak mindenek előtt *tartós* anyagból legyenek, tehát ne olyanból, mely könnyen törik, szakad, kopik. A képek nem lehetnek papírosra vagy vászonra nyomtatva, vagy festve; a keresztek és feszületek, szobrocskák és érmek nem lehetnek gipszből, belül üres üvegből, hanem legyenek fából, vasból, acélból, elefántcsontból, aranyból, ezüsből; de a szentolvasók lehetnek ónból, ólomból, fából, tömör üvegből, kristályból, korallokból, gyöngyházból, emailból, alabastromból, márványból, borostyánból.

Az érmek és szobrocskák képei csakis igazi *szentet* ábrázolhatnak, de nem boldogot; a feszületeknél a búcsú Krisztus képéhez van kapcsolva és vele együtt más keresztre is áttehető; a szentolvasónál pedig a búcsú a szemekkel függ össze és azért, ha a zsinór vagy lánc elszakad, mással pótolható; sőt ugyanez áll akkor is, ha néhány szem (4 vagy 5) elvész és mással pótoljuk.

Megszűnik a búcsú, ha a szentelt tárgy tönkre megy vagy anyaga, vagy alakja lényegileg megváltozik, pl. a szentolvasó szemeinek nagyobb része (a felénél több) egyszerre elvész, vagy eltörik, vagy a feszületen Krisztus képe két részre törik, vagy széttörik a szobrocska, vagy az érem stb., vagy ha a szentelt tárgyat pénzért adják. (924. k. 2. §.) De nem vész el a búcsú, ha ilyen tárgyakat készítőjüknél vagy kereskedőknél megrendelünk és egyúttal megbízzuk, hogy gondoskodjék fölszentelésükről és egyúttal búcsúval

való ellátásukról, bár a pénzt csak a tárgyak átvétele után küldjük el. Ilyenkor ugyanis a megrendelő a tárgyaknak tulajdonosává lesz, tehát az eladó már megvett tárgyat áldat meg a tulajdonos nevében és nem lehet azt mondani, hogy szentelt tárgyakkal kereskedik.¹ Régebben akkor is elveszett a búcsú, ha a tulajdonos ilyen tárgyat használat után másnak kölcsönzött, hogy ő is megnyerhesse a búcsút; manap azonban a szentelt olvasó vagy feszület bátran kölcsönözhető másnak, vagy elajándékozható, vagy örökségképen hagyományozható, vagy ugyanazt a szentolvasót a családnak bármely tagja használhatja és valamennyi megnyerheti a búcsúkat. Tehát nemcsak az ilyen szentelt tárgyak tulajdonosa nyeri meg a hozzájuk kapcsolt búcsúkat, hanem bárki is, aki használja.

Miként több tárgyat egyszerre lehet megszenteltetni és búcsúval ellátni, úgy egy-egy tárgyhoz többféle búcsút is lehet kapcsolni, ha a tárgy alakja megfelelő; pl. ugyanaz a feszület vagy szentolvasó különféle búcsúkkal látható el; de mint már láttuk, ugyanazon cselekedettel, melyhez különféle címen van búcsú kapcsolva, nem nyerhető el egyszerre többféle búcsú a gyónás és áldozás kivételével, vagy ha kifejezetten más nincs mondva. (933. k.)

Senki sem kapcsolhat bármiféle tárgyhoz búcsút törvényes fölhatalmazás nélkül. Az egyes

¹ Búcsúk kongreg. 1896 júl. 10.

templomigazgatóknak és gyóntatóknak tudniok kell, hogy mire van *hatalmuk* e téren.

A hatalmon kívül szükséges még, hogy az illető papnak *szándéka* is legyen a búcsúnak a tárgyhoz való kapcsolására és legalább keresztet vessen ama tárgyra vagy tárgyakra. Megszentelési formula, szenteltvízzel való meghintés vagy tömjénezés nem szükséges általában; de vannak egyes ájtatossági tárgyak, melyek megszentelésénél egész határozott formula és szertartás van megállapítva, pl. a szent Benedek-éremnél, a szent skapulárénál.

1. Az úgynevezett apostoli búcsúk.

Azon búcsúk közül, melyek az eddig említett kívánalmaknak megfelelő *bármiféle* szent tárgyakhoz köthetők, különösen kitűnnek az ú. n. *apostoli* búcsúk, melyeket vagy maga a pápa köt az általa megszentelt tárgyakhoz; pl. kihallgatás alkalmából, vagy más, pápai fölhatalmazással bíró pap. Akinek ilyen szentelt tárgya van (kép, feszület, érem, olvasó), igen sok búcsút nyerhet.

Az általános föltételek ezek: ilyen tárgyat vagy állandóan magánál kell hordani, vagy legalább saját szobájában, vagy lakásának más illő helyén kell tartani és előtte ájtatosan elmondani a megszabott imádságokat.

A megnyerhető búcsúk főbbjei: a) *Teljes búcsú* nyerhető az Úrnak, a bold. Szűznek és az apostoloknak főünnepein, ha valaki a szentsé-

gekhez járul, a pápa szándékára imádkozik és hetenként legalább egyszer elmondja a szentolvasó öttizedét, vagy a Boldogasszony zsolozsmáját, vagy a hét bünbánati zsolnárt, vagy szokása a szegényeket gyámolítani, vagy misét hallgatni. *b) Teljes búcsú* a halál órájában, ha lelkünket Istennek ajánljuk, a halált készségesen fogadjuk Isten kezéből, meggyónunk, megáldozunk, vagy ha ezt nem tehetjük, töredelmesen segítségül hívjuk Jézus szent nevét akár szóval, akár pedig, ha már nem tudunk beszélni, szívünkben. *c) Hét évi és hét quadragenás búcsú* az Úrnak és Szűz Máriának egyéb ünnepein a szentségekhez való járulás nélkül is, csak a többi jócselekedetet, melyekről feljebb az *a)* alatt szó volt, végezzük. Végre *d)* sok mindenféle nem teljes búcsú; pl. mindannyiszor 100 napi búcsú azok számára, kiknek szokásuk az *a)* alatt említett jócselekedetek végzése; 200 napi búcsú mindannyiszor, ha valaki a betegeket látogatja a kórházakban és segítséget nyújt nekik, vagy gyermekeit, cselédjeit a katolikus vallásban oktatja; 100 napi mindannyiszor, ha harangszókor az Úrangyalát mondjuk.

Mindeme búcsúk a szenvedő lelkekre is alkalmazhatók.

Ugyanezek a búcsúk csekély kivétellel mindama tárgyakhoz is vannak kötve, melyek a Szentföldnek helyeit és az ottani ereklyéket érintették. Ezeknél külön megáldás nem szükséges.

Manap bármely gyóntató, ha folyamodik érte,

megkaphatja (öt-öt évre) a fölhatalmazást, hogy egyszerű keresztvetés által az apostoli búcsúkat bizonyos ájtatossági tárgyakhoz köthesse. Több jámbor társulat paptagjainak is megvan ez a joguk.

Ha valakinek több olyan tárgya van, melyhez apostoli búcsú van kapcsolva, azért mégsem nyerhet több búcsút, mint egyet.

2. A szentolvasó.

Többféle szentolvasó van elterjedve. A legszokottabbak a következők:

1. Az *apostoli olvasó*, amelyhez az ú. n. apostoli búcsúk vannak kötve, melyekről előbb volt szó. Ez akármilyen formájú lehet és imádkozás közben nem kell kézben tartani, mert ezt egyszerűen olyan szentelt tárgynak lehet tekinteni, amelyre nézve elég, ha a birtokunkban van, mint valami szent érem vagy feszület.

2. A *közönséges szentolvasó* vagy szent Domonkos olvasója, mely 15 tizedre osztott 150 Üdvözlégyből áll; a tizedek Miatyánkkal kezdődnek. Ezeket az imádságokat az Úr életének, halálának és föltámadásának titkaira vonatkozó és a tehetséghez mért szent elmélkedéssel kapcsolatban kell elmondani. A zsoltárok számának megfelelő ezen Üdvözlégeket és Miatyánkokat az egyház megannyi rózsának tekinti és azért a szentolvasót rózsafüzérnek is mondják.

Közönségesen azonban nem 15, hanem csak 5 tizedből áll ez a szentolvasó.

Sok helyen szokás, hogy bizonyos tordalék-imádságokat is hozzá kapcsolnak (pl. az elején a Hiszekegyet, egy Miatyánkot és három Üdvözlégyet) vagy közbe szőnek (Dicsőség az Atyának vagy Adj, Uram, örök nyugodalmat), de ez nem szükséges.

Ha valaki hetenként többször elmondja a szentolvasónak egyharmadát, akkor igen ajánlatos, de nem kötelező, hogy hétfőn és csütörtökön az örvendeteset, kedden és pénteken a fájdalmasat, a hét többi napjain a dicsőséget mondja az egyes tizedeknek megfelelő elmélkedéssel.

A szentolvasót kézben kell tartani imádkozás közben; de ha többen közösen mondják el, akkor elég, ha egy tartja kezében és használja szokás szerint és a többiek egyesülnek vele az imádságban és elmélkedésben.¹

A következő búcsúkat *minden hívő* megnyerheti az olvasónak említett elimádkozásával, nem szükséges, hogy az olvasós-társulatnak tagja legyen, mert annak külön búcsúi vannak, amelyekről később lesz szó.

a) Ötévi és öt quadragenás búcsú annyiszor, ahányszor a szentolvasónak egyharmadát vagyis öttizedét elmondjuk; b) 100 napi búcsú minden Miatyánkért és Üdvözlégyért, ha a szentolvasónak legalább egyharmadát mondjuk el; c) teljes búcsú egyszer egy évben tetszés szerinti napon, ha egész éven át naponként akár az egész szentolvasót, akár legalább egyharmadát mondjuk el.

Föltétel: a szentségekhez való járulás és a pápa szándékára végzendő imádság.²

¹ Búcsúk kongreg. 1858 jan. 22.

² Búcsúk kongreg. 1726 ápr. 13.

Azok számára, kik *közösen* mondják el a szentolvasót, IX. Pius még a következő búcsúkat is engedélyezte: *a)* 10 évit és 10 quadragenásat egyszer napjában és *b)* teljeset minden hónap utolsó vasárnapján, ha hetenként legalább háromszor mondtunk el öttizedet *közösen*. A föltételek a közönségesek: a szentségekhez való járulás, templomlátogatás és a pápa szándékára mondandó imádság. Ezen IX. Piustól engedélyezett búcsúk megnyerésére nem szükséges *szen-telt* olvasónak használata, de a többihez igen.

X. Pius 1908 júl. 8-án megengedte, hogyha a szentolvasónak egyharmadát, azaz öttizedét egy napon belül elmondjuk, akkor nem kell ezt egyhuzamban tenni, hanem az egyes tizedeket külön-külön is lehet. Ugyanő 1906 júl. 31-én megújította azt a régebbi engedélyt, hogy az olvasós-társulat tagjai, kik Szűz Mária iránt való tiszteletből magukkal hordják a szentolvasót, egyszer naponként 100 évi és ugyanannyi quadragenás búcsút nyerhetnek.

Ezen közönséges szentolvasó megszentelésére külön formula van megállapítva és a búcsúk alkalmazására külön fölhatalmazás szükséges.

3. *A keresztesek olvasója.* Ezen olyan (közönséges) olvasót értünk, melyet a keresztesek, vagyis a szentkereszt rendjéhez tartozó ágostonrendű szerzetesek egyetemes rendfőnöke vagy tőle fölhatalmazott más pap szentelt meg. X. Pius engedményénél fogva azonban az egyes papok a S. Paenitentiariától is megkaphatják

5—5 évre a fölhatalmazást. Egyes jámbor társulatok paptagjainak is megvan ez a fölhatalmazásuk. A megszenteléshez elég a kereszti jele.

Ezen szentolvasónak nagy előnye az, hogy minden Miatyánk és Üdvözlégymondásáért 500 napi búcsút lehet nyerni, ha nem akarjuk is az egész olvasót elmondani. Elmélkedés nem szükséges.

XI. Pius pápa kijelentésénél fogva a hívek a közönséges olvasónak és a keresztesek olvasójának búcsúit, valamint az apostoli búcsúkat ugyanegy imádkozással együttesen is megnyerhetik, ha az olvasó mind a három szentelést megkapta.¹

4. *Szent Brigitta* olvasója tulajdonképpen hat tizedből áll, melyek mindegyikénél egy Miatyánk, tíz Üdvözlégymondás és egy Hiszekegy-mondandó, majd legvégül (a hat tized után) még egy Miatyánk-mondandó Szűz Mária hét fájdalomának és örömének emlékére vagyis, hogy teljes legyen a hetes szám és három Üdvözlégymondás: a 63. év jelzésére, melyet Szűz Mária a hagyomány szerint a földön töltött. Minden Miatyánk, minden Üdvözlégymondás és minden Hiszekegy-mondása 100 napi búcsúval jár. Hogy eme búcsúk az öt tizedből álló közönséges olvasóval is megnyerhetők legyenek, szükséges, hogy a Brigitta-olvasó búcsú is hozzá legyenek kötve és hogy minden tized végén a Hiszekegyet is elmondjuk.

¹ A. A. S. XIV. 394, 1922 júl. 14.

Elmélkedés nem szükséges, de összefüggően kell elmondani az olvasót; 7 évi és 7 quadragenás búcsút nyerne, akik egyedül vagy mással együtt ájtatosan elmondják ezt az olvasót; akik hetenként legalább egyszer szokták elmondani ezt az olvasót, a halál óráján *teljes búcsút* nyerne, föltéve, hogy a szentségekben részesülnek, lelküket az Úrnak ajánlják vagy legalább töreldelmes szívvel Jézus szent nevét hívják segítségül szóval vagy legalább szívükben; akik legalább egy hónapon át mindennap mondják el ezt az olvasót, azok tetszés szerinti napon *teljes búcsút* nyerhetnek a közönséges föltételek mellett; teljes búcsút nyerhetnek szent Brigitta ünnepén (okt. 8.) a közönséges föltételek mellett azok, akik hetenként legalább egyszer egy-huzamban elmondják ezt az olvasót.

Szükséges azonban, hogy akár ezt a külön olvasót, akár a közönségeset erre fölhatalmazott pap megáldja.

5. *A hét fájdalom olvasója.* Ezt az olvasót a szerviták szent alapítói terjesztették és hét részből áll, melyek mindegyike egy Miatyánkból és hét Üdvözlégyből áll, majd legvégül még külön három Üdvözlégy mondandó Szűz Mária könyveinek tiszteletére. Imádkozás közben kívánatos Szűz Mária hét fájdalmáról való elmélkedés. Közös imádkozásnál elég, ha egyik imádkozó kezében van a szentolvasó.¹ Minden Miatyánkért

¹ Búcsúk kongreg. 1898 jún. 8.

és Üdvözlégyért 100 napi búcsú nyerhető, ha egy-egy részt külön mondunk is, csak egy napon belül elvégezzük az egész olvasót¹ és akkor még külön hét évi és hét quadragenás búcsút nyerünk. 200 napi búcsút nyer minden Miatyánkért stb., aki ezt az olvasót pénteken, vagy a nagybőjt napján, vagy Szűz Mária hét fájdalmának ünnepén (szept. 3. vasárnapján), vagy nyolcada alatt mondja el. Havonként egyszer *teljes búcsút* nyernek azok, kik egy hónapon át minden nap elmondják ezt az olvasót, ha a szentségekhez járulnak és a pápa szándékára imádkoznak.

Bármelyik szentolvasónak búcsúi a szenvedő lelkekre is alkalmazhatók.

XIII. Leó pápa az október hónapot a szentolvasó Királynéjának szentelte és az összes plébánia-templomokban bizonyos ájtatosságot rendelt el: Szentségkitétel mellett a szentolvasó mondandó el mise alatt vagy délután. Ezzel kapcsolatban 1898 júl. 23-án a következő búcsúkat engedélyezte azok számára, kik az ájtatosságon résztvesznek: *a)* hétévi és hét quadragenás búcsút nyerhetnek októberben mindennap, akik legalább öt tizedet mondanak el a szentolvasóból akár nyilvánosan a templomban, akár magányosan; *b)* teljes búcsút nyernek a szentolvasó ünnepén vagy nyolcadának valamely napján, akik mind az ünnepen, mind a nyolcad mind-egyik napján legalább öt tizedet elmondanak. A

¹ Búcsúk kongreg. 1908 aug. 2.

föltételek a közönségesek; c) teljes búcsút nyernek tetszés szerinti napon azok, akik a nyolcad után, de még október folyamán legalább tíz napon át öt-öt tizedet elmondanak. A föltételek itt is a közönségesek, vagyis a szentségekhez való járulás, templomlátogatás és a pápa szándékára való imádság.

3. *Szent Benedek keresztérme.*

Mivel ez az érem Magyarországon még kevéssé ismeretes, rövid ismertetését adjuk.

Szent Benedek mindenkor nagy áhítattal tisztelte a szentkeresztet, megváltásunk és üdvünk ezen eszközét; a kereszt jelével győzte le kísértéseit, űzte ki az ördögöket, gyógyította a betegeket és hárította el a veszedelmeket. Tanítványai drága örökség gyanánt vették át tőle a szentkereszt tiszteletét is. Kereszt jelével számtalan csodát míveltek. Nagyon fokozta szent Benedek keresztje iránt a tiszteletet az, hogy IX. szent Leó pápa ifjú korában úgy gyógyult meg csodálatos módon életveszélyes betegségéből, hogy szent Benedek megjelent neki és keresztjével érintette.

1647 óta kereszties érmet viseltek szent Benedek buzgó tisztelői.¹ 1880-ban, amikor szent Benedek születésének 1400 éves ünnepét ülték, a szent apát rendjének ősi kolostora. Monte Cassino,

¹ Az irgalmas nénék kezdet óta viselik szentolvasójukon.

jubileumi emlékérmét veretett és azóta ezek vannak általános használatban.

Az ilyen érem egyik oldalán szent Benedek apát látható, amint egyik kezében keresztet, a másikban könyvet tart: A latin szavak, amelyek ezen az oldalon olvashatók, magyarul azt jelentik: „Szent Benedek atya keresztje. — Az ő jelenléte oltalmazzon halálunkkor“. Az érem másik oldalán szent Benedek keresztje látható. A rajta olvasható betűk latin szavaknak kezdőbetűi, melyeknek értelme: „A szent kereszt legyen világosságom, ne az ördög legyen vezérem“. A körben látható betűk pedig ezt jelentik: „Távozz tőlem sátán, sohase ámítgass hiú dolgokkal; rossz az, amivel kínálsz, ürítsd ki magad a méregpoharat“. Fent, a kereszt fölött, a szent Benedek-rend jelszava: „Pax“ (béke) olvasható.

Számtalan tény bizonyítja, hogy az érem jámbor használata szent Benedek segítségül hívásával a híveket mindenféle testi-lelki jóban részesíti, bajoktól pedig: betegségtől, méregtől, veszedelemtől, kísértéstől óvja. Hogy e kegyelmekben részesüljünk, elég, ha erkölcsösen élünk és ezt az érmet áhítattal viseljük. Nem szükséges, de ajánlatos, hogy minden *kedden*, szent Benedek heli napján, ötször mondjuk: „Dicsőség az Atyának“ stb. Krisztus Urunk kfnshzenvedésének emlékére, háromszor az Üdvözlégyet szűz Mária szeplőtelen fogantatásának tiszteletére és háromszor ismét a Dicsőséget szent Benedek oltalmáért. Igen üdvös, különösen kísértés idején, az érmen lévő rövid imádságnak elmondása is, melyről előbb szó volt.

A pápák sok teljes és nem teljes búcsút engedtek azoknak, akik kellően megáldott szent Benedek-érmet állandóan viselnek.¹

¹ A búcsúval járó áldásra jogosítva van minden bencés pap és minden világi és szerzetes pap, aki valamely bencés kongregáció főnökétől (Magyarországban a panonhalmi főapáttól) fölhatalmazást kapott (XIII. Leó

Az engedélyezett búcsúk ezek:

a) Aki hetenként legalább egyszer elmondja a szentolvasónak öt tizedét vagy a papi zsolozsmát, vagy a Boldogasszony kis zsolozsmáját, vagy a halottak zsolozsmáját, vagy a bűnbánati zoltárokat, vagy a lépcső-zoltárokat, vagy aki-nek szokása a betegeket s foglyokat látogatni, a szegényeket gyámolítani, vagy a hit igazságait hirdetni, szentmisét mondani vagy hallgatni, az a szentségekhez való járulás és a pápa szándékára való imádság mellett *teljes búcsút* nyer karácsonykor, vízkeresztkor, húsvétkor, áldozócsütörtökön, pünkösd, Szentháromság ünnepén, Úrnapján; Boldogasszony fogantatása és Gyertyaszentelő, Gyümölcsoltó, Nagyboldogasszony és Kisasszony ünnepén; Mindenszentek napján és szent Benedek ünnepén. (Márc. 21.)

b) Aki nagycsütörtökön és húsvét napján a szentségekhez járul és a pápa szándékára imádkozik, megnyeri azon búcsúkat, melyeket a Szentatya e napokon Rómában az apostoli áldást osztva engedélyezni szokott.

c) Teljes búcsút nyer, aki a halálos ágyon, miután meggyónt és megáldozott, vagy ennek lehetetlensége esetén legalább tökéletes bánatot keltett, lelkét Istennek ajánlja és töredelmes szívvel — ha lehet szóval, vagy különben leg-

1902 ápr. 12.), vagy aki a hitelesítésre szánt adományok gyűjtésével van megbízva valamely plébániában vagy testületben. (S. Off. 1913 június 26.) A megáldásra határozott formula van megszabva.

alább gondolatban — Jézus és Mária szent nevét segítségül hívja.

d) A szentségekhez való járulás, templomlátogatás és a pápa szándékára való imádság feltétele mellett még a következő napokon is nyerhető *teljes búcsú*: szent Benedek (márc. 21.), szent Skolasztika (febr. 10.), szent Mór (jan. 15.), szent Placid (okt. 5.), szent Gertrud (nov. 17.), az összes bencés szentek (nov. 13.) ünnepén, továbbá az évnek valamely tetszés szerinti napján, végre okt. 1-én (a templomok szentelési ünnepén).

Ezeken kívül még számos nem teljes búcsú nyerhető ezen érem viselése által; például hetenként egyszer 20 évi búcsú, ha naponként imádkozunk az eretnkségek kiirtásáért; 7 évi és 7 quadragenás búcsú, ha misét hallgatunk és a keresztény fejedelmek jólétéért és országaik békéjéért imádkozunk vagy ha Krisztus szenvedése iránt való tiszteletből pénteken vagy Szűz Mária tiszteletére szombaton böjtölünk; akik pedig eme napokon egész éven át böjtölnek, vagy szándékuk van böjtölni, de közben meghalnak, azok a szentségekhez való járulás után még egy *teljes búcsút* is nyernek.

A toties-quoties búcsúról, melyet szent Benedek jubileumi érmének viselői halottak napján nyerhetnek, már a 71. lapon volt szó.

Mindezek a búcsúk a tisztító helyen szenvedő lelkekre is alkalmazhatók.

Látni való tehát, hogy ez az érem nagyon is fölér a sokkal ismertebb szent skapuláréval.

4. A szent skapulárék.

A közhasználatban lévő skapulárék nem mások, mint a régi szerzetesek skapuláréinak azaz vállkendőinek kényelmesebb használat végett kicsinyített alakjai.¹ Épen azért az egyes régebbi skapulárék az illető szerzetesrendeknek sajátjai, míg az újabb skapulárék már nem függnek össze valamely szerzettel.

A szokottabb skapulárék a következők: a Kármelhegyi Boldogasszony vörösesbarna skapuláréja (Kármeliták. Ez a legrégibb valamennyi közt és legalább 1586-ból való; egyúttal a leghíresebb és legkedveltebb is); a Szentháromság fehér skapuláréja (Trinitáriusok); a Hétfájdalmú Szűzanya fekete skapuláréja (Szerviták 16. sz.); a Szeplőtelen fogantatásnak kék skapuláréja (Theatinusok, 1671.); Krisztus Urunk kínszenvedésének vörös skapuláréja (Lazaristák, 1847.) és fekete skapuláréja (Passionisták, 1877.); Jézus szent Szívének fehér skapuláréja (1900.); szent Józsefnek lilaszínű skapuláréja (Kapucinusok, 1893.) és több más.

¹ A régebbi szerzetesek ugyanis, mint a bencések, ciszterciták, dominikánusok, kármeliták, premontreiek rendes öltözetük fölött még vállkendőt is viselnek, mely elöl és hátul lelóg. Idővel a szerzetesek világiakat is kezdtek akár mint harmadrendet, akár mint testvérületet vagy mint oblatúsokat magukhoz fűzni és saját öltönyük valamely jelvényét, rendszeren a skapulárét adták rájuk, melyet lassanként kicsinyítettek. Így keletkeztek a kis skapulárék.

Újabban a hívek ezek közül többet (négyet-ötöt) egyesítve szoktak viselni.

A búcsúk megnyerésére szükséges, hogy a skapulárék kellő módon legyenek készítve, megáldva, a hívekre ráadva és ők állandóan a kellő módon viseljék.

1. A skapulárék anyaga *gyapjúból* készült két négyszögű posztódarab, melyek egyike elől a mellen, a másik hátul a lapockák közt lebeg és amelyeket két zsinór vagy szalag köt össze; ez utóbbiak bármily színűek és anyagúak lehetnek, csak a kínszenvedés vörös skapuláréjánál kell ezeknek is vörösszínű gyapjúból lenniök.

Ha több skapulárét egyesítünk, akkor csak a zsinórok vagy szalagok lehetnek közösek, különben pedig mindegyik skapulárénak egészen meg kell lennie, egyéb-iránt pedig összefűzhetők.

2. A skapulárékat ugyanannak a kellő fölhatalmazással bíró papnak kell megáldania és feladnia (nem pedig csak kézbe adnia vagy elküldenie) és eközben a meghatározott formulát megtartania; a Szentháromság, Hétfájdalom és Kármelita skapulárénál ezenfelül, mivel ezek *társulati* skapulárék, a fölvezt tagoknak nevét még az illető társulat lajstromába is be kell írni. Azért a fölvevő papnak nemcsak saját jegyzőkönyvébe kell beírnia a neveket, hanem ezeket a társulat székhelyére is be kell küldenie beírás végett. A skapuláré *megáldását* azonban nem kell okvetlenül a fölveendőknél jelenlétében végezni.

Ha több személy egyszerre veszi föl a skapulárét, akkor szükség esetén ugyanazt a megszentelt skapulárét egymásután valamennyire lehet ráadni és e közben a föladási formulát mindegyiknél ismételni, vagy, ha nagyon sokan vannak, közösen többes számban is elmondani.

Lehet két vagy több, különböző vagy az ötszörös skapulárét egyszerre is megáldani a Szentszéktől jóváhagyott külön rövid formulával, ha az illető papnak megvan erre a római fölhatalmazása és az illető rendfőnököktől is engedélye az egyes skapulárék föladására. Ez a Kármelita skapuláréra is vonatkozik 1910. óta.¹

3. A kellően föladott skapulárét éjjel-nappal állandóan kell hordani, úgy hogy egyik része elől, a másik hátul lelógjon; de nem kell okvetlenül a csupasz testen hordani, hanem ruha fölött is lehet. Csak mosakodáskor vagy fürdéskor szabad letenni. A zsebben való hordozás nem elég.

Ha valaki a skapulárét letette és akár több éven át nem viselte és később újra akarja viselni, ilyenkor nincs szükség újabb föladási szertartásra, ha csak megvetésből vagy hitetlenségből nem tette le, vagy azon szándékkal, hogy többé nem viseli. Ha valaki újra kezdi viselni a meglévő skapulárét vagy az elkopott, elszakadt, vagy elvesztett helyett újat szerez, azt nem kell újra megáldani.

4. Mivel a közönséges skapulárék könnyen elkopnak és elszakadnak, meg elpiszkolódnak, azért X. Pius pápa erre való tekintettel és hogy a skapuláré viselése terjedjen, 1910-ben engedte, hogy azok, akik a skapulárét már a rendes módon fölvették, helyette utóbb szentelt érmet is viselhetnek, még pedig úgy, hogy *vala-*

¹ Ez a rövid formula az új római Rituale függelékében található.

menyi skapuláré helyett egyetlen érem viselése elengedő és ezzel az összes búcsúk megnyerhetők, csak épen a harmadrendbeliek skapuláréját nem pótolhatja.¹

Ezen érem egyik oldalán Krisztus Urunknak képe legyen, amint szentséges Szívére mutat, a másik oldalon pedig Szűz Mária valamely képe.

Az éremre annyi áldást kell adni, ahány skapulárét pótol.

Egy-egy áldás gyanánt elég egy-egy keresztvetés, akár a társulatba való föl vételkor, mindjárt a rendes skapuláré föladása után, akár később, ha az illetők kéri. Ugyanazon nevű több skapulárét pótló több érmet egyszerre egy közös keresztvetéssel is lehet megáldani, ha a hívek kezében van, bár a pap nem látja egyenként.²

Most tehát ezen engedmény alapján mindenféle egyesített skapuláré helyett egyetlen, fémből való érmet lehet viselni és ezt nem is kell okvetlenül a nyakon hordani, hanem pl. az óraláncon is lehet, vagy az állandóan magával hordott szentolvasón; de akkor éjjel ajánlatos egy másiknak viselése.

Ezen érmeket már előre is meg lehet áldani azok számára, akik még nincsenek föl véve a társulatba, hanem csak később vétetnek föl; de a búcsúkat az illetők csak a föl vételtől kezdve nyerhetik meg, amikor a rendes skapulárét kapják meg.³

Ha a régi érem elkopott vagy elveszett és újat szerzünk, ezt mindig meg kell áldani.⁴ Ennyiben az érem eltér az eredeti skapulárétól.

Az érmeket mindazon papok megáldhatják, kik az

¹ Kivételesen a szent Ferenc Harmadrendjének törvényes elöljárója mégis megengedheti. (A. A. S. XIV. 353. 1922 márc. 25.)

² S. Off. 1910 dec. 16.

³ S. Off. 1913 júl. 7.

⁴ S. Off. 1916 május 10.

illető skapulárét föladhajják; akinek tehát csak bizonyos meghatározott skapuláré föladására van hatalma, az csak az ennek megfelelő áldást adhatja, úgy hogy az illető érem csak azt az egy skapulárét pótolja. Különböző papok különböző időben adhatnak ugyanazon éremre áldást.

A *katonákra* nézve az egész világon elég, hogy érvényesen megáldott skapuláré-érmet szerezzenek és, állandóan viseljenek. Rájuk nézve nem szükséges a tulajdonképeni skapuláré fölvérese vagy a társulathoz való beíratás, a szolgálat letelte után sem. De a búcsú megnyerése végett nekik is ugyanazon feltételeket kell teljesíteniök, mint a többi híveknek.¹

5. A hívek, kik szent skapulárét vagy megfelelő érmet viselnek, a kellő föltételek alatt több teljes és még több nem teljes búcsút nyernek. Aki a föltételeket nem teljesíti, nem vétkezik, mert nem köteleznek bűn terhe alatt, hanem csak a búcsúban nem részesül.

Általában véve a szokott föltételek mellett *teljes* búcsút lehet nyerni a skapuláré vagy érem fölvételekor és a halál óráján; ezenkívül még sok ünnepen, melyek az egyes skapulárék szerint változnak és amelyeket hosszas volna elsorolni. Akik fölveszik a szent skapulárét vagy beíratják magukat a társulathoz, azokkal úgyszólván szokták a megnyerhető búcsúkat, amennyiben nyomtatott cédulát vagy ivecskét szokás átadni.

¹ X. Pius 1912 jan. 13. és márc. 12.

6. A Kármelhegyi Boldogasszony skapuláréjának két külön nevezetes *kiváltsága* van. Az egyik az, hogy akik ezt a skapulárét Szűz Mária hatalmas pártfogásában való hívő bizalommal halálukig viselik, bizvást remélhetik a végső állhatatosságot, vagyis, hogy nem kárhoznak el. A másik az ú. n. szombati kiváltság, amely szerint azok, akik ezt a skapulárét jámborul és állandóan viselik, Szűz Mária érdemei és közbenjárása alapján remélhetik, hogy nemcsak kikerülnek a pokol tűzét, hanem a tisztító tűzből is gyorsan kiszabadulnak. Szükséges azonban, hogy az illetők megőrizték az állapotuknak megfelelő (nőtlen, házas, özvegy) szent tisztaságot és ha tudnak olvasni, naponként elmondják a boldogságos Szűznek kis zsoltosmáját (honi nyelven is lehet), ha csak nincs külön saját Breviáriumuk; ha pedig *nem tudnak* olvasni, akkor az összes egyházi bűjtöket kell megtartaniok, úgy amint az illető egyházmegyében kötelezők és ezenfelül szerdán és szombaton egész éven át (karácsony kivételével) tartózkodniok kell a húsevéstől. De ezt az utóbbi kötelességet bármely gyóntató elégséges okból más jócselekedetekké változtathatja át.¹

5. A halál órájában nyerhető teljes búcsú.

Ez a búcsú átmenetül szolgál a következő fejezethez, mert csak részben tartozik a tárgyakhoz kötött búcsúkhöz, részben pedig személyes búcsú.

Az Egyház, mint szerető anya, a haldoklónak teljes búcsút ad, melyet a halál pillanatában nyerhetnek meg, midőn a lélek elhagyja a testet, hogy a siralom völgyéből közvetlenül az örök boldogság honába juthassanak.

¹ Búcsúk kongreg. 1901 jún. 14.

Ez a búcsú csak *egy* vagyis csak egyszer nyerhető meg és a megholtakra nem alkalmazható; de *többféle* cím van rá, amelyek alapján meg nyerhető a halál pillanatában akár papi segédkezés nélkül, akár ilyen segédkezés mellett.

Habár ezt a búcsút csak egyszer, a halál pillanatában lehet megnyerni, mégis több cím van rá, hogy a hívek annál biztosabban és könnyebben nyerhessék meg, amennyiben legalább valamelyik címen nyerhető búcsúnak föltételeit teljesítik.

I. Mint a búcsú történetében láttuk, az egyház a XI. században kezdte a haldoklók búcsúját engedélyezni és a XIV. században már általánossá és gyakorivá lett. VI. Kelemtől kezdve (1348.) a pápák ragadós betegségek idején egész egyházmegyék gyóntatóinak adtak fölhatalmazást ezen búcsú alkalmazására. A XVI. századtól kezdve egyes ájtatossági tárgyak használata vagy jámbor társulatokhoz való tartozás is cím volt már ezen búcsú megnyerésére. XIII. Gergely idején (1572—85.) a püspökök, ha kérték, megkapják a hatalmat, hogy megyéjük haldokló híveire apostoli áldást adhattak a teljes búcsúval. XIV. Benedek a XVIII. század közepén ezt a hatalmat kiterjesztette, úgy hogy a püspökök megyéjüknek több papját is fölhatalmazhatták erre és kijelentette, hogy ez a búcsú a jubileumi szentévben sem függesztetik föl. Az új egyházi törvénykönyv pedig, mint a 100. lapon látni fogjuk, még jobban kiterjesztette e hatalmat.

A búcsú megnyerésének *címei* a következők:

1. Vannak bizonyos imádságok és ájtatossági gyakorlatok, melyeknek az életben való kellő elmondása, elvégzése által jogot nyerünk ilyen búcsúra. Így pl., akik gyakrabban elmondják ezt az imádságot: *Isten anyaga, ki őrzöm vagy* stb., vagy akik gyakrabban fölindítják magukban az isteni erényeket (a hitet, reményt, szeretetet), vagy akik gyakrabban hívják segítségül Jézus szent nevét és a halál órájában is ezt teszik, teljes búcsút nyerhetnek a halálkor.

2. A szerzetestestületeknek¹ és a törvényesen létesített jámbor társulatoknak tagjai, valamint azok, akik akár szent Benedek-érmét, akár valamely szent skapulárét vagy azt pótló érmet állandóan viselnek, szintén megnyerhetik ezt a búcsút.

3. Vannak szentelt tárgyak, feszületek, szobrocskák, érmek, olvasók, amelyekhez az ú. n. *apostoli búcsúk* vannak kapcsolva, mint már a 79. lapon említve volt. Akinek ilyen szentelt tárgya van és a halálkor is nála van, szintén teljes búcsút nyerhet.

4. Néha a pápa akár előszóval, akár rövid leiratban valamely személynek vagy akár hozzátartozóinak is a halál pillanatára teljes búcsút engedélyez.

5. A jó halálnak feszületével is, melyet akár a pápa, akár erre fölhatalmazott püspök vagy pap²

¹ V. Pál pápa const. Romanus Pontifex.

² Bármely gyóntató kérheti ezt a fölhatalmazást.

szentelt meg e célból, teljes búcsú nyerhető meg. A megszentelésre elég a keresztvetés. Akárki lehet a tulajdonosa az ilyen feszületnek és bármely haldoklónak a teljes búcsúban való részesítésére szolgálhatnak, bárki nyújtja is a haldoklónak érintésre vagy megcsókolásra és a tulajdonosnak halálával nem vesztik el kiváltságukat. Tehát ez is igazi *toties-quoties* búcsú. Különösen kórházakban ajánlatos ilyen feszületnek tartása, melynek segítségével bármely haldokló megnyerheti a teljes búcsút.

Mindezen esetekben a haldokló *papi segédkezés nélkül* részesülhet a teljes búcsúban, ha teljesíti a szükséges feltételeket. Ezek pedig a szentségekhez való járulás, vagy ha ez lehetetlen, legalább tökéletes bánatnak keltése és Jézus szent nevének szóval vagy ennek lehetetlensége esetén legalább szívben való segítségül hívása és a halálnak Isten kezéből való készséges fogadása és a szentelt tárgynak megcsókolása vagy érintése.

6. De mivel sok embert meglep a halál és már nincs ideje a kellő készülésre, azért X. Pius 1904 március 9-én még könnyebbé tette a haldoklók búcsújának elnyerését. Megengedte ugyanis, hogy mindazok megnyerhetik a haldoklók búcsúját, akik valamely szabadon választott napon a szentségekhez járulnak (még egészséges korukban) és Isten iránt való igaz szeretettől indítatva a következő imádságot mondják el, ha csak egyszer is: *Uram Istenem, már most nyugodt és készséges lélekkel elfoga-*

dom kezedből a halál bármely nemét, annak minden gyötrelmeivel, nehézségeivel és fájdalmaival együtt, amint az Neked tetszeni fog.

XV. Benedek pedig 1916 nov. 16-án megengedte, hogy aki ezt az imádságot az Isten szent akaratában való megnyugvással megújítja, havonként egyszer 7 évi és 7 quadragenás búcsút nyerhet és ezt a szenvedő lelkekre is alkalmazhatja.

II. A legtöbb hívő mégis papi segédkezés mellett részesül a haldoklók búcsújában, midőn megkapja az ú. n. *apostoli áldást* vagy általános föloldozást.

1. Ezt az áldást és a vele kapcsolatos teljes búcsút mindazok a haldoklók megkaphatják, *akiknek szentségi föloldozás adható.* Tehát akár életveszélyes betegségben van valaki (és egyremegy, akár eszméletén van még, akár elvesztette már eszméletét), akár csata vagy kivégzés előtt van, akár süllyedő, vagy égő hajón van, vagy bármiféle okból van a halál veszélyében. Közönségesen azonban az utolsó kenet föloldása után szokás ezt az áldást adni.

2. Hogy a pap *érvényesen adhassa* ezt az áldást, szükséges: *a)* hogy fölhatalmazása legyen reá. Már pedig az új egyházi törvénykönyv szerint a plébánosnak vagy más papnak, aki a haldoklót ellátja a végső szentségekkel, megvan erre a hatalma (468. k. 2. §.); *b)* hogy a XIV. Benedek pápától megállapított formulát használja latinul. A formula a Ritualeban, a Breviáriumban és egyéb könyvekben található.

A ritus kongregáció 1922 aug. 9-én a sürgősebb esetekre, midőn már nincs idő a teljes formula elmondására, bizonyos rövidítéseket szabott meg, melyek a Rituale újabb kiadásaiiba beveendők. Ilyen sürgős esetekben azonnal a *Dominus noster Jesus Christus* imádsággal kell kezdeni minden előzőnek elhagyásával.

Ha a halál gyors bekövetkezésétől kell tartani, akkor a formula ez: Ego facultate mihi ab Ap. Sedo tributa indulg. plenarium et remissionem omnium peccator. tibi concedo. In nomine Patris + et Filii et Sp. S. Amen. Ezután: Per sacrosancta... és Benedicat te.

Szükség esetén ez mondandó: Ego facultate mihi ab Ap. Sedo tributa indulg. plenarium et remissionem omn. peccator. tibi concedo et benedico te. In nomine etc.

Továbbá, ha többnek egyszerre kell föladni az ap. áldást, mindent úgy kell végezni, mint máskor, de mindent többes számban kell elmondani, tehát a lényeges alakot is.¹

3. A *haldokló részéről* a szándékon és a kegyelem állapotán kívül szükséges: a) hogy a halált készségesen, Isten akaratában megnyugodva fogadja az ő kezéből; b) hogy Jézus szent nevét, ha lehet szóval, ha pedig nem lehet, legalább szívében segítségül hívja.

Bármikor részesítik a halálos veszélyben levőt az ap. áldásban, magát a teljes búcsút csak a halál valósgos pillanatában nyeri el.

Ugyanazon halálos betegségben, ha hosszabb ideig tart is, vagy a beteg halálos bűnben, vagy eszméletlen állapotban kapta is ezt az áldást, vagy azóta esett halálos bűnbe, nem szabad ezt az áldást ismételni, mert a beteg úgyis csak a halál pillanatában nyeri el a búcsút és egy föladás elég erre.

¹Linzi Theol. Quartalschrift 1922. IV. 693.

Aki azonban halálos betegségéből fölgyógyult és utóbb bármi okból ismét halálos veszélybe jut, annak újra föladható ez az áldás, de nem szükséges ez.

C) Személyekhez kötött búcsúk.

Az Anyaszentegyház szép kerthez hasonlít. Szebbnél-szebb fák és növények díszlenek, virágoznak benne és hoznak százszoros gyümölcsöt. Ilyen fák a szerzetes testületek, ilyen növények a különféle jámbor társulatok és egyesületek. A sokféle társulat és egyesület közül, mivel nincs elég terünk valamennyinek fölemlítésére és hazánkban akárhány kevésbé ismeretes, csak néhányat említünk, még pedig főleg azokat, melyek nálunk is elterjedtek.

Az ilyen társulatokba való fölvételre vonatkozólag megjegyzendő, hogy 1. csak illetékesek és fölhatalmazottak végezhetik a fölvételt; 2. csak hívő katolikusok vehetők föl, kik nem nyilvános bűnösök; ugyanegy személy több társulatba is fölvehető, de nem több harmadrendbe; csak jelenlévők veendőek föl, kik beleegyeznek abba; elüljáróik beleegyezésével szerzetesek is fölvehetőek a társulatokba, de nem a harmadrendekbe (693. 70. k. és 705. kk.); 3. a fölvétel módjára vonatkozólag az illető társulat, egyesület fölvételi formulájához kell alkalmazkodni és ha kánoni módon létesített társulatról van szó, akkor a fölvettnek nevét be kell írni a tagok

törzskönyvébe, ha csak ezen beíratás alól nincs fölmentés megadva. Pl. a bíborosok a skapulárétársulatokba beírás nélkül is vehetnek föl tagokat; a katonáknak sem kell beíratkozniuk ezekbe a társulatokba; egyes társulatoknak is megvan a kiváltságuk, hogy beírás nélkül is vehetnek föl tagokat.

A társulatokba törvényesen fölvettek megnyerik az összes búcsúkat, ha teljesítik a megszabott föltételeket és élvezik a társulati kiváltságokat. Jobb csak néhány társulatba belépni, de a föltételeket teljesíteni, mint enélkül sokféle társulat tagjának lenni, mert akkor a búcsúk nem nyerhetők meg. A társulati alapszabályok sem köteleznek bűn terhe alatt; de aki nem tartja meg azon pontokat, melyektől a búcsúk megnyerése függ, az nem is nyerheti meg azokat.

I. HITTERJESZTÉSI TÁRSULATOK.

1. Pia unio cleri pro missionibus vagyis a papi missziós egyesület.

Ez a társulat a pármai egyházmegyéből indult ki és az első jóváhagyást XV. Benedek pápa 1916 okt. 31-én adta neki. 1918 nov. 21-én maga a pápa is belépett és ugyanazon évi dec. 19-én kijelentette, hogy ez legyen a papoknak egyetlen hittedjesztési társulata és másfélének ne adassanak kiváltságok. 1919 márc. 20-án a Propaganda bíboros-főnöke alá rendeltetett a társulat, úgy hogy ő nevezi ki az egyes országok elnökeit és

a helyi viszonyoknak megfelelően az alapszabályokat is módosíthatja.¹

Az első ország, ahol a társulatot teljesen megszervezték, Hollandia volt, de azóta már mindenfelé elterjedt és a mostani pápa, XI. Pius 1922 jún. 1—3-án Rómában tartott missziós kongresszuson azon óhaját fejezte ki, hogy minden egyházmegyének minden papja legyen tagjává ezen dicsőséges tábornak. Sőt még tovább ment és 1924 május 3-án kelt Romanorum Pontificum kezdetű motu propriójában köteletségévé teszi a megyés főpásztoroknak, hogy a papságot az unio cleri missziós egyletbe, a híveket pedig a hittenjesztés egyesületébe gyűjtve szervezzék meg az egyes országokban a missziókat támogató mozgalmat.

Lehetőleg minden pap legyen tagjává ezen társulatnak vagy legalább támogassa. A papság pedig a népben is ébressze, fokozza és állandósítsa a missziók hathatós szeretetét és támogatását. Tehát maga a papság is tájékozódjék a missziók mai állapotáról, történetéről, nehézségéről és eredményeiről és minderről a népet is tájékoztassa. Tehát többet kell a missziókról beszélni a szószéken és a hitoktatásban, tartson missziós ájtatosságokat és ünnepélyeket, terjessze a missziós iratokat és főleg virágoztassa föl a „Hittenjesztés egyesületét“ és „Jézus szent gyermekségének“ művét is.²

¹ A. A. S. XI. 180.

² Minderre bőséges anyagot szolgáltatnak a következő művek: *Priester und Mission*, mely az Uniónak német évkönyve. *Die Weltmission der Kath. Kirche*, mely a hittenjesztés társulatának hivatalos német lapja és évenként hatszor jelenik meg. Legújabbban Kalocsán ma-

A papi missziós egyesület *szervezete* ez: az egyházmegyei egyesület élén a püspöktől kinevezett *igazgató* áll, akit munkájában egy a tagokból összeállított *munkabizottság* támogat.

Az országos szervezet élén pedig, amely a többiek fölé épül, az *országos elnök* áll, akit a Propaganda nevez ki. Az ő segítségére a *központi tanács* szolgál. E tanácsot az egyházmegyei igazgatók köréből választott 10 tag és azon szervezeteknek egy-egy tagja alkotják, melyek az egyesületbe beléptek.

Az országos tanács évenként beszámoló gyűlést tart. Itt beszélnek meg az országos teendők munkatervét, melyet azután az egyházmegyei igazgatóknak végrehajtás végett megküldenek.

Az egylet *tagja* minden katolikus, világi és szerzetes pap és theologiai papnövendék lehet. A megyei főpásztorok csak tiszteletbeli tagok lehetnek. De lehetnek az egyletnek „*pártoló*” tagjai is a világiak és laikalis szervezetekből, akik anyagilag gyámolítják az egyletet.

A tagok *kötelességeihez* tartozik, hogy anyagilag is lehetőleg támogassák a missziókat (lehet tagdíjakat szedni vagy önkéntes adományokat gyűjteni); továbbá, hogy tehetségükhöz képest a kath. hit elterjesztéséért buzgólkodjanak, különösen pedig, hogy a „Hitterjesztés egyesületét” a felnőttek közt és a „Jézus szent gyermek-sége művét” a gyermekek közt megalakítsák és fölvirágoztassák. Ezenkívül a szentmisében és a breviáriumban szívesen megemlékezzenek a pogányok megtérésének művéről és e szándéokra külön is elmondanak naponként

gyar évnegyedes folyóirat is megindult ily címen: Kath. világmisszió. Előfizetési ár: 20.000 K. Kiadja: dr. Pál Mátyás. Budapesten egy másik folyóirat is megjelenik. Továbbá Freytag: Das Missionsfest. Kassiepe: Homiletisches Handbuch für Missionen, Paderborn-Schöningh. Fischer: Jesu letzter Wille. Kaldenkirchen, Rheinland. Magyarul is megjelent. Arens: Die Missionsvereine. Dr. Pál Mátyás: Munkába a misszióért. Kalocsa és ugyanazon szerzőtől: A kath. missziók. Kalocsa.

egy Miatyánkot, Üdvözlégyet ezzel a könyörgéssel: Xaveri szent Ferenc, könyörögj érettünk!

A pápa a következő *búcsúkat* engedélyezte a tagoknak: a közönséges föltételek alatt *teljes* búcsút nyerhetnek vízkeresztkor, az apostolok ünnepein, szent Mihály és Xaveri szent Ferenc ünnepén, továbbá a hónapnak tetszés szerint választható egyik napján és a halál óráján.

100 napi búcsút nyerhetnek a missziókért végzett minden jócselekedetért.

Az egyletnek *kiváltságai* a következők:

1. A gyóntatásra fölhatalmazott papok Rómán kívül a kereszttetés jelével megáldhatnak olvasókat, kereszteket, feszületeket, érmeket, kis szobrokat és elláthatják a pápai búcsúkkal.

2. Az olvasókat kereszttetéssel elláthatják a keresztesek búcsúival.

3. Az ötös skapulárét egyetlen közös formulával megáldhatják és föladhathatják és a skapulárétársulatokba fölvetteknek nevét nem kell beírni.

4. A hét fájdalomról nevezett olvasókat elláthatják a pápai búcsúkkal.

5. A kereszttetés jelével megáldhatják a feszületeket és teljes búcsúval láthatják el, melyet a halál óráján azok nyerhetnek meg, akik a szükséges feltételek teljesítésével a feszületet megcsókolják vagy legalább megérintik.

6. Hetenként 4 napon személyes oltárkiváltságuk van, föltéve, hogy a tagoknak nincs más hasonló kiváltságuk.

7. Déli tizenkét óra után anticipálhatnak, ha a napi Officiumot már elvégezték.¹

2. A Hitterjesztés társulata vagy a Xaverius-egylet.

Ez a társulat 1822-ben Lyonban létesült, XVI. Gergely pápa 1840-ben jóváhagyta, utódai pedig nagyon ajánlották. Rohamosan el is terjedt az egész művelt világon. X. Pius 1904-ben Xaveri szent Ferencet nevezte ki védő szentjéül. Száz év leforgása alatt 500 millió frankot tudott ez a társulat gyűjteni és a hitlerjesztésre fordítani.

XI. Pius pápa 1922 május 3-án, hogy a miszsiók iránt való érdeklődést még jobban fokozza és a missziós tevékenységet még szélesebb körre kiterjessze, a Hitterjesztés egyesületének székhelyét Rómába helyezte át, egyenesen pápai intézménynek nyilvánította és új alapszabályokat adott neki.

Ezek szerint: Az egyesület Rómában székel a Propaganda épületében, hogy magának a Szent-székeknek legven közege a hívek adományainak összegyűjtésére és az összes missziók közt való szétosztására.

Az egyesület élén a főtanács áll, melynek tagjait azon népek papságából nevezi ki a Propaganda-kongregáció, melyek bizonyos nagyobb összeget szoktak évenként beszolgáltatni az egyesületnek.

Az egyes országokban országos központi tanács áll az egyesület élén. Ezek az országos tanácsok maguk szerkesztenek alapszabályokat az illető országok számára,

¹ A. A. S. XI. 20. és XII. 179.

de a pápai általános alapszabályok figyelembe vételével és a főtanács meghallgatásával. A püspököknek gondoskodniuk kell, hogy az országos központi tanács mentől előbb megalakuljon.

Az egyesület *működésére* nézve ezek a szabályok:

A hittenjesztés egyesülete a missziók javára alakult egyesületek közt az első helyet foglalja el, csak egy és igazán katolikus azaz egyetemes. Minden nép minden fia egyesül benne, hogy együttes imádságukkal támogassák az ige hirdetését és alamizsnájukkal a hithirdetők munkáját megkönnyítsék.

Az egyesület *tagja* minden kath. hívő lehet bármely országból, aki *a)* legalább 12 éves és *b)* hetenként bizonyos pénzösszeget (amint egyházmegyénként megállapítatik)¹ fizet és *c)* naponként egy Miatyánkot és Üdvözlégyet tartozunk elmondani (ez a búcsú megnyeréséhez szükséges) ezzel a könyörgéssel: Xaveri szent Ferenc, könyörögj érettünk!

Akik egyszerre 200 lírát (aranykoronát) fizetnek, örökös tagokká lesznek.

A tagok tízes, százas és ezres csoportokba osztatnak vagy esetleg a helyi körülmények szerint más kisebb-nagyobb csoportokba.

Az egyesület nemcsak a tagoktól fogad el adományt, hanem bárkinek önkéntes adományát, így misepénzeket, ingatlanokat és bárminemű értékes tárgyakat, amelyek a hittenjesztés javára fordíthatnak.

Az egyesületet az *általános főtanács* kormányozza, amely Rómában a Propaganda épületében székel.

Az országos tanácsok alá vannak rendelve a főtanácsnak.

A főtanács kötelessége odahatni, hogy az egyesületet a püspökök segítségével mindenfelé megalakítsák, hogy mindenütt egyöntetűen járjanak el. Joga, hogy az egyes

¹ De nem kell az összeget valóban hetenként befizetni, hanem akár évi összeget egyszerre is lehet és a szegény tagok kisebb összeget is följánlíthatnak.. A háború előtt 2.60 K volt az évi tagdíj.

országok számára alkotott szabályokat jóváhagyja és az országos egyletek számadásait felülvizsgálja.

Az adományokat minden év márciusában a főtanács osztja szét az összes missziók közt.

Az országos tanácsok legyenek rajta, hogy az egyesület minden egyházmegyében megalakuljon és terjedjen és hogy az egyesület mibenlétét és céljait alkalmas módon, különösen megfelelő folyóiratokkal és könyvekkel a nagy nyilvánosság előtt ismertessék.

Az egyházmegyei gyűjtéseket az országos tanács kezeli és a főtanácsnak elküldi.

Az egyházmegyei igazgatót a püspök nevezi ki. Ezen igazgatónak kötelessége a plébánosok buzgólkodásával az egyesület minden plébániában fölvirágoztatni és a befolyt adományokat az országos tanácsnak megküldeni.

Végül a felsorolt vezetőknek kiváló gondjuk legyen arra, hogy a tagok lelkében szentbeszédekkel és ünnepélyes istentiszteletekkel (vagy egyéb ünnepélyekkel) ápolják az élő hitet, a valódi jámborságot és a lelkekért való buzgalmat.

Igy kívánja ezt Krisztus földi helytartója.¹

A kath. körök, az ifjúsági egyesületek, az Oltáregyletek, a Mária-kongregációk, az Emericana csoportjai, az egyes tanítószerzetekkel összefüggő főiskolai egyesületek stb. alakítsanak kebelükben missziós szakosztályokat, melyekben megfelelő iratok olvasásával, szent beszédekkel, ájlatosságokkal és ünnepélyekkel ébren tartsák és fokozzák a tagok buzgalmát és egyre jobban bevezessék őket ezen nagyjelentőségű ügynek ismeretébe. Ez majd visszahat a tagoknak lelki életére is, mert az a tudat, hogy Isten országát terjeszteni kell, mivel Krisztus így akarja, arra buzdítja a tagokat, hogy Isten országát saját lelkükben is ápolják. Igazán ugyanis csak akkor tudnak az Isten országa terjesztésére vonatkozó parancsnak eleget tenni, ha Isten országa bennük él.

XI. Pius pápa 1924 márc. 25-én igen sok bú-

¹ A. A. S. XIV. 321. sqq.

csúban és kiváltságban részesítette az egyesület tagjait.

A *búcsúk* a következők: Teljes búcsút nyernek a belépés napján, továbbá évenként karácsony, újév, Jézus szent nevének, vízkereszt, húsvét, áldozócsütörtök, pünkösöd, szentháromság, úrnap és Jézus szent Szívének ünnepén; a következő Mária-ünnepeken: a Szeplőtelen fogantatás, születés, bemutatás (nov. 21.), gyümölcsoltó, Sarlós Boldogasszony (júl. 2.), Gyertyaszentelő (febr. 2.) és Nagyboldogasszony napján; a szent kereszt két ünnepén (május 3-án és szept. 14.); szent Mihály (szept. 29.) és a szent őrangyalok ünnepén (okt. 2.); Keresztelő szent János (jún. 24.) és szent József két ünnepén (márc. 19-én és húsvét után a harmadik hét szerdáján); az apostolok és evangélisták ünnepein vagyis haláluk napján; Xaveri szent Ferenc (dec. 3.) és Sigmaringai szent Fidél (ápr. 24.) és Mindenszentek ünnepén; végre jún. 22-én (az egyesület alapításának napján) vagy nyolcadának valamely tetszés szerint választható napján a közönséges feltételek alatt. — Továbbá minden hónapnak tetszés szerint választható három napján és az összes elhunyt tagok általános megemlékezésének napján; valamint az egyházmegyei vagy csoportbeli elhunyt tagjainak különös megemlékezési napján szintén a közönséges feltételek alatt a megelőző nap déli 12 órájától az illető nap éjféljéig szintén teljes búcsút nyernek. — Továbbá a haldoklók teljes búcsúját nyerik

el, ha a szentségekben részesülve vagy ennek lehetetlensége esetén Jézus szent nevét szóval vagy legalább szívükben segítségül hívják és a halált készségesen elfogadják.

Ezeken kívül több nem teljes búcsút is nyerhetnek; pl. ha a szent kereszt fölhalálása és Xaveri szent Ferenc ünnepe alkalmából egyleti novenán vagy triduumon vesznek részt töredelmes szívvel vagy akadályoztatásuk esetén magányosan imádkoznak, mindannyiszor 500 napi búcsút nyernek; továbbá az egyleti imádságnak ájtatos elmondásáért, vagy az egyesület javára végzendő bármely jámbor, vagy szeretetbeli cselekedért 200 napit nyernek.

Az elhunyt tagok akár egyetemes, akár különös megemlékezésének napján, ahol ezt megtartják, az illető templomnak vagy nyilvános, vagy félig nyilvános kápolnának összes oltárai kiváltságoltak; továbbá ha elhunyt tagért misét szolgáltatnak, vagy ha a paptagok mondanak misét elhunyt egyleti tagért, szintén bármely templomnak bármely oltára kiváltságolt.

Ezenkívül az egyesület papi és nem papi tagjainak sok *kiváltságot* engedélyezett a pápa, de ezeket, mivel itt tulajdonkép csak a búcsúkkal foglalkoznak, nem soroljuk föl.¹ Csak azt említjük, hogy a paptagok, kik elüljáróik engedélyével szentgyakorlatot vezetnek, ennek végén apostoli áldást adhatnak teljes búcsúval azok-

¹ A. A. S. XVI. 220—224.

nak, kik legalább öt előadást hallgattak, a szentségekhez járulnak és a pápa szándékára imádkoznak.

3. Jézus Szent Gyermekségének Társulata.

Ez az áldásos társulat 1843-ban Párisban létesült és a püspökök, meg az Ap. Szentszék csakhamar jóváhagyták. Hazánkban 1879-ben alakult meg. Keletkezésétől 1920-ig 202 millió frankot gyűjtött a társulat.

Célja a kath. gyermekeket legkisebb koruktól a gyermek Jézus körül a végett egyesíteni, hogy az ő példájára és az ő kedvéért erejük növekedtével saját tökéletesítésük végett a felebaráti szeretetet gyakorolják és különösen azon legyenek, hogy az a sok millió gyermek, kiket szüleik Kinában és egyéb pogány országokban pusztulásnak tesznek ki, a szentkereszttség kegyelmében részesülhessenek és ha életben maradnak, jó keresztényekké lehessenek és honfitársaik közt a keresztény hitet terjesszék.

Tagja lehet minden kath. gyermek megkeresztelésétől kezdve egészen 12 éves koráig bezárólag; ezután a Hittérjesztés egyesületébe vezetendők át.

A tagsági *kötelezettség* havi 1—2 korona (a szegények pedig annyit adnak, amennyit tudnak)¹ és naponként elmondandó egy Üdvözlégy, e hozzátétellel: „Szűz Mária és szent József, imádkozzatok érettünk és a szegény pogánygyermekéért“. A kicsi gyermekek helyett szüleik vagy testvéreik is elmondhatják ezt.

A tagsági díjon kívül az egyesület önkéntes adomá-

¹ A háború előtt havi 6 fillér volt a tagdíj.

nyokat is elfogad a nem tagoktól, valamint egy vagy több pogány gyermek kiváltására szánt összegeket (kereszt-szülői adomány 250 K) és időnként gyűjtések is rendezhetők missziós ünnepséggel vagy a gyermekek színielőadásával.

Az egyesület megalakultnak tekinthető valamely plébánián, internátusban vagy iskolában, mihamarabb 12 tag egyesül; mert mindig ilyen csoportokból áll a 12 éves Jézus tiszteletére. A vezető papnak semmi fölhatalmazásra sincs szüksége és megalakulási formalitások sem szükségesek.

A társulatnak két *főünnep*e van. Az egyik a Karácsony és Gyertyaszentelő közé eső szabadon választható nap (ez időben ünnepli az egyház Jézus szent gyermek-ségét és a pogányoknak a kereszténységre való meghívását); ekkor szentmise mondandó az egyesület *élő tagjaiért*. Ezen alkalommal a híveknek és az ifjúságnak ajánlandó az egyesület céljának és eredményeinek hangsúlyozásával és a tagok keresztszavainak negyedrésze ki-sorsolandó. Minden gyermek papírszeletre írja nevét és beadja. A vezető a beadott nevekből egynegyedet kihúz és megküldi az egyházmegyei igazgatónak, ő pedig a központba továbbítja. Ezeket a keresztszavakat azután pogány kínai gyermekek kapják. A másik főünnep a húsvét utáni második vasárnap és május vége közé eső szabadon választható nap, amikor az egyesület *elhunyt tagjaiért* mondandó szentmise.

*Teljes búcsú*k: 1. a két főünnepen a tagok számára, ha az élő, illetőleg elhunyt tagokért mondott misén jelen vannak, az illető tagokért imádkoznak és a szentségekhez járulnak. Akik még nem áldoztak, más jócselekedet végzését kaphatják a szentgyónásban, de gyónniuk kell. Akik még nem gyónhatnak, azoknak nincs szükségük búcsúra. 2. Az egyesület pártfogóinak ünnepein: Mária bemutatásának (nov. 21.), az őrangyalok-

nak (okt. 2.), szent Józsefnek (márc. 21.), Xaveri szent Ferenc (dec. 3.) és Paulai szent Vince (júl. 19.) ünnepén. Feltétel: a szentségekhez való járulás és a szent Gyermekség művének terjedéséért való imádság. 3. Bármely előmozdítónak, gyűjtőnek és vezetőnek keresztelése napján a közönséges feltételek alatt, de a *plébániatemplom* látogatásával. Az illető tagoknak szülei és testvérei is megnyerhetik ezt a búcsút.

Nem teljes búcsú: 1. Kétévi, ha a tagok a két főünnepen az egyesület ünnepélyes áldását kapják a Szent-széktől jóváhagyott formula megtartásával. 2. Egyévi minden gyűlésért, melyet az előmozdítók, gyűjtők stb. a lelkes vezetője alatt havonként vagy kéthavonként az egyesület ügyében tartanak. 3. 100 napi naponként azok számára, akik az egyesületi imádságot elmondják és vagy már 12 tagból álló csoportot vezetnek (önmagukat is beleszámítva), vagy ilyenek egyesítésére törekszenek. 4. 40 napi annyiszor a tagok és mások javára, ahányszor szóval vagy tettel az egyesület ügyét előmozdítani törekszenek.

Az összes búcsú a szenvedő lelkekre alkalmazhatók.

A papi vezetőknek XIII. Leó 1895-ben számos kiváltságot adott. Lásd Beringer-Steinen II. 311. és Pál: Munkába a misszióért. Kalocsa. 30. l.

A plébániákban a plébános a társulat egyházi vezetője, aki a hegyült adományokat az egyházmegyei igazgatóhoz küldi, hogy ő az országos központba továbbíthassa.

Ezen egyletnek jóvoltából manap már egymillió gyermek részesül évenként a szent keresztségben és üdvözülhet.

A Szentatya forrón óhajtja, hogy az egyesület az egész kath. világban elterjedjen. A gyermekek könnyen rá is bírhatók a belépésre. Szeretik a kis Jézust és az ő kedvéért szeretik a kis pogánygyermekeket is, akiket ő szeret és érette szívesen tesznek jót velük.

Jó szolgálatot tehet a Budapesten megjelenő „Négergyermek” c. folyóirat (VIII., Mária-utca 23.). Csoportokként rendelhetik meg, ha egyesek nem bírják.

A németül tudók számára ajánlható: Handbüchlein des Kindheit-Jesu-Vereins és a Jahrbüchlein, továbbá Fischer: Beispielsammlung.

4. Szent Péter apostol pápai műve.

Opus pontificale S. Petri Ap.

A pápa nagyon kívánja ennek fölkarolását is. Ezen egyesületnek célja a bennszülött missziós papok kiképzéséhez való hathatós közreműködés, vagyis, hogy a missziós területeken kis és nagy papnevelőintézetek létesülhessenek. Legcélszerűbben és leghathatósabban ugyanis a bennszülött papok működhetnek mindenütt. Az egyesület 1889-ben alakult meg, 1920 óta pedig a Propaganda alá van rendelve.¹ Eszközök e célra: Imádság, pénzadományok, misék alapítása és hasonlók. Az egyesület központja Rómában van a Propaganda épületében.

Az országos vezetőket a Propaganda elnöke nevezi ki.

¹ A. A. S. XII. 247.

Mellette országos tanács áll. Az egyházmegyei igazgatók a püspök tudtával nevezendők ki. Ők is férfiakból és nőköl, ú. n. előmozdítóköl álló tanácsot vehetnek maguk mellé.

A tagok közt vannak *alapítók*, akik szabad helyet biztosítanak egy papnövendék számára valamely szemináriumban örök időkre; továbbá *jótevők*, akik annyit adnak, hogy egy papnövendék teljes kiképzésére vagy legalább egyévi eltartására elég; és *egyszerű tagok*, kik évenként legalább egy frankot adnak.

Teljes búcsúk: A fölvétel napján, az Úrnak és Szűz Máriának összes főünnepein, az apostolok főünnepein; a védőszentnek, szent Péternek jan. 18. és febr. 22. ünnepén és még hét más szentnek ünnepén, valamint a halál óráján a közönséges föltételek alatt.

Nem teljes búcsúk: 100 napi az egyesület javára végzett minden jócselekedetért; 100 napi, ahányszor e fohászt mondják: „Szűz Mária, az apostolok királynéja, könyörögi érettünk; szent Péter, az apostolok fejedelme, könyörögi érettünk és a bennszülött papnövendékekért”.¹

5. A Kláver Szent Péter-Társulat.

Ezt a társulatot Ledóchowska Teréz grófnő alapította 1894-ben Salzburgban, 1902-ben az első jóváhagyást kapta, 1920 dec. 18-án pedig a véglegeset.²

Célja Isten országának Afrikában való elterjesztése és a négerök lelki megmentése. A tagok nem mennek maguk Afrikába, hanem minden lehető módon támogatják

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 360. l.

² A. A. S. XIII. 145.

az ottani hitterjesztést, egyebek közt folyóiratok kiadásával is.¹

A társulat a következőkből áll: a) egy női szerzetes-testületből, kik a misszióért fáradoznak és közös életet élnek, de ők maguk nem mennek ki a missziókba; b) külső tagokból, kik annyiban szentelik magukat a társulat munkájának, amennyire körülményeik engedik vagy akik még jobban is rendelkezésére állanak a társulatnak, pl. fiókintézetek vezetésével. Ez a külső tagság oly nőknek való, kik nem lehetnek apácákká, de Isten dicsőségére és a lelkek üdvére mégis tökéletesebb életet akarnak élni; c) előmozdítók (férfiak és nők, egyháziak és világiak), akik évi tagdíjak fizetésével támogatják a társulatot céljában (legalább évi 2 K); d) résztvevők, akik évi 50 fillérrel (békebelivel) belépnek az „Afrikai missziós szövetségbe“, a gyermekek pedig az „Afrikai gyermekszövetségbe“.

A társulat kezdet óta a sajtót is fölhasználja célja elérésére és a különféle afrikai négernyelveken kátékat, bibliákat, szótárakat stb. bocsát a híthirdetők rendelkezésére. Külön szakosztálya a társulatnak az „Afrikai sajtó műve“.

Ennek a társulatnak is, meg külön a szakosztálynak is sok teljes és nem teljes búcsúja és a paptagok számára sok kiváltsága van.²

II. ISTEN SZENT NEVE VÉDŐINEK EGYESÜLETE A RÚT KÁROMKODÁS ELLEN. (Szentháromság-Egylet.)

Ezen imaegyesületnek *célja* a fölséges Űristennek megengesztelése, a szentséges név ellen

¹ Visszhang Afrikából, Négergyermek és Kath. missziós-propaganda.

² Beringer-Steinen i. m. II. 301. l.

elkövetett rút káromkodásokért való elégtétel és ezen gyalázatos bűnnek kiírtása. Ez az egyesület 1876-ban létesült Pannonhalmán és azóta sok ezer tagot vett föl az ország különböző vidékeiről.

Az egyesület főünnepé a Szentháromság vasárnapja; másodünnepéi Jézus és Mária névünnepéi, valamint szent István és szent Márton ünnepei.

Az egyesületnek tagja lehet bármely hívő, ha beiratkozik a Pannonhalmán létező főtársulatba vagy valamely fiókegyesületbe.

Minden tag keltse föl magában naponként az erős elhatározást, hogy nem fog káromkodni és kövessen el mindent, hogy mások se káromkodjanak; ha pedig ezt nem tudja megakadályozni és kénytelen káromkodást hallani, legalább valami engesztelő imádságot mondjon.

Az egyesület céljának elérésére és a búcsúk megnyerésére szükséges, hogy a társulati tag naponként elmondja a fohászt: „Üdvözítöm szentséges arca, tisztellek, imádlak és megkövetlek mindazon bántalmakért és káromkodásokért, melyekkel a bűnösök illetnek téged“; utána pedig egy Miatyánkot, egy Üdvözlégyet és egyszer a „Dicsőség az Atyának“ kezdetű imádságot.¹

IX. Pius pápa 1877 jún. 5-én az egyesület tagjainak a következő búcsúkat engedélyezte: 1. Teljes búcsút nyerhetnek Szentháromság vasárnapján, szent István (aug. 20.) és szent Márton ünnepén (nov. 11.) a közönséges feltételek alatt; 2. ugyancsak teljes búcsút nyerhetnek a halál

¹ A pannonhalmi székesegyházban havonként egyszer a kitett Szentség előtt általános megkövető imádságot is mondanak, amely bármely tagra nézve is ajánlatos. (Található a pannonhalmi imádságok könyvben.)

óráján az erre nézve megállapított föltételek alatt. (Lásd a 96. lapon.)

Végre 3. az egyesület szándékára töredekésen végzett minden jócselekedetért 60 napi búcsút nyernek.

Mindezek a búcsúk a szenvedő lelkekre alkalmazhatók.

Engesztelésül nagyon ajánlatos ez az imádság: „Légy áldott, nagy Istenünk! Áldott a te szent neved! Áldott az Úr Jézus Krisztus, ki igaz Isten és igaz ember! Áldott Jézusnak szent neve! Áldott az ő szentséges Szíve! Áldott Jézus a fölséges Oltáriszentségben! Áldott az Istennek nagy és szentséges anyja, Mária! Áldott az ő szent és szeplőtelen fogantatása! Áldott Máriának, a Szűzanyának neve! Áldott szent József, az ő tiszta jegyese! Légy áldott, Istenünk, angyalaidban és szenteidben“.

Ennek elmondásáért *bárki* is, nemcsak egyesületi tag, a következő búcsúkat nyerheti: 1. Egyévi búcsút minden elmondásért; 2. Kétévi búcsút, ha a jelenlévők közösen mondják el mise vagy litánia után; 3. teljes búcsút havonként egyszer a közönséges föltételek alatt azok nyerhetnek, akik egy hónapon átnaponként elmondják.

III. AZ ÚR JÉZUS TISZTELETÉRE.

1. Az örökimádási egyesület és szeretetműve a szegény templomok fölsegélyezésére. (Oltár-egylet.)

Ez az egyesület Belgiumból indult ki 1848-ban, jelenlegi székhelye Rómában van¹ és az egész világon el van terjedve.

Célja az, hogy a hívek Jézust az Oltáriszentségben egyre jobban megismerjék, szeressék és imádják, a sok bántalomért kiengeszteljék és a szegény templomok az istentisztelethez szükséges felszerelésekhez jussanak.

Az alapító, Mecus Anna, e cél előmozdítására női szerzetet is alapított, az örökimádási apácákat és ezek római központi házukból az egész világon elterjedt egyesületet is vezetik.

Magyar központja az Örökimádás-temploma és zár-dája (Budapest, IX., Üllői-út 77.), ahol minden szükséges fölvilágosítást szívesen megadnak.²

Bármely hívő tagjává lehet ez egyesületnek. Aki a búcsúkbán akar részesülni, annak be kell iratkoznia, havonként egyszer egy órán át (vagy akadályoztatása esetén két félórán át) imádnia kell a Szentséget (ezt a tagok közösen szokták végezni valamely vasárnap délután a kitett Szentség előtt) és évenként a szegény templomok javára alamizsnát kell adnia. Ez évenként egy

¹ Casa delle Adoratrice perpetue. — Roma, via Nomentana 4.

² Az egyesület folyóirata az „Örökimádás“, mely ugyanott jelenik meg; ugyanott „Útmutató“ is kapható az oltáregyesületek szervezésére.

aranykorona legyen, de szegények kevesebbet is adhatnak.

Minden egyes egyesület a megyei főpásztortól megbízott papnak vezetése alatt áll.

Legalább a városokban és nagyobb községekben a női tagok iparkodjanak a szegény templomok számára egyházi ruhákat és szereket készíteni.

A főbb teljes búcsúk ezek: 1. A beiratás napján (feltételek a szentségekhez való járulás és a pápa szándékára való imádság); 2. a halál óráján az erre nézve megszabott feltételek alatt (lásd a 96. lapon); 3. a közönséges feltételek alatt (de vagy a lársulati, vagy a plébániatemplomot kell meglátogatni) a következő napokon: febr. 2. és 26., márc. 19. és 25., ápr. 4. és 5., jún. 24. és 29., júl. 22., 29. és 31., aug. 15., szept. 8., okt. 4. és 15., nov. 1., 2. és 13., dec. 3., 8. és 27. Továbbá Úrnapján vagy nyolcadának valamely napján, Jézus Szíve ünnepén, továbbá azon a napon, melyen a tag havi imáadását végzi; minden hó első csütörtökjén és péntekjén; a világi hívek évenként kétszer teljes búcsút nyerhetnek még a szenvedő lelkek javára azon a napon, melyen értük följajánlják szentáldozásukat.

Sok nem teljes búcsút is nyernek a tagok. Pl. hétévi és hét quadragenás búcsút nyernek a közönséges föltételek alatt a többi Mária-ünnepen, melyeket az egész egyház megül, valamint az apostolok főünnepein; ugyanilyen búcsút nyernek a tagok a havi imádási óráért; 300 napi búcsút, ahányszor a tag legalább félórát a szegény templomok javára dolgozik, ha közben imádkozik is; 60 napi búcsút bármely jócselekedetért.

2. Az engesztelő szentáldozás egyesülete.

Ezt az egyesületet Drevon jezsuita alapította 1854-ben. Bármely egyházmegyében megalakítható és ezáltal részesedik a búcsúban és kiváltóságokban.

A tagoknak főfeladata az, hogy a szentáldozással eleget tegyenek a sok sérelemért, mely az Úr Jézust egyházában, helytartójában, a szentégekben és főleg az Oltáriszentségben éri.

Hogy valaki tagja lehessen, szükséges: 1. hogy a Jézus Szíve-Társulatnak már tagja legyen; 2. beiratkozzék és 3. a hétnek vagy hónapnak egy *meghatározott napján* az egyesület szándéka szerint való szentáldozásra kötelezze magát. Aki az illető napon akadályozva van, más napon is eleget tehet.

Szerzetes családok hetenként vagy havonként *közös* szentáldozást is följárlhatnak e célra.

Oly személyek, kik vasárnaponként tudnak a szentáldozáshoz járulni, a hónap összes vagy meghatározott vasárnapjaira iratkozhatnak be.

A tagokat vagy hetes, vagy harmincas (havi) csoportokba szokás osztani és ők azután vagy hetenként, vagy havonként a meghatározott napon végzik az engesztelő szentáldozást.

A szentáldozás a meghatározott napon e célokra ajánlandó fel: 1. hogy általa Szűz Máriával egyesülve a sok sérelem által megsebzett szent Szívet vigasztaljuk; 2. hogy az egyháznak és a pápának szükségleteiért és érdekeiért könyörögjünk; 3. hogy a bűnösök megtérését és a hitnek megtartását és az egész földön való elterjedését kieszközöljük. De ez senkit sem gátol abban, hogy mint pap szentmiséjét vagy mint szerzetes szentáldozását egy meghatározott szándékra följárlja.

Az imaapostolságnak tagjai is megnyerik ezen egyesületnek búcsúit.

Búcsúk: 1. A tagok az engesztelő szentáldozás napján teljes búcsút nyernek a templomlátogatás és a pápa szándékára végzett imádság feltétele alatt; 2. a tagok a húsvéti időben is teljes búcsút nyernek, ha a megparancsolt szentáldozáson kívül még külön engesztelő szentáldozást is végeznek. Feltétel: gyónás, templomlátogatás és a pápa szándékára mondandó ima. A búcsúk a szenvedő lelkekre is alkalmazhatók.¹

3. A Jézus Szíve-Társulat.²

Célja Jézus szentséges Szívének buzgó tisztelete, szeretetének viszonzása, az Oltáriszentség rendeléséért való hálaadás, főleg pedig a sok bántalomért való engesztelés és elégtétel.

Társulati gyakorlatok: a) Szent Szív ünnepének különös buzgósággal való megülése és lehetőleg a szentségekhez való járulás; b) havonként legalább egyszer, még pedig az első pénteken vagy vasárnapon iparkodnak a tagok a szentségekhez járulni és évközben is a társulati ájtatosságokon résztvenni; c) egymásért és az elhunyt tagokért való buzgó imádság. *Ez a három gyakorlat azonban a búcsúk megnyerésére nem okvetlenül szükséges;* d) A Szentséges Szív tiszteletére naponként egy Miatyánk, egy Üdvözlégy és egy Hiszekegy elmondása ezzel a fohással: *Jézusom édes Szíve add, hogy egyre jobban szeresselek.*

Ezen fohász minden elmondásáért *bármely hívő* (nemcsak a társulati tagok) 300 napi búcsút nyer és ezenkívül azok, kik naponként elmondják, a közönséges feltételek alatt *teljes búcsút* nyernek havonként.

A d) alatt említett társulati imádság napon-

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 108.

² Magyar folyóirata a Jézus Szíve Hírnöke. Kalocsa.

kénti elvégzése mellett a tagok teljes búcsút nyernek: a belépés napján — Jézus Szíve ünnepén vagy a rákövetkező vasárnapon — minden hó első péntekjén vagy vasárnapján — bármely hónapnak egy tetszés szerinti napján. Föltétel: a szentségekhez való járulás és a pápa szándékára való imádság. A halál óráján is Jézus szent nevének segítségül hívása mellett.

Teljes búcsú nyerhető még a főbb Mária-ünnepeken (febr. 2., márc. 25., aug. 15., szept. 8. és dec. 8.), továbbá Mindenszentekkor és Halottak napján; márc. 19., jan. 29. és dec. 27. a társulati imádságnak naponkénti elvégzése nélkül is, de ezen feltételek alatt: a szentségekhez való járulás és a társulati templom látogatása. De az akadályozott tagoknak az illető templom látogatása helyett más jócselekedetet is megszabhat gyóntatójuk.

Különben ott, ahol a társulat nem alakítható meg, az összes hívek a társulatba való belépés nélkül is megnyerhetik az említett összes búcsúkat, ha a feltételeket teljesítik.

Még sok egyéb búcsú is nyerhető és valamennyi a szenvedő lelkekre alkalmazható.¹

4. Az imaapostolság a Jézus Szentséges Szívével való egyesülésben.

Jézus Krisztus, a mi örök főpapunk „mindenkor él, hogy érettünk közbenjárjon“. (Zsid. 7, 25.) Az isteni Szívnek ez az örökös imádságos

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 124.

élete az égben és oltárainkon a lelkek megmen-
tését, a bűnösök megtérését, az ártatlanság meg-
őrzését, az igazak erősítését célozza. Az ima-
apostolság magáévá teszi ezeket a szent és
nemes érdekeket, hogy az isteni Szívvel együtt
és az ő példájára imádkozzék a lelkek üdvéért.
Azért az imaapostolság a Jézus Szíve tiszteleté-
nek egyik legjobb módja.

Ez az egyesület 1844-ben Franciaországban
alakult meg és onnan terjedt tovább. XIII. Leó
1879-ben új szabályokat adott neki és ezeket
1896-ban tökéletesítette: A főbbek ezek:

1. Ez oly jámbor egyesület, mely az *apost. feladatot*
Isten dicsőségének és a lelkek üdvének előmozdítását,
akár elméltető, akár szóbeli imádság által, valamint
egyéb jámbor cselekedetek által gyakorolja, amennyi-
ben ezek kegyelmet szerzők és a szent Szívet a cél el-
érésére rábírhatják.

2. Az apostolkodásnak három fokozata van és így a
tagoknak három osztálya. Az első fokozatot azok alkot-
ják (és ez lényeges és bármely osztályú taggal közös),
kik naponként összes imádságaikat, cselekedeteiket és
szenvédeéseiket valamely tetszés szerinti formulában Jé-
zus isteni Szívvel egyesülve Istennek mindazon célokra
fölaajánlják, melyek végett Jézus szüntelenül közbenjár
értünk az Atyánál és föláldozza magát.

3. A második fokon azok állanak, akik ezenkívül még
más szóbeli imádságot is végeznek Szűz Mária tisztele-
tére az ő oltalmának megszerzése és a lelkek üdvének
előmozdításához való segítségének biztosítása végett. E
célból naponként egy Miatyánkot és 10 Üdvözlégyet
mondanak el azon szándéokra, melyet a pápa minden hó
elején jóváhagy.¹

¹ Ezeket a szándékokat hazánkban a Kalocsán meg-
jelenő Jézus Szíve Hírnöke közli hónapról-hónapra.

4. A harmadik osztályhoz azok tartoznak, kik az első fok gyakorlatainak elvégzésén kívül azon akadályokat iparkodnak elhárítani, melyek a lelkek üdvéért Istenhez intézett imádságok hatását leronthatják. E célból havonként vagy hetenként egyszer engesztelő szentáldozást végeznek vagyis oly szándékkal áldoznak, hogy ezzel Jézust a sok bántalomért kiengeszteljék. E végett a tagok vagy 30-as, vagy 7-es csoportokba egyesülnek, úgy hogy a hó vagy hét minden napján más-más tag végez engesztelő szentáldozást.

5. Azon tagok, kik Jézus kiengesztelése végett az ú. n. *szentórát* is megtartják, ezen szentóra egyesületének búcsúit is megnyerhetik.

6. Az egyesület legfőbb vezetője a jezsuiták egyetemes rendfőnöke, illetőleg az ő megbízottja. Kívüle vannak még egyházmegyei vezetők és helyi igazgatók.

Taggá beiratkozás által lesz az ember, de a beirtaknak nevét nem kell a központba küldeni.

Minden fokozatnak más búcsúi vannak.

Az első fokozatnak teljes búcsúi: 1. A fölvétel napján a szentségekhez való járulás mellett; 2. Jézus Szíve ünnepén, Szűz Mária szeplőtelen fogantatása ünnepén, minden hó valamely péntekjén (nagypéntek kivételével) és még egy tetszés szerinti napján a közönséges föltételek alatt;¹ 3. akik csütörtök napnyugtájától péntek napkeltéig egy óra hosszáig tartó elmélkedő vagy szóbeli imádságban Jézusnak az Olajfák-hegyén való haláltusájával vagy szenvedésének más titkával foglalkoznak. Ez az ú. n. szentóra. Föltétel a szentségekhez való járulás. Ha a tagok közösen tartják meg a szentórát, akkor az igaz-

¹ IX. Pius 1861 febr. 26.

gató tetszés szerint jelölhet ki heti napot és órát.¹ A búcsúk a szenvedő lelkekre alkalmazhatók; 4. egyszer havonként azon szentnek napján, kit a vezetők mint havi védőszentet jelölnek meg, vagy akadályoztatás esetén más napon is. Föltétel a szentségekhez való járulás; 5. aki a húsvéti szentáldozás elvégzése után még egyszer megáldozik engesztelésül ezen parancsnak mások részéről való elhanyagolásáért.²

A második fok búcsúi: 1. 300 napi búcsú az ezen foknak megfelelő imádságok naponkénti elmondásáért. 2. Teljes búcsú: a) Hetvenedvasárnap utáni kedden (Urunk imádsága az Olajfák-hegyén); b) Szűz Mária szeplőtelen Szívének ünnepén (Ürnap nyolcada után való szombaton); c) szent József főünnepén (húsvét után való második vasárnap utáni szerdán). A föltételek a közönségesek, illetőleg a társulati vagy plébánia-templom látogatása van megszabva. A búcsúk a szenvedő lelkekre alkalmazhatók.

A harmadik foknak búcsúi: 1. Ezen fokozatnak tagjai, kik hetes vagy harmincas csoportokba egyesülve meghatározott napon engesztelő szentáldozást végeznek, ezáltal az engesztelő szentáldozás egyesületének búcsúit is megnyerik, mint a 122. lapon már említve volt. Egyéb búcsúk: 1. a heti vagy havi engesztelő szentáldozás napján a közönséges föltételek alatt. 2. Azon a napon, melyen a tagokat a heti vagy havi en-

¹ Breve. 1886 márc. 30.

² Rescript. 1882 ápr. 20.

gesztelő szentáldozásra besorozzák, ha a szentségekhez járulnak. 3. A halál óráján a szokott föltételek alatt.¹

IV. A SZENT CSALÁD JÁMBOR EGYESÜLETE.

1. Ezt az egyesületet P. Francoz jezsuita Lyonban alapította és XIII. Leó némi változtatással az egész világra kiterjesztette 1892 június 14-én. Szerinte a családoknak és az államoknak boldogsága a házias neveléstől függ és ezért nagyon fontos, hogy a családokban a vallásos szellem és a keresztény életmód gondosan ápoltság. A szent családban pedig minden ember minden házias erénynek és a szentségnek legteljesebb mintaképét látja.

2. A pápától jóváhagyott szabályoknak főbbjei:

a) Az egyesület *célja*, hogy a keresztény családok a názáreti szent családnak szentelhessenek, ezt különösen tiszteljék és példáját kövessék, amennyiben képe előtt naponként bizonyos imádságot mondanak és utánozzák dicső erényeit.

b) Az egyesület székhelye Rómában a pápai vikáriátusban van.

c) Minden egyházmegyében a főpásztortól kinevezett igazgató legyen, aki az egyesületet a hívek közt terjeszti.

d) Az egyházmegyei igazgatók összeköttetésben vannak a plébánosokkal, akik a területükhöz tartozó családokat fölveszik. Ők minden év májusában a megyei igazgatónak, ő pedig Rómában jelenti be az újonnan fölvetett családoknak számát.

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 136—143.

e) A családok úgy szentelik magukat a szent családnak, hogy vagy egyenként, vagy a plébániatemplomban együttesen a plébános jelenlétében elmondják a XIII. Leótól e célra meghatározott imádságot.

f) Az egyesülethez tartozó minden családnak házában meglegyen a szent családnak képe, amely előtt naponként legalább egyszer, lehetőleg este közös imádságra jelenjenek meg. Ezen alkalomra ugyanazon pápától jóváhagyott másik imádság ajánlatik,¹ továbbá ezen röpimának elmondása:

Jézus, Mária, József, nektek adom szívemet, lelkeimet.
Jézus, Mária, József, segítsetek meg végső küzdelmemben.
Jézus, Mária, József, veletek való békében adjam ki lelke-
met!

Minden elmondásért 300 napi búcsú (VII. Pius 1807 ápr. 28.).

g) Az egyesület főünnepe jan. 19-én van és akkor a följánlási imádság ismétlőd.

A búcsúk a következők: Az összes tagok a közönséges föltételek alatt teljes búcsút nyerhetnek a következő napokon: A belépés napján, ha elmondják azt az imádságot, mely a családok megszentelésére meg van szabva; továbbá azon a napon, melyen a helyi szokásoknak megfelelően a tagok közös gyűlésben megújítják a szent családnak való följánlásukat; továbbá a következő ünnepeken: karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, áldozócsütörtök; dec. 8., febr. 2., márc. 25., aug. 15. és szept. 8.; márc. 19. és a húsvétra következő második vasárnap utáni szerdán (szent József ünnepei); jan. 23. (Bol-

¹ Mindkét imádság megvan a pannonhalmi imádságos könyvben.

dogasszony eljegyzése); az egyesület főünnepén: a hónapnak szabadon választható egyik napján, ha a család egész hónapon át közösen imádkozik a szent család képe előtt; a halál óráján a szokott föltételek alatt.

Sok nem teljes búcsúja is van az egyesületnek; pl. ha az egyleti imádságot a szent család képe előtt elmondják, mindannyiszor 300 napi búcsút nyernek a tagok; 7 évi és 7 quadragenás búcsút nyernek, ha templomban a kereszténység jólétéért imádkoznak, júl. 2-án, nov. 21-én, mindennap is, melyen az imádságot a szent család képe előtt végzik el; végre azon napokon, amelyeken a tagok az egyesületi gyűléseken vesznek részt.

V. SZÜZ MÁRIA TISZTELETÉRE.

1. A szentolvasó (rózsafüzér) társulata.

Ez a társulat régi eredetű (Kölnben már 1475-ben megvolt), a pápák nagyon fölkarolták és legutoljára XIII. Leó szabályozta 1898-ban.¹

Célja az, hogy sokan a szent szeretetben egyesüljenek a szentolvasó imádkozása által és Szűz Mária dicséretére és hathatós oltalmának megnyerésére buzgólkodjanak.

Mivel szent Domonkosnak rendje kezdettől fogva buzgólkodott Szűz Mária tiszteletében és tőle indult ki ezen társulatnak alapítása és terjesztése, azért ez a társulat különösen ezzel a renddel függ össze és csakis ezen rendnek egyetemes főnöke adhat írásbeli engedélyt ilyen társulatok törvényes létesítésére. De engedélyével bármely templomban és nyilvános kápolnában alakulhat ilyen társulat, kivéve a szerzetesnők templomait, mert ott a helyi főpásztor csakis nőkből álló ilyen társulatnak megalakulását engedheti meg. (712. k. 3.)

¹ Const. Ubi primum. 1898 okt. 2.

Egy helyen (városban) a szentolvasónak csak egy társulata létezhetik. A társulat azon templomhoz van kötve, melyben létesült; ha tehát a társulatot más templomba helyezik át, új okmányt kell szerezni a dominikánus rendfőnöktől.

A tagoknak egyetlen kötelessége az, hogy hetenként egyszer az egész olvasót (15 tizedet) elmélkedve elmondják. De ez részletekben is történhetik. Hogy a hétnek egyes napjain melyik olvasónak elmondása ajánlatos, már a 82. lapon láttuk.

A társulat búcsúi: I. A *fölvételért*: 1. A fölvétel napján vagy a rákövetkező vasárnapon, vagy ünnepen teljes búcsú a szentségekhez való járulás mellett; 2. még egy ilyen búcsú ugyanakkor gyónás, a társulati templomban való áldozás, a szentolvasó öt tizedének elmondása és a pápa szándékára való imádság feltétele alatt.

II. A *szentolvasó elmondásáért*: 3. Egyszer az életben teljes búcsú, ha valaki hetenként szabályszerűen elmondja a szentolvasót. 4. A *teljes olvasó elmondásáért* mindazon búcsúk megnyerhetők, melyek Spanyolországban azoknak vannak engedélyezve, kik Szűz Mária koronáját elmondják. 5. Naponként egyszer 50 évi búcsút nyer, ki 5 tizedet a társulati templomban, vagy ha helyben nincs ilyen, bármely templomban, vagy nyilvános kápolnában mond el. 6. 10 évi és 10 quadragenás búcsút nyernek mindannyiszor, kik hetenként háromszor mondják el a szentolvasót; 7. 7 évi és 7 quadragenás búcsú hetenként azok számára, kik az egész olvasót elmondják; 8. teljes búcsú márc. 25-én (Gyümölcsoltó)

a szentolvasó elmondásáért a szentségekhez való járulás mellett. És még néhány nem teljes búcsú; 9. naponként egyszer teljes búcsú, ha valaki egy napon belül mind a 15 tizedet elmondja a pápáért és az egyház győzelméért a szentségekhez való járulás és templomlátogatás mellett.

III. Több teljes búcsú nyerhető a társulati *körmenetben* való részvételért; pl. minden hó első vasárnapján a közönséges föltételek alatt, de a társulati kápolna látogatása mellett; utazók és szolgálatban lévők a teljes, betegek és jogosan akadályozottak egy harmadrész olvasónak (öt tized) elmondásával nyerhetik meg a búcsút; továbbá a főbb Mária-ünnepeken is pusztán a körmenetért.

IV. A *társulati templom vagy kápolna látogatásáért*: 1. Teljes búcsú a hó első vasárnapján a közönséges föltételek alatt. 2. Ugyanakkor teljes búcsú a szentségekhez való járulás, a kitett Szentségnek egyideig való imádása és ugyanakkor a pápa szándékára való imádság föltétele alatt. 3. Teljes búcsú a közönséges föltételek alatt húsvét, Krisztus mennybemenetele, pünkösd ünnepén és a nagy böjtnek két tetszés szerinti péntekjén (ezen öt napon a társulati templom helyett más templomot is lehet látogatni), továbbá karácsony, vízkereszt, Minden-szentek ünnepén és egyszer halottak napjának nyolcada alatt. 4. Ugyancsak a közönséges föltételek alatt a főbb Mária-ünnepeken vagy nyolcadok alatt, úgymint dec. 8., febr. 2., márc. 25.,

júl. 2., aug. 15., szept. 8. és fájdalmas pénteken. Ezen ünnepeken is a fájdalmas péntek kivételével bármely templom vagy kápolna látogatható.

A tagok a halál óráján is teljes búcsút nyerhetnek Jézus szent nevének szóval vagy legalább szívükben való segítségül hívása mellett.

A többi búcsút már a szentolvasónál láttuk.

A haldoklók búcsújának kivételével a többi a szenvedő lelkekre is alkalmazható.¹

2. A bold. Szűz szeplőtelen szent szívének társulata a bűnösök megtéréséért.

Ez a társulat 1836-ban Párisban létesült. 1844-ben már Pannonhalmán is törvényesen megalakult és 1850-ben a párisi főtársulattal egyesült. Jelenleg sok millió tagja van az egész világon.

Célja: Mária szeplőtelen szívének különös tisztelete és az istenanyai közbenjárás segítségével a bűnösök megtérésének kieszközlése az irgalmas Istennél.

Taggá úgy lesz valaki, ha oly helyen, ahol a társulat törvényesen megalakult (pl. Pannonhalmán) és a párisival egyesült, beiratkozik. Minden tag naponként egy üdvözlégyet mond a bűnösök megtéréséért és egyéb jócselekedeteit is a társulat szándékára ajánlja föl. Az új tagok megszentelt érmet is szoktak kapni és ajánlatik nekik, hogy állandóan viseljék és időnként a rajta lévő fohászt mondják: *Szeplőtelenül fogantatott Szűz Mária, könyörögj érettünk, kik hozzád menekülünk!* (Mindannyiszor 100 napi búcsú. X. Pius 1904 jún. 6. De ezen csodás érem viseléséért is bármely hívő, nemcsak a társulat tagjai, több teljes búcsút nyerhetnek, mint a

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 158.

fölvétel napján, ha fölhatalmazott paptól kapják,¹ továbbá húsvét napján és dec. 8-án (Szeplőtelen fogantatás). Föltétel a két utóbbinál a rendes, az elsónél csak a szentségekhez való járulás.)²

A tagok vegyenek részt a társulati ájtatosságokon, főleg a szentmiséken, melyek a bűnösök megtéréséért mondatnak; ezenkívül emlékezzenek meg arról, hogy különösen szívük tisztasága által szerezhetik meg Mária szeplőtelen szívének oltalmát; járuljanak azért gyakrabban a szentségekhez, főleg a társulati ünnepeken és mondják el gyakrabban szent Bernátnak szép imádságát: *Emlékezzél meg, ó, legkegyesebb Szűzanya, Mária stb.*

Társulati teljes búcsúk: 1. A fölvétel napján a szentségekhez való járulás mellett. 2. A Hetededik előtti vasárnapon, a társulat első főünnepén, továbbá újév napján, febr. 2-án, márc. 25-én, aug. 15-én, szept. 8-án, dec. 8-án, fájdalmas pénteken (virágvasárnap előtt), mely a társulat második főünnepé, jan. 25-én (Pálfordulás) és Mária Magdolna napján (júl. 22.). 3. Akik az év folyamán naponként elmondanak egy Üdvözlégyet a bűnösök megtéréséért, megkeresztelésük évfordulóján. Föltételek a második és harmadikra a szentségekhez való járulás és a pápa szándékára való imádság. 4. A halál óráján a szokott föltételek alatt. 5. Havonként kétszer szabadon választható napon a közönséges föltételek alatt. 6. Márc. 19-én, jún. 24-én és dec. 27-én ugyanazon föltételek alatt, de templomlátogatás nem szükséges.

¹ Lazarista paptól vagy más külön fölhatalmazott paptól.

² Lásd Beringer-Steinen i. m. I. 454.

A bűnösök megtéréséért végzett minden jócselekedetért 100 napi búcsú nyerhető.

Végre a társulat tagjainak részük van magának ezen óriási társulatnak összes jócselekedeteiben, valamint 1864 óta az imaapostolságnak jócselekedeteiben is és még néhány szerzetesrendjében is (domonkosok, sarutlan kármeliták stb.).

3. A Mária-kongregációk.

A kongregációk eredete a jezsuitáknak római tanintézetében keresendő, ahol a tanulóifjak P. Leunis buzdítására 1564-ben egyesültek. Pápai jóváhagyást 1584-ben nyertek az ifjúsági kongregációk XIII. Gergelytől. Az engedélyezett búcsúkat más pápák gyarapították és más hívőknek kongregációira is kiterjesztették. XIII. Leó a kongregációkat „a keresztény jámborság jeles iskoláinak és az ifjúkori ártatlanság legbiztosabb védőbástyáinak” nevezte.

A kongregációk legfőbb vezetése kezdet óta a jezsuitákhoz, illetőleg egyetemes rendfőnökökhöz tartozik. Az alapszabályokat legutoljára Wernz generális adta ki 1910 dec. 8-án. Aki új kongregációt akar alapítani, forduljon a jezsuiták tartományi főnökéhez (Budapest, VIII., Mária-utca).

A kongregáció főcélja az, hogy a tagokban Szűz Mária iránt kiváló áhitatot és gyermeki szeretetet ápoljon, hogy így igazi jó keresztényekké legyenek, kik őszintén arra törekcszenek, hogy ne csak önmagukat szenteljék meg állapotukban, hanem amennyire társadalmi állásuk megengedi, másokat is megmentsenek és megszenteljenek és Krisztus egyházát az istenteleneknek támadásai-val szemben megvédelmezzék.

A kongregációk története kézzelfoghatólag mutatja áldásos voltukat. A jól vezetett kongregáció a legjobb lelkipásztorkodás a tagok számára és általuk mások javára is. A kongregációk azt a célt, amit más társulatok részletenként akarnak elérni, tökéletesen munkálják tagjaikban: hogy t. i. az istentiszteleti gyakorlatok által az Isten iránt való szeretetet és a lehetőleg általános lelkibuzgalom által a felebaráti szeretetet munkálja.

Püspöki engedéllyel bárhol és a híveknek bármiféle osztályában és nemében alakulhat kongregáció.

Kongregációi teljes búcsúk: 1. A fölvétel napján (gyónás és áldozás mellett). 2. A halál órájában a szokott föltételek alatt. 3. A következő ünnepeken: karácsony, áldozócsütörtök, dec. 8., febr. 2., márc. 25., aug. 15., szept. 8. (gyónás és áldozás). 4. Halottak napján ugyanazon föltétel alatt (alkalmazható a szenvedő lelkekre). 5. Hetenként egyszer tetszés szerinti napon a szentségekhez való járulás és a kongregációs gyűlés látogatása mellett. 6. A kongregációs közös áldozás napján, ha gyónnak is. 7. Havonként egyszer a szentségek vétele és a pápa szándékára való imádság mellett, ha a hó minden napján három Miatyánkot, Údvözlégyet és Dicsőség az Atyának stb. a havi szent tiszteletére mondunk. 8. Ahányszor a tagok lelkigyakorlatot végeznek vagy havonként egyszer, ha egy napot lelki visszavonulásban töltenek (recollectio) a

közönséges föltételek alatt. 9. Ha a tagok a szentgyakorlatok után 40 napon át mindennap imádkoznak a jóban való állhatatosságért, mindennap 200 napi és egyszer teljes búcsút nyernek, ha ez időben a szentségekhez is járulnak.

Nem teljes búcsúk: 7 évi és 7 quadragenás a hétköznapi misehallgatásért, az estéli lelkiismeretvizsgálatért, a kongregációi gyűléseken és ájtatosságokon való részvételért, a szegények, betegek vagy foglyok látogatásáért, ellenségek kibékítéséért, betegekért vagy halottakért való imádságért, halottaknak sírhoz kíséréséért 300 napi búcsú, ahányszor a Salve Reginát imádkozzák, 100 napi, ahányszor a törvényesen megáldott kongregációs érmet megcsókolják és ezt imádkozzák: Szent Fiával együtt áldjon meg bennünket Szűz Mária.

A kongregáció főünnepén és második vádószentjének ünnepén ott, ahol a kongregáció létezik, az összes hívek is teljes búcsút nyerhetnek a közönséges föltételek alatt, de a kongregáció templomának vagy kápolnájának meglátogatásával, ahol az ünnepélyt megtartják.¹

4. Mária gyermekeinek társulata.

Ez kizárólag leányok számára való társulat. 1864-ben Rómában keletkezett és 1866-ban IX. Pius búcsúkkal és kiváltságokkal látta el és 1870-ben az ágostonrendi kanonokok főnöke alá rendelte.²

A társulat oly leányokból áll, kik a Szeplőtelen Szűznek zászlaja és szent Ágnes vértanunak oltalma alatt arra törekszenek, hogy a rosszat kerüljük és a keresztény jámborságban, erköl-

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 243.

² Róma. S. Pietro in Vincoli.

csi, tisztaságban és kötelességeik teljesítésében előre haladjanak. A fölveendőknek először próbát kell kiállaniuk és erre egész kicsi leányok is bocsáthatók, ha tiszteletet tanúsítanak Szűz Mária iránt, reményt nyújtanak erényes életre és legalább egy hónapig megjelennek a gyűléseken.

A tag gyanánt való föl vételhez pedig szükséges az első szentáldozás, három havi próba, példás viselet és a havi gyűlések látogatása.

A tagok az igazgatótól megszentelt érmet viselnek egészínként szalagon. A gyűlések, közös szentáldozások, körmenetek, társulati ájtatosságok alkalmából *kell* viselni az érmet, máskor csak ajánlatos.

A társulat igazgatója pap, akit a tisztikar támogat. Lehetőleg hetenként gyűlés van, minden hó első vasárnapján, Szűz Mária öt főünnepén, szent Ágnes napján és a főbb ünnepeken általános szentáldozás és gyűlés van.

A tagok lehetőleg *naponként* hallgassanak szentmisét, mondják el az olvasót, végezzenek elmélkedést, lelki-olvasmányt és lelkiismeretvizsgálatot és mondjanak el három Üdvözlégyet a fohással: „*Legtisztább Anyám, óvj meg a halálos büntől!*” *Hetenként* vagy legalább havonként járuljanak a szentségekhez, hetenként mondják el a szeplőtelen fogantatás olvasóját és szombaton valami külön ájtatossággal tiszteljék mennyei Anyjukat. *Havonként* vegyenek részt a közös szentáldozáson és a gyűlésen és egy napot lelki visszavonultságban töltsenek. *Évenként* legalább négy napi szentgyakorlatot, továbbá az Úrnak és Szűz Máriának főünnepei előtt kilencnap, szent Ágnes ünnepe előtt háromnap ájtatosságot végezzenek és májusban különösen tiszteljék Szűz Máriát.

Teljes búcsúk: 1. a próbára bocsátáskor és a tag gyanánt való föl vételkor, ha a szentségekhez

járulnak; 2. a halál óráján a szokott föltételek alatt; 3. karácsonykor és áldozócsütörtökön a közönséges feltételek alatt, de ha lehet, a *társulati* templomot kell látogatni; 4. épígy dec. 8-án és jan. 21-én, febr. 2-án, márc. 25-én, aug. 15-én és szept. 8-án, a szentolvasó ünnepén és Mindenszentekkor ugyanazon föltételek alatt; 5. havonként egyszer azon a napon, melyen a közönséges feltételeket teljesítik (de lehetőleg a *társulati* templom látogatásával), ha a havi gyűléseken is résztvesznek; 6. ha a társulat évi szentgyakorlatainak nagyobb részén jelen voltak; a többi föltétel ugyanaz, mint a harmadiknál.

Nem teljes búcsúk: 1. 7 évi és 7 quadragenás búcsú a többi Mária-ünnepen, ha a *társulati* vagy nagyobb távolság esetén bármely templomot vagy nyilvános kápolnát látogatnak és a pápa szándékára imádkoznak; 2. 60 napi búcsú a társulat szellemében végzett bármely jócselekedetért.

Mindezek a búcsúk a szenvedő lelkekre alkalmazhatók.¹

VI. JÓTÉKONYSÁGI EGYESÜLETEK.

1. A Szent Vince-Egyesület.

Ez az egyesület 1833-ban Párisban alakult Ozanam Frigyes fáradozására. Védőszentje paulai

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 244.

szent Vince, a szegényeknek és betegeknek nagy barátja. *Célja* a szegényeknek nemcsak anyagi gyámolítása, hanem személyes fölkeresése és résztvevő szavakkal való vigasztalása is.

Manap az egész világon el van terjedve és megmondhatatlan sok jót tesz. Igazi tagok *csak férfiak* lehetnek, a nők csak mint *jótevők* szerepelhetnek. A tevékeny tagokon kívül vannak pártolók vagy jótevők, kik csak egyes búcsúkat nyerhetnek, továbbá levelező és tiszteletbeli tagok.

I. Teljes búcsú a tagok számára: 1. A nagyválasztmány és a helyi igazgatóság tagjai számára egyszer havonként, ha gyónnak, áldoznak és a havi négy gyűlés közül legalább háromban résztvesznek. 2. A tevékeny tagok számára havonként egyszer ugyanazon föltételek alatt, ha megnyerték is az előbbi búcsút. 3. Azok számára, kik az egyletbe fölvétetnek, azon a napon, melyen gyónnak, áldoznak és vagy mint jelöltek, vagy mint rendes tagok, vagy mint helyi igazgatósági tagok, vagy mint a nagyválasztmánynak tagjai az egyletbe belépnek. 4. A tevékeny és tiszteletbeli tagok számára júl. 19-én (szent Vince) vagy nyolcada alatt, dec. 8-án vagy nyolcada alatt, nagybőjt első vasárnapján és húsvét után a második vasárnapon, ha gyónnak, szentmise alatt közösen áldoznak és az ezen idő körül tartott közgyűléseken résztvesznek; de a beteg és gyenge tagok számára a gyóntató a misehallgatás és gyűlésen való jelenlét helyett más jócselekedetet szabhat meg. 5. A

halál óráján a szokott föltételek alatt. 6. Márc. 8-án (istenes szent János napján) azok a tagok, kik a betegeket a kórházakban vagy saját lakásukon meglátogatják. 7. Az összes tagok az évi közös szentgyakorlatok idején, ha naponként résztvesznek, gyónnak s a végén a szentmise alatt áldoznak és a pápa szándékára imádkoznak.

Nem teljes búcsú: 1. 7 évi és 7 quadragenás a tevékeny tagok számára, ahányszor az egylet szellemében valami jócselekedetet végeznek, pl. tanácskozmányon vesznek részt, szegény családot látogatnak vagy szegényt a sírhoz kísérnek. 2. 7 évi és 7 quadragenás a tagok számára azon a napon, melyen egy vagy több egyházmegye évi rendes vagy rendkívüli közgyűlésén résztvesznek, melyeket a szabályszerű évi négy ünnepi gyűlésen kívül tartanak meg, ha a pápa szándékára imádkoznak. 3. 300 napi búcsú a tagok számára, ahányszor az egyleti imádságot mondják el. 4. 100 napi azon tagok számára, kik a szentgyakorlatokon nem teljesen vesznek részt, ha tökéletes bánatot keltenek és a pápa szándékára imádkoznak.

II. Teljes búcsú a tagok szülei és feleségei számára: 1. A halál óráján a szokott föltételek alatt. 2. A lelkigyakorlatok alatt ugyanazon föltételek alatt, mint följebb 7-nél.

Nem teljes búcsú: 1. 100 napi, ha az említett lelki gyakorlatokban bármely napon résztvesznek; 2. 7 évi és 7 quadragenás búcsú, ha elhunyt tagért végzett istentiszteleten résztvesznek, vagy szegényt a sírhoz kísérnek, vagy az egyesület szokása szerint más jócselekedetet végeznek.

III. A jótevők teljes búcsút nyernek: 1. A ha-

lál óráján a szokott föltételek alatt; 2. minden hívő egyszer havonként, ha gyónik, áldozik és szabályszerűen meghatározott összeget fizet.

Nem teljes búcsúk: 1. 7 évi és 7 quadragenás havonként egyszer, ha rendesen adnak meghatározott összeget; 2. ugyanilyen búcsú havonként egyszer azon napokon, melyeken az egyesület javára gyűjtést rendeznek; 3. 300 napi, ahányszor az egyleti imádságot mondják; 4. egyévi havonként egyszer azok számára, kik arra kötelezik magukat, hogy rendszerint adnak bizonyos összeget az egylet javára.

A III. alatt említetteken kívül a többi búcsúk a szenvedő lelkekre alkalmazhatók.

A Szent Vince-Egylettel úgynevezett ifjúsági védőegyesületeket (Patronage) szoktak egyesíteni a fiúk javára és ezen egyesületeknek is XIII. Leó 1880 márc. 15-én külön nagyszámú búcsút engedélyezett.¹

A nők a Szent Erzsébet-Egyletbe tömörülnek. Németországban több egyházmegye búcsúkat eszközölt ki ezen egyletek tagjai javára;² de vajjon a magyarországiaknak is vannak-e búcsúi, nem tudom.

2. A Regisi Szent Ferenc-Egyesület.

Ez az egylet 1826-ban Párisban keletkezett és célja az, hogy a szegények számára, főleg pedig azok számára, kik már törvénytelenül együtt élnek, ingyen szerezze meg a szükséges okmányokat, melyek alapján törvényes házasságra

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 322. l.

² Lásd ugyanott 335. l.

léphetnek és a már megszületett vagy még remélhető gyermekek törvényesekké legyenek, szóval célja a vadházasságoknak megelőzése és a már létezőknek rendbehozatala.

Teljes búcsúk: 1. jún. 16-án, a védő szent ünnepén gyónás, áldozás és az egyház, valamint az egylet javára végzett imádság föltétele alatt. 2. A halál óráján a szokott föltételek alatt.

Nem teljes búcsúk: 1. Tízévi, ahányszor a tagok az egylet valamely ügyében egyesülnek, ha elmondják a védőszent miséjéből vett imádságot is. 2. Tízévi, ahányszor olyanoknak törvényes egybekelésén vesznek részt, akik előbb vadházasságban botrányos életet éltek. 3. Tízévi, ha olyanoknál, kik előbb vadházasságban éltek és nem voltak megkeresztelve, vagy gyermekeiknél keresztszülei tisztet vállalnak.

VII. VILÁGI HARMADRENDEK.

1. Szent Ferenc-Harmadrendje.

A legtöbb búcsút e rendnek tagjai nyerhetik el, melyet XIII. Leó, ki maga is tagja volt, 1883-ban újra szabályozott. A tagok a megfelelő kis skapulárét és övet hordják, más különben nem részesülnek a jogokban. Csak a 14 év betöltése után bocsátható valaki próbaidőre, mely egy évig tart és csak azután lehet fogadalmat tenni, melyben az illetők megígérik, hogy Isten parancsait megtartják, az egyháznak pontosan engedelmeskednek és ha fogadalmaik ellen vé-

tenének, jóvá teszik a hibát. Ha valaki később kilép vagy kizárják, majd újból tagja óhajt lenni a rendnek, nem kell újabb próbaidőt töltenie.

Eletmódjuk: 1. dec. 7-én és okt. 3-án böjtölnek; nagyon dícséretes még, ha a tagok minden pénteken böjtölnek vagy minden szerdán a húsevéstől tartózkodnak; 2. havonként járuljanak a szentségekhez; 3. az *egyházi* tagok a papi zsolozsmán kívül másra nem kötelesek, a világiak pedig, kik sem a napi zsolozsmát, sem Szűz Mária kis zsolozsmáját nem mondják el, naponként 12 Miatyánkat, Üdvözlégyet és a Dicsőség az Atyának kezdetű imádságot mondják el, ha egészségük engedi. De ezzel az imádsággal nem tesznek eleget egyéb társulati kötelezettségüknek is, ha ilyeneknek tagjai.

A rendi legfőbb vezetés szent Ferenc első rendjének, vagyis a ferencesek, minoriták és kapucinusok általános rendfőnökeinek kezében van. Aki tehát részletes tájékozódást óhajt, forduljon ilyen rendi paphoz, akitől a nagyon sok bűcsúra nézve is fölvilágosítást kaphat.

Rendesen tehát szent Ferenc első rendjének tagjai vezetik a harmadrendet, de ahol ilyenek nincsenek, ott más világi vagy szerzetes papok is megbízhatók ezzel.¹

2. Szent Benedek világi oblatusai.

Ilyen oblatusoknak nevezzük a világban élő jámbor keresztényeket, kik Istennek és szent Benedek rendjének ajánlják föl és szentelik

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 398—413. II.

magukat azzal az ígérettel, hogy szent Benedek szabályai szerint törekszenek életük megjobbítására. A latin oblatus szó fölajánlottat jelent. Az oblatások tehát ugyanolyan viszonyban vannak szent Benedek-rendjével, mint más világi harmadrendbeliek az ő rendjükkel. Jogilag az oblatások a harmadrendekkel teljesen egyenlők és az egyházi határozatok épúgy vonatkoznak rájuk, mint a harmadrendekre általán. Az oblatások csak azért nem neveztetnek harmadrendnek, mivel szent Benedek csak egy szabályt írt, melyet összes lelki fiai és leányai követnek.

Már kezdettől fogva találkoztak oly buzgó keresztények, kik vagyonukkal együtt valamely bencés kolostornak ajánlották föl magukat, de azért otthon maradtak a családi körben, és úgy éltek szent Benedek szabályai szerint. Ezeket a szerzetesekkel szemben világi oblatásoknak nevezték. Amint a rend jobban elterjedt, sok világi ember kívánczozott vele való szorosabb kapcsolat után, hogy szent Benedek fogadott fiaivá lehessenek. Ezeknek példaképei szent Gudula (+ 712.) és szent Henrik császár (+ 1024.), szent István király sógora.

A világi oblatásoknak szabályait, kiváltságait és búcsút X. Pius 1904 júl. 23-án újból jóváhagyta.

A fölajánlással magát a világban élő, de tökéleteségre törekvő keresztény Istennek; az isteni Üdvözfőnek, Szűz Máriának és szent Benedeknek szenteli magát és szent Benedek rendjének valamely határozott kolostorához csatlakozik. Ekkor az a szándék vezérli, hogy szent Benedek szellemében tökéletesebb életet akar élni és a rend lelki javaiban és kegyelmeiben részesedni, melyeket az egyház az oblatásoknak engedélyezett.

Habár a fölajánlás ténye nem igazi fogadalom vagy élethossziglani kötelezettség, mégis mint jól megfontolt,

Isten és emberek előtt nyilvánított és ünnepélyes szertartással megerősített elhatározásnak nagy értéke van.

Világi férfiak és nők, papnövendékek és papok lehetnek oblatuskokká, de mivel tökéletesebb életre kötelezik magukat, azért csak olyanok bocsátandók a próbaévre, kik már 17 évesek és addig feddhetetlen életet éltek.

A fölvételért való első kérelem után három hónap múlva (csak kivételesen azonnal) a jelöltek szent Benedek keresztes érmét és a fekete skapulárét kapják, melyet rendes ruhájuk alatt kell viselniök; egy év múlva maga a följajnlás vagy professio következik, melyet az ujonc az apátnak kezébe tesz.

De a beöltöztetéssel is, meg a fölvétellel is az apát más világi vagy szerzetes papot is megbízhat. Az oblatuskoknak neveit a kolostor törzskönyvbe jegyzi be.

Az életnek megjavítása. A lelki életnek alapja a három isteni erény; de az oblatuskok arra is törekedjenek, hogy egyre jobban lemondjanak a világ hiúságairól, mint nem a világból valók és az apostol szerint mennyei életet éljenek. (Phil. 3, 20.)

Különösen bűnbánatban és imádságban buzgólkodjanak. A szegénységi fogadalom helyett minden hiú cicomát megvessenek és jótékonyak legyenek; az állapot szerű tisztaságot őrizték és az egyházi bűjti törvényeket megtartsák.

Igazi gyermeki engedelmisséget tanúsítsanak az összes egyházi és világi elöljárók iránt, úgy hogy bár fogadalom nélkül ugyanazt az engedelmisséget gyakorolják, melyet a fogadalmasok.

Szent Benedek Regulája legyen hű vezérük és a jó cselekedetekre való útmutatást kövessék híven és így törekedjenek arra, hogy mindent tökéletes szeretetből tegyenek.

Az oblatuskok kötelességei. Elsősorban állapotbeli kötelességeiket teljesítsék lelkiismeretesen, mert másképp nem nyerhetik meg Isten tetszését.

Azért becsüljék nagyra a reggeli és esti imádságot, a vasárnapi és ünnepi istentiszteletet, az evés előtti és

utáni imádságot stb. Házi dolgaikat sem szabad elhanyagolniok, mert aki övéiről sem gondoskodik, az apostol szerint rosszabb a hittagadónál.

Szent Benedek intelmének megfelelően, hogy Isten tiszteletének semmit se tegyünk eléje, különös szeretetet mulassunk a szent liturgia iránt és ezért szerető érdeklődést tanusítsanak az Isten házának díszé iránt.

A papi oblatások nagy tisztelettel és áhitattal misézzenek és ugyanígy mondják el a zsolozsmát is. A többiek hétköznapi is szívesen hallgassanak misét és legalább lelkileg egyesüljenek a szerzetesek karimádságával. De valamennyi oblatának ajánljatik, hogy a kis Horákat vagy Szűz Mária kis zsolozsmáját mondják el lehetőleg.

Az egyháztól ajánlott egyéb ájtatosságok közt lángoló szeretettel és tisztelettel legyenek az Oltáriszentség iránt, valamint Jézus Szentséges Szíve iránt, amelynek titkai korán kinyilatkoztattak a rendnek. Gyengéd áhitattal legyenek a Szeplőtelen Szűz iránt is, valamint az angyalok és szentek iránt, főleg szent József, szent Benedek és a rend egyéb szentjei iránt.

A szentolvasóban, a keresztúti és egyéb búcsús imádságokban is otthonosak legyenek. Főleg pedig azon szándékokra imádkozzanak, melyeket a teljes búcsúk megnyerése végett szokás imádkozni (a pápa szándékára, lásd itt a 40. lapon).

A rend szokása szerint egyesítsék az imádsággal a munkát és így tündököljenek minden jócselekedetben.

Különös kötelezettségek. Akik nem végeznek zsolozsmázást és a karimádságon sincsenek jelen, naponként öt tizedet mondjanak el a szentolvasóból vagy az oblatásoknak kis zsolozsmáját, de igazgatójuk ezek helyett más imádságokat is megszabhat. Reggel szent Gertrud példájára ajánlják föl összes cselekedeteiket Jézus Szíve szándékára és este vizsgálják meg lelkiismeretüket.

Minden keddet szent Benedeknek szenteljenek és legalább e napon misét hallgassanak.

Hatónként egyszer félórát vagy legalább a kötelező

mischallgatás alatt végezzenek Szentségimádást engesztelésül a sok bántalomért és a bűnösök megtéréseért és járuljanak szentáldozáshoz. A havi gyűlésekben és az igazgatói előadásokban lehetőleg résztvegyenek.

Főhajánlásukat nov. 21-én, Szűz Mária bemutatásának ünnepén, mely az oblatások főünnepé, évenként újítsák meg. Az is kívánatos, hogy febr. 2-át (Urunk bemutatása), szent Benedek ünnepét (márc. 21. és júl. 2. vasárnapját), továbbá szent Henriknek (júl. 15.) és római szent Franciskának (márc. 9.) mint különös védőszentjeiknek ünnepét méltóan megüljék.

Ezek a szabályok azonban nem köteleznek bűn terhe alatt.

Jelszavuk legyen: Mindenben Isten dicsőíttessék.

Teljes búcsú: 1. A beöltözés napján és a följánlás napján, ha a szentségekhez járulnak. 2. Nov. 21-én, az oblatások főünnepén; júl. 19-én és márc. 9-én, a védőszentek ünnepén — további egyszer s mindenkorra tetszés szerint választható négy napon a közönséges föltételek alatt. 3. Azon kolostoritemplom védőszentjének és címének ünnepén, melybe beiratkoztak, ha ezt a templomot látogatják; a többi föltétel a rendes; de ha lakóhelyükön nincs bencés-templom, akkor más templom látogatásával is megnyerhetik a búcsúkat. 4. A halál óráján a szokott föltételek alatt, ha világi vagy szerzetes pap általános fölolldozásban részesíti őket az erre megszabott formulával. 5. Évenként kétszer, egyszer s mindenkorra megállapítandó napon, lelki vezetőjük teljes búcsúval járó pápai áldásban részesítheti őket a XIV. Benedektől meghatározott

formulával, ha a szentségekhez való járulás után összegyülekeznek azon templomban vagy kápolnában, ahol szabályaik szerint össze szoktak gyülekezni. De ennek sohasem szabad akkor történnie, midőn a megyéspüspök adja ezt az áldást. 6. Továbbá teljes búcsúval összekötött ú. n. általános föloladozásban részesítheti őket akár lelkivezetőjük, ha mind együtt vannak, akár pedig gyóntatójuk egyenként a szentgyónásban a következő ünnepeken: dec. 8., febr. 2., Jézus Szíve-ünnepén, szept. 14., márc. 19., jan. 24. és 29. és nov. 13-án (a szent Benedek-rend összes szentjeinek ünnepén). De ekkor az oblatások számára meghatározott formulát kell használni.

7 évi és 7 quadragenás búcsúban részesülnek, ahányszor az elhunyt oblatásokért mondott misén jelen vannak, vagy temetésükön résztvesznek, vagy a havi gyűlésen jelen vannak.

Az összes búcsúk a szenvedő lelkekre alkalmazhatók.

Kiváltságok. Ahol nincs bencés-templom, ott az oblatások a bencés-templomok látogatásáért járó búcsúkat, melyek jan. 15-én, febr. 10-én, márc. 21-én, okt. 5-én, nov. 13. és 17-én nyerhetők, az által nyerhetik meg, hogy a többi föltétel teljesítése mellett bármely templomot látogatnak meg. Ha a meghatározott napokon jogosan akadályozva vannak, hogy szentáldozáshoz járuljanak vagy hogy templomot látogassanak, akkor a többi föltétel teljesítése mellett a közvetlenül rájuk következő vasárnapokon is meg-

nyerhetik a búcsúkat. A megszabott havi egy-órás Szentségimádást (mely a búcsúk megnyerésének elengedethetetlen feltétele) X. Pius fél-órára szorította, sőt még azt is megengedte, hogy misehallgatással egyesíthető. Az oblatások a rendnek fekete öltözetében, a skapuláréval és a rendi övvel temethetők.¹

3. A Kármelhegyi Boldogasszony Harmadrendje.

Ez elég régi rend, mert már V. Miklós engedélyezte 1453-ban, de az igazi jóváhagyást csak IV. Sixtus adta meg neki 1476-ban.

Itt csak a sarutlan Kármeliták 3. rendjéről van szó, mert csak ez viseli a fentebbi nevet.

A rend célja az, hogy tagjai a világban a sarutlan Kármeliták szellemében, sőt lehetőleg életmódja szerint tökéletes életet éljenek. Védőszentje a Kármelhegyi Boldogasszony, mintaképei a rendi szentek.

A rend létesítésére a Kármeliták egyetemes főnöke vagy helyettese jogosult. Minden csoport mint szerves testület meghatározott templomban létesül a rendi elöljáróknak vagy más fölhatalmazott papnak vezetése alatt; de a megalakításhoz még a helyi Ordinariusnak írásbeli engedélye is szükséges.

De lehet valaki tagja a harmadrendnek úgyis, hogy nem csatlakozik határozott helyi szervezethez, pl. olyan helyen, ahol nincs csoport. Elég a meghatározott fölhatalmazott pap részéről való fölvétel, de egyévi próbaidő mindenképen szükséges a professio előtt.

A fölvétel föltételei: A leendő tagok nem lehetnek semmiféle más rendnek vagy szerzetnek ujoncai vagy tagjai; feddhetetlen életet éljenek, mint őszinte katolói-

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 414—419. II. Oer: Die Oblaten. Heigl: Die weltl. Oblaten. Oblaten-Büchlein.

kusok, akiknek az a kívánságuk, hogy a szabálynak megfelelően tökéletes életet éljenek; tisztességes foglalkozásuk legyen és 24 évesek legyenek, bár ez utóbbi nem okvetlenül szükséges.

Az illetők két hónapig csak jelöltek, majd beöltöznek, legalább egyévi noviciátust töltenek, ezután professiót tesznek és ezt későbbben rendszeren megújítják.

Valóságos fogadalmakat tesznek, de világi állapotuknak megfelelően. Ájzatossági gyakorlataik Szűz Mária kis zsolozsmájának elmondása, vagy akik nem tudnak olvasni, 25 Miatyánk és Üdvözlégy naponként, napi félórás elmélkedés; ajánlatos a lelki olvasmány is, és gondosan vizsgálják meg naponként lelkiismeretüket és iparkodjanak Isten jelenlétében járni. Lehetőleg naponként hallgassanak szentmisét és legalább hetenként áldozzanak. Gyakorolják a bűjtőt, hallgatagságot, kerüljék a téllenséget, szeressék a betegeket és az elhunytakat, látogassák a rendi templomokat és a havi gyűléseket.

De a fogadalmak kivételével a többi követelmény nem kötelez bűn terhe alatt.

Rendkívül sok teljes és nem teljes búcsúja van ennek a harmadrendnek, melyeknek fölsorolására nincs terünk. Az érdeklődők forduljanak valamely kármelita paphoz.¹

VIII. A KATHOLIKUS LEGÉNYEGYESÜLET.

Ennek kezdetét Breuer néptanító vetette meg 1844-ben Elberfeldben, de tulajdonképeni alapítója Kolping Adolf, a „legények atyja“ volt 1847-ben.

Tagok gyanánt szabály szerint csakis nőtlen katholi-

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 419—426. II.

kus feddhetetlen 17—26 éves mesterlegények vehetők föl, bár lehetnek kivételek is. Minden helyi csoportba fölvelt tag egyúttal tagja a kath. legényegyesülethez tartozó minden egyéb egyesületnek.

Az egyesület elsősorban tagjainak a mesteri állásra való előkészítésére és szakmájában való továbbképzésére törekszik. Kezdetről fogva erre szolgált a legényotthonoknak létesítése, ahol a legények oktatásban is részesültek, főleg kereskedelmiben, de egyéb szakoktatásban is. A legények anyagi támogatására a központi pénztárakon kívül az egyesületek külön takarékpénztárai is szolgálnak. Különösen pedig az egyesület a legényeknek vallás-erkölcsi életét akarja biztosítani. Azért a nagyobb városok egyesületeiben rendszeres vallásoktatás történik és minden egyesületnek vannak havi közös szentáldozásai. Ez utóbbi szokást az 1913. évi közgyűlés szabállyá tette.

Az egyesületnek legszebb virága az „eucharisztikus apostolság”-nak létesítése, amelynek célja a gyakori áldozásnak előmozdítása az ifjak közt. Tagja lehet bármely ifjú, aki a föltételek teljesítésére kész, vagyis arra, hogy legalább két hetenként áldozik és még évenként a hat Alajos-vasárnapon, lehetőleg naponként szentséglátogatást végez és az Oltáriszentséggel végzett körmeneteken rész vesz, másoknál is előmozdítja a gyakori áldozást, megőrzi az erkölcsi tisztaságot és a kor- és szaktársak minden erkölcstelensége ellen küzd.

Az apostolságnak vezetője vagy maga a legényegyesületnek lelki vezetője, vagy a püspöktől kinevezett más pap, aki a gyűléseket is összehívja, amelyekben rövid vallásos előadás, lelki olvasás legyen és ezután az egyesületi ügyek megbeszélése következik.

A legényegyesülettel a kath. mesterek szövetsége is egyesült, melynek külön lapja van Németországban.

A legényegyesület búcsúi: 1. Teljesek: a) a belépés napján gyónás és áldozás mellett; b) a tagok, lelkivezetők, tanítók és jótévedők számára a húsvétra következő második vasárnap utáni

szerdán (szent József-ünnepe) és az egylet alapításának évfordulóján vagy a rákövetkező vasárnapon gyónás, áldozás, a plébániatemplom vagy egyleti kápolna látogatása és a pápa szándékára való imádság mellett.

2. Nem teljesek: 100 napi ugyanazok számára (mint *b*-nél), ha hétfőn a Miserere (50.) zsoltárt mondják el, vagy ahányszor az egylet szabályai szerint, vagy az egylet javára jócselekedetet végeznek.

A búcsúk. a szenvedő lelkekre alkalmazhatók.¹

IX. EGYÉB BÚCSÚK.

1. A szeretet hősi cselekedete.

Ez a cselekedet, melyet Oiden Gáspár theatinus a XVIII. században kezdett terjeszteni, abban áll, hogy a szenvedő lelkek javára ajánljuk föl egész életünknek összes *elégtételi* cselekedeteit, továbbá az összes búcsúkat, melyeket megnyerünk és végre a halálunk után értünk végzett jócselekedeteket, imádságokat.

Határozott följajánlási formula nem szükséges, hanem elég az akarat elhatározás és dicséretes, ha ezt gyakrabban megújítjuk.

Sokan azok közül, kik a hősi cselekedetet gyakorolják, a boldogságos Szűznek kezébe teszik le az összes jócselekedeteket, hogy ő azután

¹ Beringer-Steinen i. m. II. 346—350. ll.

azon lelkek javára fordítsa, kiket legelőbb akar kiszabadítani; de ez csak dicséretes, jámbor szokás, mely nem kötelező.

Hogy félreértés ne legyen, kissé bővebben magyarázunk meg a dolgot. Aki ezt a cselekedetet gyakorolja, az mindennek előtt nem vesztí el jócselekedeteinek *érdemét*. T. i. minden jócselekedet a kegyelem állapotában végezve, érdemszerző. Már pedig azt a személyes érdemet nem is tudjuk másnak ajándékozni, hanem mindig a mi érdemünk marad. Sőt éppen a szeretetnek ezen hősi cselekedete, mellyel oly nagylelkűen gondoskodunk a szenvedő lelkekről, mint nagyfokú felebaráti szeretetnek ténye, kiválóan gyarapítja érdemünket az örök életre. Továbbá jócselekedeteinknek *kérő és kieszközlő* gyümölcsét sem veszítjük el, azaz semmi sem gátol bennünket abban, hogy a magunk vagy embertársaink számára mindenféle testi-lelki jót kérjünk és kapjunk Istentől, mert aérésnek ez a gyümölcse teljesen független jócselekedeteinknek *elégtételi* gyümölcsétől és csak ezt az utóbbit ajándékozunk el. Szóval, ha vállalkozunk is a szeretetnek hősi cselekedetére, azért továbbra is úgy imádkozhatunk önmagunkért és a hozzánk tartozókért, mint előbb és nem veszítjük el jócselekedeteinknek érdemét, sőt még kiválóan növeljük a hősi cselekedettel és csakis jócselekedeteinknek *elégtételi* gyümölcsét, mellyel ideiglenes büntetéseinket törlesztenők le, ajándékozunk el nagylelkűen, hogy a szegény lelkeken segítsünk, bízván az így megszabadult lelkeknek hálijában és Istennél való közbenjárásában. Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek. (Mát. 5, 7.) Ahelyett tehát, hogy valamit vesztenénk a cselekedettel, inkább nyerünk vele, mert Istennek és a Szenteknek szeretetét szerezjük meg és lekötölezzük magunknak a szenvedéseiktől megszabadított lelkeket.

Különben ha valaki megbánná nagylelkűségét és félne, hogy így ő maga annál tovább szenved

a tisztítóhelyen, bármikor vissza is vonhatja tett elhatározását.¹

Búcsúk és kiváltságok: 1. A papok, kik e cselekedetet gyakorolják, az év minden napjára személyes oltárkiváltságot élveznek, de a vele kapcsolatos teljes búcsút csak azon szenvedő lélekre alkalmazhatják, akiért miséznek.

2. A hívek, kik a cselekedetet gyakorolják, a szenvedő lelkekre alkalmazható teljes búcsút nyerhetnek, ahányszor a szentáldozáshoz járulnak és ezenkívül még minden hétfőn, ha a szenvedő lelkek javára misét hallgatnak. Föltétel még a templomlátogatás és a pápa szándékára mondandó imádság. Ezen búcsúkat a kellő föltételek alatt a papok is megnyerhetik, bár a mise elmondásával már nyertek teljes búcsút.

Aki törvényesen akadályozva van a hétfői misehallgatásban, az a vasárnapi kötelező misehallgatással is megnyerheti a teljes búcsút.

Vége az összes búcsúk, melyeket azok nyernek, kik a szeretet hősi cselekedetét gyakorolják, a szenvedő lelkekre alkalmazhatók, tehát azok is, melyeket más emberek nem ajánlhatnak föl e célra.

2. Jézus és Mária szent nevének ünnepe.

Népünknel nagyon kedvelt az a teljes búcsú, melyet a volt osztrák-magyar monarchia egész területén Jézus szent neve ünnepének és Mária

¹ Búcsúk kongreg. 1907 febr. 20.

szent neve ünnepének nyolcada alatt lehet megnyerni, még pedig elsősorban a templomban való misehallgatásért; a többi föltétel gyónás, áldozás és a pápa szándékára mondandó imádság.

Az egész nyolcad alatt megnyerhető a búcsú, de csak egyszer.

Mária nevének ünnepe szept. 12-én van, Jézus szent nevének ünnepe pedig a jan. 2—5. közé eső vasárnapon van, vagy ha nem esik az időbe vasárnap, akkor jan. 2-án.

Mivel népünk annyira kedveli ezt a teljes búcsút, azért a püspökök (talán mindenütt) úgy intézkedtek, hogy ilyenkor minden gyóntató föloldozhat még a más-különbben a püspöknek fenntartott esetekből is, hogy így kiki annál könnyebben és biztosabban részesülhessen a teljes búcsú nagy áldásában.

Mindenben Isten dicsőíttessék

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	3

I. RÉSZ.

A bűcsúról általán.

1. Bevezetés	5
2. A bűcsúk rövid története	12
3. A bűcsúk osztályozása	25
4. A bűcsúk elnyerésének föltételei	30
5. A közönségesen megszabott jócselekedetek	35

II. RÉSZ.

Néhány bűcsúról különösen.

A) Helyekhez és időkhöz kötött bűcsúk ...	45
1. A kiváltságolt oltár bűcsúja	45
2. A keresztúti ájtatosság	50
3. A farsangvégi engesztelő szentségimádás és a szentsír látogatása a nagyhéten	58
4. A missziós keresztek fölkeresése	59
5. A szentgyakorlatokkal kapcsolatos bűcsúk	60
6. Az újmisével és a gyermekek első áldozásá- val kapcsolatos bűcsúk	61
7. Az apostoli áldás... ..	62
8. Az úgynevezett toties-quoties bűcsúk ...	65
9. A jubileumi bűcsú	72
10. A májusi ájtatosság bűcsúi	75

	Oldal
B) Tárgyakhoz kötött búcsúk	76
1. Az úgynevezett apostoli búcsúk	79
2. A szentolvasó	81
3. Szent Benedek kereszterme	87
4. A szent skapulárek	91
5. A halál órájában nyerhető teljes búcsú	96
C) Személyekhez kötött búcsúk	102
I. Hitterjesztési Társulatok	103
1. Pia unio cleri pro missionibus, vagyis a papi missziós egyesület	103
2. A Hitterjesztés Társulata	107
3. Jézus Szent Gyermekségének Társulata	112
4. Szent Péter apostol pápai műve	115
5. A Klaver Szent Péter-Társulat	116
II. Isten szent neve védőinek egyesülete (Szent- háromság-egyesület)	117
III. Az Úr Jézus tiszteletére... ..	120
1. Az örökimádási egyesület (Oltáregyesület)	120
2. Az engesztelő szentáldozás egyesülete... ..	122
3. A Jézus Szíve Társulat	123
4. Az imaapostolság	124
IV. A szent Család jámbor egyesülete	128
V. Szűz Mária tiszteletére	130
1. A szentolvasó társulata	130
2. A boldogságos Szűz szeplőtelen szent szívé- nek társulata a bűnösök megtéréséért	133
3. A Mária-kongregációk... ..	135
4. Mária gyermekeinek társulata	137
VI. Jótékonyági egyesületek	139
1. A Szent Vince Egyesület	139
2. A Regisi Szent-Ferenc-Egyesület	142

	Oldal
VII. Világi Harmadrendek	143
1. Szent Ferenc Harmadrendje	143
2. Szent Benedek világi oblatusiai	144
3. A Kármelhegyi Boldogasszony Harmad- rendje	150
VIII. A Katholikus Legényegyesület	151
IX. Egyéb búcsúk	153
1. A szeretet hősi cselekedete	153
2. Jézus és Mária szent nevének ünnepe ...	155

A Keresztény Kis Könyvtár sorozatában eddig a következő számok jelentek meg:

1. Müller Lajos: AZ ELSŐ PARANCS.
2. Müller Lajos: A MÁSODIK PARANCS.
3. Müller Lajos: A HARMADIK PARANCS.
4. Müller Lajos: A NEGYEDIK PARANCS.
5. Müller Lajos: AZ ÖTÖDIK PARANCS.
6. Müller Lajos: A VI. ÉS IX. PARANCS.
7. Müller Lajos: A VII. ÉS X. PARANCS.
8. Müller Lajos: A NYOLCADIK PARANCS.
9. Dr. Nyisztor Z.: BAPTISTÁK ÉS ADVENTISTÁK.
10. SZOCIÁLDEMOKRÁCIA ÉS KERESZTÉNYSÉG.
11. Dr. Schermann Egyed: A BÚCSÚ.
12. Müller Lajos: AZ ISTENI ERÉNYEK. I. A hit és remény.
13. Müller Lajos: AZ ISTENI ERÉNYEK. II. A szeretet.
14. Dr. Nyisztor Z.: SEKTÁK MAGYARORSZÁGON.
(Methodisták, Nazarénusok, Üdv Hadserege stb.)

Előkészületben hit- és erkölcstannal kapcsolatos, valamint korszerű kérdéseket tárgyaló füzetek.